

HISTORIÆ ANGLICANÆ Scriptores Varii,

E CODICIBUS MANUSCRIPTIS

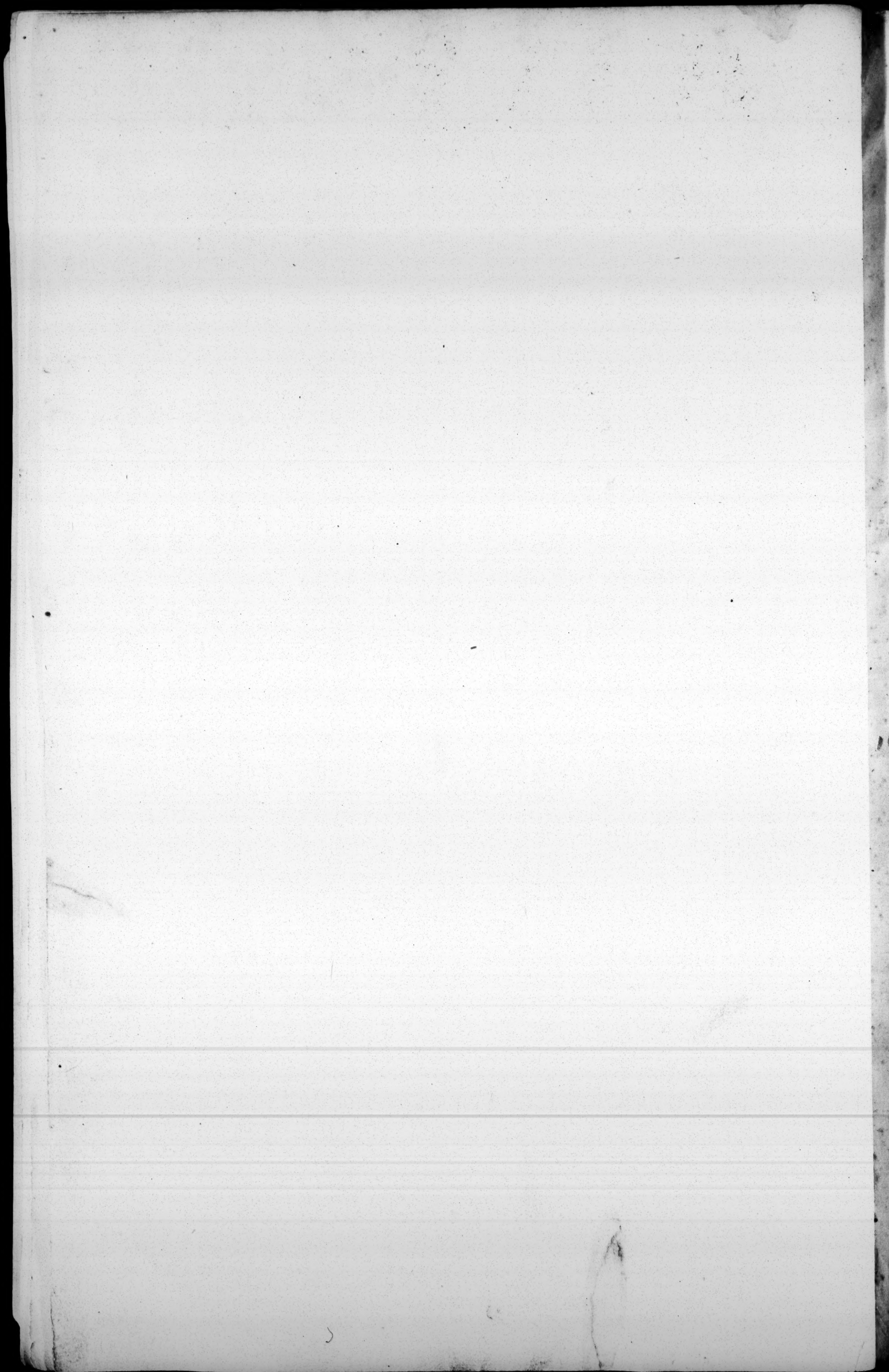
Nunc primum Editi.

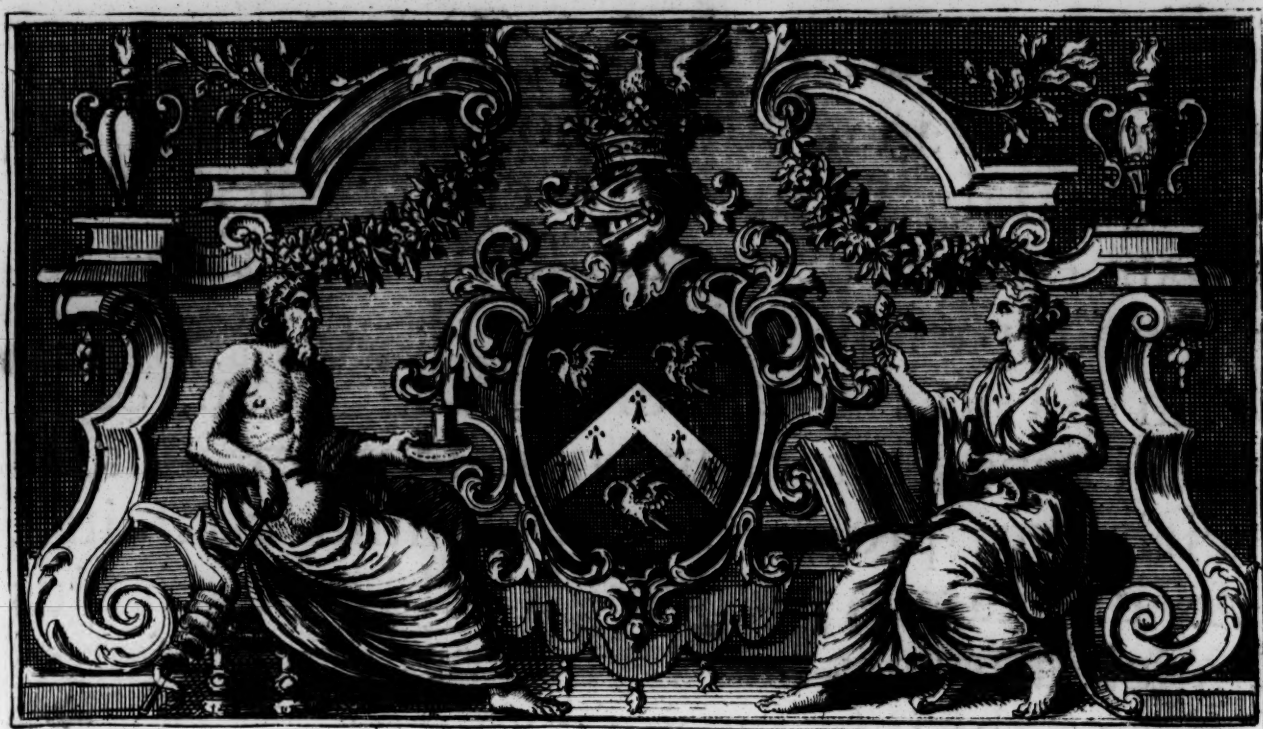

Historia non Ostentationi, Sed Fidei Veritæque, Componitur. Plin: Ep: —

LONDINI:

Typis GUL. BOWYER. M.DCC.XXIV.

MEDICORUM facile PRINCIPI,

ET

Eximio MAECENATI Literatorum,

RICARDO MEDO,

S.

OGITANTI de Tua in me Benevolentia tam multa mihi in mentem veniunt, quae me delectant, ut, quid potissimum non facile dijudicare possim. Amor etenim Ille Tuus, ut sincerus in omnes bonos, ut ingenuus in omnes eruditos, sic in me pene singularis, me dulci quodam modo semper afficit. Diligentia quippe summa & Sollicitudo Illa Tua diurna & nocturna in tot aegrorum

DEDICATIO.

grorum curanda salute, non modo passa non est me Tibi memoria excidere; sed ultro etiam effecit, ut me consilio, hortatione, ope non parum adjuvares. JOHANNIS quidem BRIGESII candorem, amicitiam, & in omni genere literarum praestantiam, quanti aestimem, probe sum ipse mihi conscius: vix ulla tamen in re magis mihi cordi sit ejus amicitia, quam quod illius praesertim inventu Tibi ipse fuerim cognitus.

MEDICINAM artium certe utilissimam magnopere semper aestimavi: quae quidem in re ipsam me naturam ducem sequi prorsus censeo. Gentem quippe nullam scimus, neque tam feram atque moribus incultam, neque tam humanam atque doctrina perpolitam, quae non Medicinam, quantum possit, excolere studeat. Nulla tamen gens istud studium magis excoluit, nulla salutaris & praestantissimae Arti majora, quam gens Anglica, statuit praemia: e nostratibus vero Medicis nemo majore dignus honore, quam ipso revera Aesculapio major & peritior, ipsique Hippocrati, si non par, saltem secundus, ingens Angliae decus & ornamentum MEDUS: siquidem accuratam rei medicae, cum Therapeuticae tum Anatomicae notitiam; si incredibilem in aegrotis sanandis felicitatem; si raram in mathefi cognitionem; si acutum de morborum causis ratiocinandi judicium; si diffusam antiquitatis tam sacrae quam profanae scientiam; si exquisitam & veterum & recen-

DEDICATIO.

recentium linguarum peritiam ; si peracrem in arte critica sagacitatem ; si amabilem morum facilitatem & comitatem ; si promptam semper in egenos liberalitatem ; si summam in omnes benevolentiam atque candorem ; si singularem illam, contra medicorum ple-
rorumque omnium consuetudinem, in quae-
stus sui modo statuendo modestiam, atque in condonandis quam saepissime artis suae praemiis munificentiam ; si denique alias quamplurimas, quas jam recensere hujus e-
pistolae angustia prohibet, praestantes ani-
mi & ingenii dotes penitus perspiceremus.

NON levis quidem mihi accessit voluptas, propterea quod vetustissimi nostri coenobii auctores, viri sane boni, arte quanquam pa-
rum ornati, elegantem certe locum obtine-
bunt in Bibliotheca Tua locupletissima :
quam sumptibus principe vere dignis, sum-
moque studio in Tuum atque aliorum eru-
ditorum usum comparasti ; ubi optimus
quisque liber locum bellissimum, indumenta
nitida invenit ; ubi tabulae, statuae, sculp-
turae ; ubi cuncta splendore, munditia, &
ordine suo perpulchro tum oculis tum ani-
mae summam voluptatem exhibent : ac vero
unde judicium Tuum subactissimum quam
maxime elucet, auctores e trivio ab aedi-
bus Tuis Palatinis jure merito exulant.

SUMMUM beneficium, & Tibi & amico
Tuo eruditissimo JOHANNI BRIGESIO de-
bent Antiquitatis Britannicae amatores, quod
vestra potissimum ope atque auxilio fretus,

DEDICATIO.

tot & tam utiles rerum gestarum scriptores diligentia accuratissima in lucem protulit fedulus vetustatis penitioris investigator Doctissimus Hearnius. Atque in praesentiarum, ut medica tua opera cuivis docto probe cognita & perspecta fileam, non parum fortassis habent, quod sibi gratulentur eruditi, propter consilium atque opem, quam mihi hisce in auctoribus edendis Ipse praestiteris: Tibi etenim soli auctori & consuafori acceptum referre oportet, quod pro sterili Gualteri Whiteleseyi chronico Gulielmum Stephani- dem & Johannem Sarisberienssem juris publici facere in me suscepi. Quomodocunque vero ista res se habeat, egregia certe Tua, quibus me devinxisti, officia, praesertim ob sanitatem post Viginti Annorum languores, recuperatam, jure merito postulant, ut hoc quaecunque animi mei in Te gratissimi monumentum exstare vellem, quod equidem spero Te aequi bonique consulturum: atque mihi studiisque meis, ut facis, semper favere pergas, obnixè rogo. Tibique Galeni sanitatem & annos ex animo voveo; atque ut alii bene, Tu optime valeas, benigne det, qui solus possit, summus Medicinae auctor, enixè precatur,

Devinctissimus Tibi Cliens,

E Bibliotheca Brigesiana,
v Kal. Aprilis, A.D.
MDCCXXIII.

JOSEPHUS SPARKE.

L E C T O R I

S A L U T E M.

PRIUSQUAM hosce Autores in manum tibi sumpseris, amice Lector, paucis te alloqui velim, dum quod mihi de ipsis Autoribus compertum est, notum tibi faciam, simul & de ratione, quam in illis edendis servavi, edisseram.

PRIMUM occurrit Chronicon, quod Simon Patricius decanus Petriburgi, & Henr. Whartonus, leviculis quibusdam conjecturis adducti, adscribunt Johanni abbati de Burgo. Et nescio quis manu recenti MS. Cottoniano titulum sequentem præfixit, Chronicon Angliæ per Johannem, abbatem Burgi sancti Petri; unde Patricius harum rerum non admodum peritus, in præfatione sua historiæ Petriburgensi præfixa, pluribus nititur argumentis, ut evincat Johannem de Kaleto, qui obiit anno MCCLXII. autorem fuisse primæ partis hujus historiæ, quam doctissimus Rogerus Dodsworthus in Monastico suo Anglicano sub generali Chronici Petriburgensis nomine melius citavit. Sed de prima parte, an ejus sit, pauca sunt, quæ dubitationem inferre possunt: Scriptor etenim hujus partis sub anno M. Martini Poloni Chronicon citat; qui quidem Martinus historiam suam usque ad annum MCCLXXVI. deduxit. Hinc itaque scrupulus injicitur, an revera Johannes de Kaleto fuerit autor prioris partis Chronici, an potius Johannes de Deepinge, abbas Burgi, Chronicon istud suis sumptibus comparaverit, & monasterio suo dederit: vix enim crediderim ab eo fuisse compilatum. Sed forsan aliquis hoc modo nodum solvendum esse putabit: Martinum Polonum scilicet, in prima editione ad annum solummodo MCCLI. seu ad Clementem IV. papam, historiam suam perduxisse, ut refert Vossius in Historicis Latinis, qua quidem editione noster Johannes uti potuisset. Chronographi tamen Clementem IV. anno MCCLXV. electum fuisse affirmant; unde suspicor MCCLI. apud Vossium mendam esse pro MCCLXV. Et si ita res se haberet, ne adhuc quidem extricabimur: nam hac ratione editio ista prima anno post Johannis de Kaleto mortem tertio emissâ fuit. Itaque si Johannes de Kaleto statuendus est autor primæ partis hujus Chroni-

L E C T O R I.

nici, necesse est concedas variis in locis interpolatum fuisse a Roberto de Boston, monacho forsan Spaldingiae, qui plurima ad illum locum spectantia immiscuit, & postremam, ut ex ratione conjicio, partem adjunxit.

HUJUS Autoris, quisquis tandem fuerit, exemplare debeo doctissimo eruditorum fautori JOHANNI BRIDGES armigero, qui illum accurate transcribi fecit ex thesauro illo amplissimo bibliothecae Cottonianae. Chronographus hicce plurima notatu digna refert, quae apud historicos vulgatos frustra quaeras; unde rei antiquariae studiosos non parum sibi devinxit Patronus ille meus, qui mihi & autor & maximus adjutor fuerit, ut adeo nitide atque accurate in lucem publicam evulgaretur.

SECUNDUM locum occupat Hugo Candidus, alias Albus, alias Whyte. De quo Lelandus in libri sui de scriptoribus Britannicis capite CCLXV. hæc retulit: “ Hugo Albus jam annis
 “ maturus, vitae studebat solitariae, unde & in Benedicti verba
 “ juravit: ita tamen ut eadem opera non modo religionem,
 “ verum etiam pro consuetudine quadam sua eruditionem me-
 “ diis amplecteretur ulnis. Tam utile, honestum, ac unde-
 “ cunque sanctum invigilantis animi studium fructus, & qui-
 “ dem uberrimos, produxit. Petroburgus, nobilissimum jux-
 “ ta ac antiquissimum mediterraneorum Anglorum cœnobium,
 “ in quo ille vitam ducebat plane continentissimam, dictorum
 “ testis vel fidelissimus meorum. Unum erat, quod Hugonem
 “ præter cætera detinuit, juvabat, delectabat; nempe rerum
 “ memorabilium & antiquitatis exquisita cognitio: quam ut ali-
 “ quando consequeretur nullum prorsus diligentiae locum reliquit.
 “ At erat interim cura hæc præcipua, ut historiam Petroburgen-
 “ sis ecclesiae, nutricis suae charissimae, gratus perdisceret alum-
 “ nus. Hinc elaborata quadam industria, omnia diplomata a
 “ Merciorum regibus, tum aliis nobilibus Petroburgensibus,
 “ collata conquisivit; & quicquid præterea chartaceae supel-
 “ lectilis in forulis delituit, propensa excussit industria. Tum
 “ vero, ut herba excrescens fructum opportune produceret
 “ suum, originem sui cœnobii, successus felicissimos, ac tan-
 “ dem fortunæ per Danos crudelissimos, Angerum videlicet
 “ & Ubbonem, vicissitudinem accurata perscripsit diligentia.
 “ Nec minori cura in reparato per Ethelwoldum Ventæ Sime-
 “ norum episcopum, & Adulphum Eadgari regis Archigram-
 “ mateum, monasterio usus est. In quo opere tam multa de
 “ primi-

L E C T O R I.

“ primitiva Merciorum ecclesia, a Beda, alioqui tum docto,
 “ tum diligenti, prorsus intacta, ac præterea de cœnobiis ex
 “ Petriburgo enascentibus, collecta inseruit, ut merito sacro-
 “ sanctæ antiquitatis thesaurus esse videatur. Perduxit autem
 “ historiam usque ad imperium Henrici tertii, regis Angliæ;
 “ quo tempore vixisse illum credibile est.”

ITERUM Lelandus in eodem opere, capite scilicet CXXII.
 “ Chenulphus, abbas Petroburgensis, vir magni olim in lite-
 “ ris nominis erat, quanquam non alio is mihi cognitus testi-
 “ monio, quam fide Hugonis Albi, qui res gestas Petroburgen-
 “ sium egregie perscripsit.” Videbis, si lubet, ejusdem libri
 paginas 164 & 169.

JOANNES autem Baleus, Lelandi sequax, in scriptorum Bri-
 tanniæ centuria tertia, hæc fere eadem habet: “ Hugo Can-
 “ didus, alias Whyte, juvenis adhuc, Petroburgi, in Benedi-
 “ ctinæ professionis verba juravit. Quanquam hujus apud
 “ scriptores rarum sit nomen, non tamen ita abolitum est,
 “ ut ejus memoria prorsus interiret. Bonis certe ac prudenti-
 “ bus grata semper debebat esse eorum diligentia, qui quoad
 “ poterant studia conferebant ad historiæ conservationem, li-
 “ cet recta dissonis ac vera frivolis interdum admiscuerint.
 “ Ex eorum numero præsens author habetur unus, in eo exer-
 “ citio percelebris artifex, historicus nempe eximius. Nullum
 “ prorsus diligentiae reliquit hic locum, ut non aliquando con-
 “ sequeretur rerum memorabilium & antiquitatis exquisitam
 “ cognitionem. Hinc elaborata, Lelando teste, quadam in-
 “ dustria originem sui cœnobii, successus felicissimos, ac tan-
 “ dem diversam per Danos vicissitudinem, accurata perscripsit
 “ diligentia. In quo opere multa de primitiva Merciorum
 “ ecclesia tradit, a Beda, viro alioqui tum docto, tum diligenti,
 “ prorsus intacta. Inter occupationes ergo monasteriales Hu-
 “ go collegit Historiam Petroburgensem, lib. I. Anne alia
 “ extent ejus scripta, plane ignoro. Luculentum rerum ge-
 “ starum scriptorem Lelandus ipsum appellat, perduxisseque
 “ suam historiam usque ad imperium Henrici tertii, illum te-
 “ statur. Claruit anno nati Servatoris MCCXVI. sub rege
 “ Joanne.”

JOANNES vero Pitseus de illustribus Angliæ scriptoribus,
 ætat. XIII. an. MCCXVII. de Hugone nostro similia, sed ali-
 quantulum pro more suo elegantiora exhibet. “ Hugo Candi-
 Vol. I. b dus,

L E C T O R I.

“ dus, vulgo Anglorum White, natione Anglus, ordinis sancti
 “ Benedicti monachus Petroburgensis, vir pietatis & doctrinae
 “ nomine non incelebris, licet pauca admodum, quantum in-
 “ venire haecenus potui, in lucem emiserit scripta, tamen in-
 “ ter eos numerari solet, qui perscrutandis rerum memorabi-
 “ lium antiquitatibus utilem operam navarunt, & historiam
 “ gentis nostrae continuo cursu connexam conservaverunt.
 “ Teste Joanne Lelando, fuit rerum gestarum sui praesertim
 “ coenobii luculentus scriptor, cujus historiam elaboratissima
 “ diligentia perstrinxit, nec primam originem, nec felices
 “ progressus, nec infelices casus, variasque maxime sub Danis
 “ & aliis barbaris clades, aliasque vicissitudines, unquam omit-
 “ tens. Ubi etiam tam vigili oculo primitivam Merciorum
 “ ecclesiam inspexit, ut multa annotaverit, quae ipsius Vene-
 “ rabilis Bedae diligentiam evaserant. Hanc autem historiam
 “ usque ad Henrici tertii regnum deduxit, inscriptionemque
 “ fecit, Historiam Petriburgensem, Librum unum. De aliis
 “ ejus scriptis mihi nihil constat. Claruit anno post Chri-
 “ stum hominem factum MCCXVII. inchoante regnum apud
 “ Anglos Henrico tertio.”

ILLUM sub annis extremis regis Johannis inclaruisse, Vossius
 & Joscelinus minus recte scripserunt. Horum primus de illo
 sic verba facit in libris suis de Historicis Latinis, pagina 454.
 “ Extremis regis ejus [Johannis] annis florebat Hugo Candidus,
 “ alias Whyte, Anglus, ordinis Benedictini in monasterio suo
 “ Petroburgensi. Scripsit Historiam Petroburgensem; in qua
 “ de monasterii sui origine variaque fortuna accurate tractat.
 “ Sane luculentus rerum gestarum scriptor vocatur a Joanne
 “ Lelando; deque primitiva Merciorum ecclesia quaedam ad-
 “ fert, Bedae ipsi indicta.” Joannes Joscelinus de Hugone
 “ haud absimilia tradens, “ Illum, dicit, historiam Petroburgen-
 “ sem diligenter collegisse & perduxisse usque ad imperium
 “ Henrici tertii.” Hiccius vero in Linguarum Veterum
 “ Septentrionalium Thesauro, pag. 139. vol. I. haec habet: “ Su-
 “ pra observavi p Saxonicum in Gallo-Normannicum esse
 “ versum Chron. Saxon. Gibsoni, pag. 137, 5. nempe in an-
 “ no MCXXXII. qui fuit Henrici I. trigessimus primus. Nec
 “ mirum cuiquam videatur, monachum Petroburgensem, qui
 “ hoc Chronicon partim transcripsit & partim composuit, sive
 “ is Hugo Candidus, alias White, qui floruit anno MCXXX.

L E C T O R I.

“ sive qui post eum floruit anno MCCXLV. Robertus Swap-
ham, sive quis alius fratrum fuit, Saxoniam scripturam in
“ nonnullis immutasse.” Illum revera Chronicon Saxonum
secutum fuisse, cuius conferenti liquido patebit, quo magis ve-
risimile sit, quod ait Hickeus, eum partim illud etiam compo-
suisse. Quo tamen officio functus fuit, & quando vixit, satis
accurate noveris, si modo paginas 68 & 70 suæ historiæ inspi-
cere libeat.

IN hoc Autore edendo usus sum apographo accurato exem-
plaris Cottoniani. Hoc ab amicissimo viro Joanne Brigesio
armigero acceptum, cum vetusto admodum ecclesiæ Burgen-
sis codice a Roberto Swaphamo conscripto, & cum alio recentiori
penes prænobilem Johannem Comitem Fitzwilliam, cui eo no-
mine ingentes gratias & habeo & ago, manu Walteri de White-
seye exarato, religiose contuli; eorumque lectiones variantes in
imo margine fideliter exhibitas invenies.

HUGONEM CANDIDUM excipit Historia Cœnobii Burgen-
sis a Roberto de Swapham conscripta. Robertus ille circiter
annum salutis MCCLXVII. pitanciarius fuit; postea cellerarii
probe functus est officio, & circa annum Domini MCCLXXIII.
e vivis excessit. Plurimum a monasterio suo meritus est prop-
ter regestum chartarum, privilegiorum, &c. accurate & bono
ordine a se congestum: quodque, ni fallor, sub auspiciis præ-
stantissimi abbatis Johannis de Kaleto summi Angliæ thesaurarii
inchoavit, ac ex monumentis primariis optima fide descripsit;
utique mihi conferenti liquido constat. An alia, præter hanc
historiolam & regestum suum, opuscula compilavit, prorsus me
nescire fateor.

CLARISSIMUS quidem Seldenus in notis suis ad Draytoni
Polyolbion, Roberti Swaphami testimonio de fabulosa Ruffini &
Wulfadi passione sæpenumero usus est: sed vir cætera doctus
valde hallucinatur, ea Swaphamo perperam adscribens, quæ
nunquam composuit. Swaphami historiam ex proprio ipsius au-
toris codice inter archiva Burgenfia transcripsi. Variantes vero
in margine lectiones apographo Walteri Whiteseye debentur.

DE Waltero Whiteseye lectorem non diu morabor. In villa
Whiteseye eum natum fuisse, ac inde cognomen accepisse, ex
ipso libro satis liquet: quoniam vero tempore vixit, non ita
liquido constat. Edoardo ejus nominis secundo regnante Wal-
terum nostrum floruisse hinc conjectare liceat, quod Godefridi
abbatis res gestas tanta cura atque ordine tam luculento recen-
sivit.

LECTORI.

fuit. Ad quartum Edoardi tertii annum vitam suam produxisse patet; quippe illius regis chartam anno MCCCXXIX. confectam inter alia regum privilegia ad codicis sui finem retulit. Walterum apud Burgum nullo functum fuisse majori officio inde conjicio; propterea quia humiliori tantum Commonachi titulo in codicis sui principio gaudet: neque quolibet in loco ejus nomen inter cœnobii Burgenfis ministros unquam offendere potuerim.

PRÆTER hanc abbatum Burgenfium historiam, Angliæ quoque Chronicon, vel ut ipse in titulo vocavit, Chronicon Apparitatum conscripsit, quod & alibi Compendium Historiæ Anglicanæ appellat. In historiæ suæ Burgenfis margine chronicon istud satis jejunum elegantissima quidem manu exaravit: ab ipso Bruto exordium instituit, nec transversum quidem unguem a Goffridi Monumetensis historia discessit; postea vero Florentii Wigorniensis chronicon in epitomen redegit; deinceps alia quædam ex variis autoribus usque ad Henrici tertii obitum brevissime retulit. Vitam tamen Herewardi, qui Willelmo Conquestori fortiter restitit, prolixius enarrat. Istam vitam in altero volumine lectoribus me daturum esse confido. Walterus ille Hugonis Albi historiam pro libitu interpolavit: & quicquid ad rem suam pertinere credidit, ex Roberti Swaphami commentario transtulit. Cumque feoda militum a Thoroldo abbate instituta Swaphamus accurate recensuerat, gentilitia quorundam illorum militum insignia nitide satis depicta codicis sui margini Walterus adjunxit; quæque, uti feciales nostrates artis suæ sane peritissimos demereret, in æs incidenda curavi.

QUISNAM fuerit continuator historiæ Walteri, vel quando vixerit, mihi parum exploratum est: ex stylo satis rudi liquido pateat eum juris canonici studium excoluisse. Infausto librario usus est, qui quamplurimas in codice suo mendas reliquit, quas equidem quanta potui cura inter edendum sustuli.

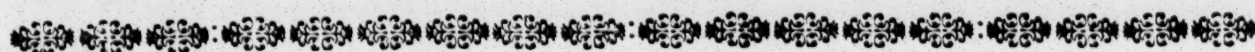
HISTORICORUM Petriburgenfium agmen claudit Chronicon Gallicum, de cujus autore mihi non constat: edidi sicut in vetusto Manuscripto Cottoniano reperitur. Istum quoque codicem mei gratia pro more suo benigne describi curavit amicorum optimus Johannes Brigesius, antiquitatis & historiæ spectator peritissimus.

DE Gulielmo Stephanide, quem ex meo codice optimæ notæ cum alio ex bibliotheca Cottoniana collato transcripsi, alias, Deo volente, me acturum esse spero; si modo hisce meis conatibus eruditi favere pergent.

CHRON-

The Subscribers Names.

PATRONS that subscribed for the 25 Copies of the best Paper.

JOHN BRIDGES of Barton Segrave in the County of
Northampton, and Bencher of Lincoln's Inn, Esq;
The Right Honourable George Earl of Cardigan.
The Right Honourable Elizabeth Countess of Cardigan.
The Right Honourable Hugh Earl of Cholmondeley.
The Right Honourable John Earl Fitzwilliam.
The Right Honourable Ann Countess Fitzwilliam.
The Right Honourable John-Leveson Lord Gower.
The Right Honourable Evelyn Lady Gower.
The Right Honourable Anthony Earl of Harold.
The Right Honourable Edward Lord Harley.
John Joliffe of the Middle Temple, Esq;
The Right Honourable George Earl of Kinnoull.
The Right Honourable Henry Earl of Lincoln.
The Right Honourable Lucy Countess of Lincoln.
His Grace John Duke of Mountague.
Richard Mead, M. D. & F.R.S.
His Grace Thomas Duke of Newcastle.
Thomas Palmer of Fairfield, Somerset, Esq;
The Right Honourable Thomas Earl of Pembroke.
The Church of Peterburgh.
His Grace Charles Duke of Richmond.
His Grace John Duke of Roxborough.
Sir Thomas Sebright Baronet.
Sir John Stanley Baronet.
William Trumbull of Easthamstead Park in Berks, Esq;

The Subscribers Names.

* SUBSCRIBERS for Royal Paper, † SUBSCRIBERS for several Copies.

A.

* His Grace John Duke of Argyll and Greenwich.
The Reverend Mr. Daniel Amiand, Prebendary of Peterburgh.
John Anstis, Esq; Garter Principal King at Arms.
Robert Apreece of Washingley, Com. Huntington, Esq;
Dingley Ascham of St. Ives, Com. Huntington, Esq;
* Jo. Audley, LL.D. Chancellor of the Diocese of York.

B.

Thomas Bacon of Catley, Com. Cant. Esq;
The Reverend Mr. Lewis Baillardeau, Professor of Languages, London.
The Reverend Tho. Baker, B. D. of St. John's College Cambridge.
Joseph Banks junior, of Lincoln, Esq;
Geo. Baxter, D. D. Chaplain to the Duke of Chandos.
Robert Baylis, Esq;
The English Benedictine Library at Paris.
Peregrine Bertie of the Middle Temple, Esq;
* John Blackbourne, M. A.
Mr. Brian.
* † John Bridges of Barton Segrave Com. Northampton, Esq;
* Nathanael Bridges, M. A. Rector of Orlingbury and Wadenho, Com. Northampton.
* Ralph Bridges, M. A. Vicar of Southweald in Essex.
Mr. L'Abbe Brochard au College de Quatre Nations a Paris.
The Hon. James Brudenell, Esq;
* † Mr. Daniel Browne, Bookseller.
* † Mr. Jonah Bowyer, Bookseller.

Edward Burton of the Middle Temple, Esq;

C.

* His Grace William Archbishop of Canterbury.
* His Grace James Duke of Chandos.
* John Campbell of Calder, Esq;
* Thomas Cartwright of Aynhoe in Northamptonshire, Esq;
George Carter, D. D. Provost of Oriel College Oxon. and Prebendary of Peterburgh.
Mr. William Cheselden, Chirurgeon.
John Chicheley of the Middle Temple, Esq;
* † Mr. F. Clay, Bookseller.
* Sir Clement Cotterel, Baronet.
Mr. Crokatt, Bookseller.
Richard Cumberland, A. M. Archdeacon of Northampton, and Prebendary of Peterburgh.

D.

His Grace William Duke of Devonshire.
* The Honourable Brigadier James Dormer of Berkley-street, London, Esq;
* The Honourable Montague Garrard Drake of Shardeloes Com. Bucks, Esq;
Samuel Drake, B. D. Fellow of St. John's College Cambridge.

E.

The Right Reverend William Lord Bishop of Ely.
Laurence Eachard D. D. Archdeacon of Stow.
* Charles Eyston of East Hendred, Berks, Esq;

F.

The Subscribers Names.

F.

- * The Right Honourable Richard Lord Viscount Fitzwilliam of Ireland.
- * The Right Honourable Thomas Lord Foley, Baron Foley of Kiderminster, in Com. Worcester.
- * The Right Honourable the Lord Finch.
- * Richard Foley, Esq; Prothonotary of the Common Pleas.
- Mr. de Fay, Capitaine aux Gardes du Roy de France.
- Dominic Ferrari LL.D.

G.

- * Roger Gale, Esq; Commissioner of the Excise, F. R. S.
- Samuel Gale, Esq;
- Mr. L'Abbe Galliard a Paris.
- James Gardiner, M. A. Subdean of Lincoln.
- Gibson, D. D. Provost of Queen's College, Oxford.
- * Thomas Gibson, M. A. Rector of Polebrook and Pafon Com. Northampton.
- William Goodhall, Esq;
- * Thomas Goodman, M. D. F. R. S.
- † * Mr. Robert Gosling, Bookseller.
- John Greene of Grantham, Com. Lincoln. M. D.
- The Reverend Mr. Griffith, M. A. Prebendary of Peterburgh.

H.

- * The Right Honourable William Marquis of Hartington.
- * The Right Honourable George Earl of Halifax.
- * The Right Honourable Simon Lord Viscount Harcourt.
- The Right Honourable Edward Lord Harley.
- Mr. Caleb Hardinge, Fellow of Jesus College Cambridge.

I.

- Sir Francis St. John Baronet.
- † * Messieurs William and John Innys of London, Booksellers.
- Maurice Johnson junior, of the Inner Temple, Esq;
- Phil. Jones, Esq; York Herald.

- * James Joye, Esq;
- * Sir Justinian Isham of Langport, Com. Northampton. Baronet.

L.

- * The Right Reverend Richard Lord Bishop of Lincoln.
- * The Right Honourable Jane Marchioness of Lindsey.
- The Right Honourable Marmaduke Lord Langdale.
- Charles La Motte, A. M. Rector of Warktone, Com. Northampton.
- * William Leaver, Rector of Staunton, and Chaplain to the Earl of Cardigan.
- Sir Francis Leycester Baronet.
- Henry Levett, M. D. and F. R. S.
- † Mr. William Lewis, Bookseller.
- The Society of Lincolns Inn.
- The Library of the College de Lombars at Paris.
- * Mr. Richard Little of Peterburgh.
- The Right Reverend Edmund Lord Bishop of London.
- * Amy Lullin of Geneva, V. D. M.

M.

- The Right Honourable Thomas Earl of Macclesfield, Lord High Chancellor of Great Britain.
- * The Right Honourable the Earl of March.
- John Mandeville, D. D. Dean of Peterburgh.
- * Mr. Michael Maittaire, M. A.
- Samuel Mead of Lincolns-Inn, Esq;
- Dr. John Burchard Menckenius, Counsellor and Historiographer to the King of Poland.
- John Merrill of Lainston, Hampshire, Esq;
- The Honourable Collonel D'Oyly Michell.
- The Reverend Michell, D. D.
- * † Mr. James Moetiens, Bookseller.
- The Honourable John Montague, D. D. Dean of Durham.
- Robert Myddelton of Chirk-Castle, Com. Denbigh, Esq;

N.

- Peter le Neve, Esq; Norroy King at Arms.
- Mr. Richard Neale, Apothecary.

The Subscribers Names.

P.

- †* The Right Reverend White Lord
Bishop of Peterborough.
- Dr. Parker of Peterburgh.
- Mr. William Pate.
- Squire Payne, M.A. Rector of Bar-
nak, Com. Northampton.
- Mr. Gilbert Pemberton of Peterburgh.
- * The Church of Peterburgh, for the
Library.

R.

- Richard Rawlinson, LL. D.
- George Reynolds, Chancellor of the
Diocess of Peterburgh.
- * Mr. John Rowell jun. of Peterburgh.
- * John Russel, M.A. Prebendary of Pe-
terburgh, Fellow of Merton College
Oxon. and Rector of Fiskerton, Com.
Lincoln.

S.

- * The Right Honourable William Earl
of Stafford.
- Edward Sawyer of Lincolns-Inn, Esq;
- The Scotch College Library at Paris.
- Sir Thomas Sebright, Baronet.
- Sir Hans Sloane Baronet, President of
the College of Physicians. M. D.
& F.R.S.
- The Gentleman's Society of Spalding in
Lincolnshire, for the Library there.
- Robert Stephens of the Middle Temple,
Esq;
- William Stukely, M.D. & F.R.S.

T.

- * The Right Honourable John Lord
Viscount Tyrconnel.

- * The Right Honourable Eleanor Vis-
countess Tyrconnel.
- The Reverend Tho. Tanner, D. D.
Chancellor of Norwich.
- John Taylor, M.A. Prebendary of Pe-
terburgh.
- John Thorpe of Rochester, M. D.
- Carrier Thompson of Standground, Com.
Huntington, Esq;
- Richard Topham of Windsor, Esq;
- Keeper of the Records in the Tower.

V.

- Mr. L'Abbe Du Vigeau a Paris.

W.

- * The Right Honourable Thomas Earl
of Westmorland.
- * The Right Honourable Heneage Earl
of Winchelsea.
- The Honourable Thomas Wentworth
sen. Esq;
- * The Honourable Sidney Wortley alias
Montague, Esq;
- * Thomas Wentworth junior, Esq;
- Edw. Waddington, D. D.
- Will. Waring, A.M. Præcentor of Pe-
terburgh.
- John Warburton, Esq; Somerset He-
rald. F.R.S.
- * Mrs. Welby of Denton, Com. Lin-
coln.
- * Sir Anthony Wescombe, Baronet.
- Richard West, Esq;
- Brown Willis of Whaddon Hall, Bucks,
Esq;
- † Mr. James Woodman, Bookseller.
- † Mr. Thomas Woodward, Bookseller.
- * Mr. Jo. Wyat, Bookseller.

CHRONICON ANGLIÆ:

P E R

JOHANNEM Abbatem Burgi S. Petri.

*Iste Liber pertinet ad Monasterium de Burgo
S. Petri.*

Anno Domini DCLIV. Amen.

ANNO Domini DCLIV fundatum est mona-
sterium de Burgo S. Petri, a Peada Rege
Merciæ: Saxulfo Comite facto ejus Abbate
primo.

ANNO DCLV. Oswius rex, devicto rege
Merciorum Penda, Mercios ad Christum con-
verti fecit, & episcopum de Scotorum gente illis constituit.

VOL. I.

B

ANNO

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCLVI. Peada mortuo, rex Wlferus regnavit super Mercios; & erat bissextus de C litera dominicali ad B, hoc anno.

ANNO DCLVII.

ANNO DCLVIII. Hilda abbatissa apud Streneshale celebris habetur.

ANNO DCLIX.

ANNO DCLX. Egfridus, filius Oswii regis Northanhumbrorum, duxit in uxorem Etheldredam, filiam Annæ, regis Orientalium Anglorum.

WANDREGISILUS abbas Fontanellæ.

CLODOVEUS, filius Dagoberti, duos filios reliquit, Childericum in Austria, Clotharium vero in Neustria.

INTER Rhenum & Mosam est Austria, & inter Mosam & Ligerim est Neustria, i. e. Nova Austria, quæ nunc Francia nominatur.

ANNO DCLXI.

ANNO DCLXII.

ANNO DCLXIII. Constantinus Imperator de Constantino-
poli Romam veniens, munera pretiosa ecclesiæ S. Petri obtulit.

ANNO DCLXIV. Lues magna.

REX Ercombertus, Deusdedit archiepiscopus, Ethelburga abbatissa, Boisilus monachus, & alii plures, obierunt.

ORDINATIO sancti Wilfridi.

ANNO DCLXV.

ANNO DCLXVI.

ANNO DCLXVII. Wirardus electus est in archiepiscopum Dorobernensem, qui Romam ad consecrandum missus, ibidem obiit; & dominus papa Theodorum monachum moribus & scientia clarum ordinans in archiepiscopum, eum cum Adriano abbate in Angliam mittit.

CONSTANTINUS imperator in balneo occiditur: successit filius ejus Constantinus.

VITALIANUS papa obiit: successit Adeodatus, qui sedit annis quatuor, mensibus duobus.

ANNO DCLXVIII.

ANNO DCLXIX. Theodorus archiepiscopus Ceddæ Merciorum episcopum ordinat.

ANNO DCLXX. Oswius rex obiit: successit Egfridus.

SARACENI Siciliam deprædantur.

ANNO DCLXXI. Benedictus Biscob monasterium ad hostium Wiri fluminis fundat.

ANNO DCLXXII. Etheldreda regina sanctum velamen a sancto Wilfrido suscipit. Sanctus Cedda episcopus Merciorum obiit.

ANNO DCLXXIII. ⁱ Conus papa anno uno mensibus sex.

THEODORUS archiepiscopus concilium apud Herford celebravit. Sancta Edeldritha fit abbatisa, constructo monasterio Ely.

ANNO DCLXXIV. Translatum est corpus sancti Benedicti abbatis in Gallias. Sanctus Guthlacus nascitur.

ANNO DCLXXV. Wlferus rex Merciorum omnium ydolorum cultum ex regione fugavit; cuius uxor sancta Ermenilda, soror sanctæ Erchongotæ, filia sanctæ Sexburgæ, peperit ei sanctam Wereburgam.

ANNO DCLXXVI. Sexta sancta synodus universalis Constantinopoli celebrata est, legatis Agathonis papæ assidentibus cum imperatore. Centum & quinquaginta episcopi interfuerunt.

ANNO DCLXXVII. Ethelredus rex Merciorum Canciam vastat. Beda nascitur.

WLFRIIDUS Romam pergens, per tempestatem in Frisiam jactatus, unde Christum Frisonibus prædicabat.

ANNO DCLXXVIII.

ANNO DCLXXIX. Post Leonem papam Benedictus Romæ sedit: iste fuit sanctissimæ vitæ & paupertatis ardens amator.

Sancta EDELDRITHA obiit; cui successit Sexburga.

ANNO DCLXXX. Hilda abbatisa obiit.

TEMPORE Ethelredi regis Mercia in quinque parochias est divisa per Theodorum archiepiscopum & Joannem Romanum archicantorem & legatum.

ANNO DCLXXXI.

ANNO DCLXXXII. Ansbertus Rothomagensis obiit.

ANNO DCLXXXIII. Litera dominicalis D.

ANNO DCLXXXIV. Benedictus Papa obiit.

EGFRIDUS rex Hiberniam vastat.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCLXXXV. Johannes papa; Constantinus imperator obiit: successit Justinianus filius ejus annis decem.

EGFRIDUS rex obiit: successit Alfridus frater ejus.

LOTHARIUS Cantiorum rex obiit.

PESTILENTIA depopulata est Britanniam.

ORDINATIO sancti Cuthberti episcopi Dunelmensis.

ANNO DCLXXXVI. Wilfridus ecclesiae suae restauratur.

ANNO DCLXXXVII. sanctus Cuthbertus obiit.

KILIANUS Wirzeburgensis episcopus claruit.

ANNO DCLXXXVIII. Sergius papa sedit annis tredecim mensibus novem.

PIPPINUS, filius Ansegili major domus regis, Francos rexit.

ANNO DCLXXXIX. Cedwalla Rex, Abendon incepit, & pergens Londoniam, baptizatus est, & adhuc in albis obiit ibidem; cui in regnum successit Yne, qui Glastoniam restauravit.

JUSTINIANUS imperator pacem cum Saracenis fecit annis decem.

ANNO DCXC. Theodorus archiepiscopus obiit. Hucusque fuerant archiepiscopi Romani.

ANNO DCXCI. Sergius papa, ut in fractione dominici corporis Agnus a clero decantaretur, instituit.

Sanctus WILFRIDUS iterum ab episcopatu expellitur.

ANNO DCXCII. sanctus Willebrordus Frisiae Christum praedicabat.

Sanctus EGWINUS Wicciorum fit episcopus, qui paucis annis labentibus monasterium Eveshamiae fecit.

ANNO DCXCIII. Brithewaldus archiepiscopus Dorobernensis.

Sanctus ANSBERTUS Rothomagensis archiepiscopus obiit.

ANNO DCXCIV. Justinianus imperator imperio pellitur.

ANNO DCXCV. Translatio sanctae Etheltrithae virginis.

ANNO DCXCVI. sanctus Willebrordus archiepiscopus Frisiae ordinatur.

ANNO DCXCVII. sanctus Guthlacus tonsuram clericalem accepit.

ANNO DCXCVIII. sanctus Bertinus obiit.

ANNO DCXGIX. sanctus Guthlacus apud Croylondiam vitam anachoreticam ducere cepit, anno aetatis suae vicesimo sexto.

ANNO DCC.

ANNO DCCI.

ANNO DCCII.

ANNO DCCIII. Sergius papa obiit; successit Johannes. Beda librum de temporibus composuit.

ANNO DCCIV. Ethelredus rex Merciorum, factus monachus apud Bardeney, Conredo regnum reliquit. Sanctus Aldelmus episcopus claruit.

ANNO DCCV. Herebertus rex Longobardorum multa patrimonialia a prædecessoribus suis ablata ⁱ restituit, & donationem istam aureis literis notavit. Alfridus rex Northanhumbro-
rum obiit. Ordinatio sancti Guthlaci. Justinianus imperator, sed exul, auxilio regis Bulgariorum in imperium restitutus est, regnavitque annis sex. Leonem ac Tiberium, aliosque suæ expulsi-
onis cooperatores, Gallicano etiam patriarcha exoculato, loco ejus Cirum substituit.

ANNO DCCVI. litera dominicalis C.

ANNO DCCVII.

ANNO DCCVIII. Sisinius papa mense uno; cui successit Constantinus.

ANNO DCCIX. sanctus Aldelmus obiit. Sanctus Wlfridus obiit. Conredus rex Merciorum, & Offa rex orientalis Saxoniae Romam adeuntes, monachatum ibi susceperunt; cum quibus & sanctus Egwinus illuc veniens Evesham monasterium suum apostolicis privilegiis munivit.

ANNO DCCX. litera dominicalis E.

ANNO DCCXI. Philippicus a populo in imperatorem electus Justinianum occidit, imperans pro eo anno uno, & mensibus sex: Iste literas pravi dogmatis papæ misit, quas condempnavit.

ANNO DCCXII. Anastasius Philippicum oculis privans, regnavit annis tribus. Hic literas papæ Constantino mittens, se catholicæ fidei propugnatorem testatur & filium.

ANNO DCCXIII.

ANNO DCCXIV. Sanctus Guthlacus obiit feria quarta in ebdomada pascae. Litera dominicalis erat G.

ⁱ Romanæ fedi.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCXV. Constantinus papa obiit: successit Gregorius. Pippinus filius Ansegisi obiit; cui successit Karolus dictus Tudites.

ANNO DCCXVI. Celred Rex Merciorum obiit: cui successit Ethelbaldus, qui fundavit monasterium Croylandiæ. Ethelredus, quondam rex, abbas de Bardeney, obiit.

ANNO DCCXVII. Sanctus Egwinus Wicciorum episcopus obiit: successit Wlfridus adhuc eo vivente & volente electus.

ANNO DCCXVIII. Litera dominicalis erat B.

ANNO DCCXIX.

ANNO DCCXX. Saraceni Constantinopolim obsidebant.

ANNO DCCXXI. Litera dominicalis erat E.

ANNO DCCXXII. Sanctus Johannes Eboracensis archiepiscopus apud Beverlacum obiit.

ANNO DCCXXIII. Saraceni confusi de obsidione Constantinopolitana recesserunt.

ANNO DCCXXIV.

ANNO DCCXXV. Hoc anno Beda compotum suum fecit. Withredus rex Canciae obiit.

ANNO DCCXXVI.

ANNO DCCXXVII.

ANNO DCCXXVIII. Yne rex occidentalis Saxoniae, relicto regno Aldelardo, Romam proficiscitur, & ibi pauper Christi moratur, & moritur.

ANNO DCCXXIX. Duo cometæ prope solem mense Januarii apparuerunt. Vir Domini Egbertus, Anglicus natione, qui sanctum Willebrordum ad Frisiam miserat, obiit in Hibernia. Offricus rex Northanhumborum obiit.

ANNO DCCXXX.

ANNO DCCXXXI. Brithwaldus archiepiscopus Cantuariensis obiit: successit Tatwinus. Gregorius papa obiit: successit alter Gregorius.

ANNO DCCXXXII.

ANNO DCCXXXIII. Luthbrandus rex Longobardorum irruptionem Saracenorum timens, reliquias sancti Augustini Ticinis transtulit.

ANNO DCCXXXIV. Tathwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit; cui successit Nothelmus Londoniensis episcopus.

ANNO DCCXXXV. Beda venerabilis Doctor obiit.

ANNO

2.

ABBATIS S. PETRI DE BURGO.

7

ANNO DCCXXXVI. Bissextus erat, & pro A litera dominicali facta est B.

ANNO DCCXXXVII.

ANNO DCCXXXVIII.

ANNO DCCXXXIX.

ANNO DCCXL.

ANNO DCCXLI. Leo Imperator obiit: successit Constantinus filius ejus. Karolus Tudites obiit; successit Pippinus filius ejus: hic de majore domus regiae factus est rex Francorum. Item defuncto Nothelmo archiepiscopo Cantuariensi, successit Cuthbertus episcopus Herefordensis.

ANNO DCCXLII. Gregorius papa obiit: successit Zacharias.

ANNO DCCXLIII.

ANNO DCCXLIV. Rex Ethelbaldus a Bonifacio Maguntino episcopo ammonitus, concilium, praesidente Cuthberto archiepiscopo, fieri fecit, & libertates ecclesiae novo privilegiavit.

ANNO DCCXLV. Karlomannus, regno relicto Pippino fratri suo, Romam adiit, & in monte Soracte monachum se fecit.

ANNO DCCXLVI. Pippinus de subregulo factus est rex Francorum, papa Zacharia id fieri decernente.

ANNO DCCXLVII.

ANNO DCCXLVIII.

ANNO DCCXLIX.

ANNO DCCL. Pippinus decreto Zachariae papae in imperatorem inungitur a Bonifacio Maguntino archiepiscopo: unde secundum locum post dominum papam obtinet Maguntinus.

ANNO DCCLI.

ANNO DCCLII. Zacharias papa obiit: successit Stephanus.

ANNO DCCLIII. Stephanus papa cum Karlomanno monacho in Franciam veniens, auxilium a Pippino contra Astulphum regem Longobardorum implorat, & impetrat.

ANNO DCCLIV. Stephanus Papa unxit duos filios Pippini in imperatores, Karlomannum & magnum Karolum, Parysius quinto Kalendarum Augusti. Cuthbertus rex Westsaxonum obiit.

ANNO DCCLV. Sanctus Bonifacius archiepiscopus Maguntinus in Frisia praedicans martyrizatur. Ethelbaldus rex Merciorum in Seggeswald occiditur.

ANNO

ANNO DCCLVI.

ANNO DCCLVII. Stephanus papa obiit : successit Paulus germanus frater ejus. Edbertus rex Northanhumborum, filio suo regno relicto, monachum se fecit.

ANNO DCCLVIII. Cuthbertus archiepiscopus Cantuariensis obiit : successit Bregwinus.

ANNO DCCLIX. Pippinus Saxoniam ingreditur, & devastat.

ANNO DCCLX. Pippinus Vasconiam ingreditur, & Wandalorum exercitum occidit. Caput sancti Johannis Baptistæ Ambianis a Jerosolimis deportatum est.

ANNO DCCLXI. Ethelbertus rex Cantuariæ obiit.

ANNO DCCLXII. Pippinus Italiam intrat, bellum contra Astulphum agit, & subjugat.

ANNO DCCLXIII. Pippinus Astulphum apud Ticinum obsedit, redditisque castellis ac oppidis, quæ Romanis abstulerat, obsides cum sacramento non repetendi etiam reddit. Bregwinus archiepiscopus Cantuariensis obiit : successit Jambertus abbas sancti Augustini.

ANNO DCCLXIV.

ANNO DCCLXV.

ANNO DCCLXVI. Translatio sanctorum Gorgonii & Nichasii in Franciam. Egbertus archiepiscopus Eboracensis obiit : successit Adelbertus. Studium literarum floruit apud Eboracum.

ANNO DCCLXVII. Pippinus finito bello Aquitanico contra Waifarium Ducem, Turonis orationis causa deinde ad sanctum Dionysium divertens, obiit.

ANNO DCCLXVIII. Paulus papa obiit : successit Stephanus. Pippino successerunt in regnum Franciæ duo filii, Karlomannus, & Karolus postea dictus pro multis victoriis magnus.

ANNO DCCLXIX.

ANNO DCCLXX.

ANNO DCCLXXI. Karlomannus obiit, totumque regnum ad Karolum devenit. Stephanus papa obiit : successit Adrianus.

ANNO DCCLXXII. Karolus, Hunoldo devicto, qui post Waifarium Aquitaniam invaserat, a papa Adriano contra Desiderium Longobardorum vocatus, regem illum longa obsidione cepit, & exilio trussit, ac Romanis omnia ablata restituit ;
unde

unde Adrianus, convocato concilio centum quinquaginta & sex episcoporum, ei investituras ecclesiarum & successoribus suis concessit.

ANNO DCCLXXIII.

ANNO DCCLXXIV.

ANNO DCCLXXV.

ANNO DCCLXXVI. Karolus longo bello Saxones domat, quorum decem millia captiva transtulit de terra sua.

ANNO DCCLXXVII. Rex Merciorum Offa archiepiscopatum Dorobernensem in 1 L . . . d transferre gestiens, ab Adriano papa etiam pallium in plenitudinem dignitatis impetravit Adulfo ibidem præsidenti; optinuit etiam ut ejus essent suffraganei, episcopi Merciorum, Wigorniensis, Legerensis, Sindatensis, Herfordensis, Elmanensis, Carmucensis, alique episcopi orientalis [Angliæ]: Cantuariæ vero remanserunt quatuor, Londoniensis, Roffensis, Wintoniensis, & Salesberiensis. Ille rex Offa etiam in honorem sancti Albani celebre monasterium fundavit, ac multas ei terras dedit.

ANNO DCCLXXVIII. Karolus iterum adit & capit—2

ANNO DCCLXXIX.

ANNO DCCLXXX.

ANNO DCCLXXXI. Edelbertus archiepiscopus Eboracensis obiit: successit Embaldus.

ANNO DCCLXXXII. Karolus Romam adit, & ibidem a papa Adriano filius ejus Karlomannus baptizatus est, & Pippinus vocatus.

ANNO DCCLXXXIII. Kildegarda regina obiit, pro qua Karolus duxit Flastradam.

ANNO DCCLXXXIV. Kenulfus rex Westsaxonum occiditur.

ANNO DCCLXXXV. Karolus, matre sua Bertrada juxta patrem apud sanctum Dionysium sepulta, Italiam adit.

ANNO DCCLXXXVI. Signum crucis in vestibus hominum apparuit.

ANNO DCCLXXXVII. Danici piratæ Angliam cum tribus navibus primo venerunt, multarum seminarium calamitatum.

1 Lichesfeld.

2 Sic.

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCLXXXVIII. Karolus Sclavos, qui Vultsi dicuntur, subegit.

ANNO DCCLXXXIX. Alwoldus rex Northanhumbro-
rum occiditur: successit Ofredus.

ANNO DCCXC. Jambertus Dorobernensis archiepiscopus obiit: successit Adelardus. Ofredus rex Northanhumbro-
rum occiditur. Ethelredus rex filius Molli de exilio rediens, Erdulfum ducem extra portam de Ripun occidit; cujus corpore in ecclesiam delato, psallentibus circa eum fratribus, post mediam noctem vivus inventus est.

ANNO DCCXCI. Karolus Pannoniam adit, Avars & Hunnos vastat.

ANNO DCCXCII. Ofredus rex, relincente eum exercitu, ab Ethelredo occiditur.

ANNO DCCXCIII. Pippinus filius Karoli tonsoratur in monasterium, eo quod contra patrem conjurationem fecerit, sociis conjurationis occisis. Ethelbertus rex Estanglorum martyrizatur.

ANNO DCCXCIV. Hæresis Feliciana dampnatur. Fastrada defuncta, Karolus Luthgardam ducit.

ANNO DCCXCV. Adrianus papa obiit: successit Leo, iste erat sanctissimus ac eloquentissimus prædicator. Offa rex Merciorum obiit: successit Kenulfus, rex justissimus.

ANNO DCCXCVI. Romani in Letania majori i capiunt, & erutis oculis linguaque abscissa recludunt, qui nocte per murum evadens, Karolum adit, eumque in imperatorem Romanorum inungit.

ANNO DCCXCVII. Litera dominicalis A.

ANNO DCCXCVIII. Civitas Londoniæ repentino igne cum multa hominum strage consumpta est.

ANNO DCCXCIX. Brorda princeps Merciorum, qui & Hildegila dicebatur, obiit.

ANNO DCCC. Karolus quarta vice Romam adit cum Leone [papa] multaque in curia ejus & republica stabilita [papam] clare videntem & plane loquentem sedi suæ restituit, ibique hymens a populo Romano in natali Domini Augustus acclamatur.

ABBATIS S. PETRI DE BURGO.

I I

ANNO DCCCI. Defuncto Brithrico in Westsaxoniarum regnum successit Egbertus.

ANNO DCCCII. Kenulfus papæ Leonis consilio Adelardo archiepiscopo Dorobernensi cuncta, quæ rex Offa abstulerat, cum dignitate metropolitana, sedi Dorobernensi restituit.

ANNO DCCCIII. Karolus apud Maguntiacum ultra Rhenum pontem quingentorum passuum fecit. Adelardus archiepiscopus obiit; cui successit Wlfredus.

ANNO DCCCIV. Sanctus Egidius floret apud Francos.

ANNO DCCCV. Leo papa in Franciam venit, a quo & Wlfredus archiepiscopus pallium suscepit.

ANNO DCCCVI. Karolus Karoli filius Boemiam vastat, rege eorum Leone occiso. Erdulfus rex Northanhumborum a suis desertus est, unde diu sine rege fuerunt.

ANNO DCCCVII. Cuthredus Cantuariorum rex obiit: successit Baltredus.

ANNO DCCCVIII. Karolus magnus in eleemosynis & omnibus virtutibus se exercet.

ANNO DCCCIX. Litera dominicalis G.

ANNO DCCCX. Reliquiæ sancti Bartholomæi a Liparis Bannetum transferuntur. Pippinus Karoli filius moritur.

ANNO DCCCXI. Karolus primogenitus imperatoris obiit. Ipse vero imperator vestes & thesauros in tres partes dividens, duas partes viginti metropolitanis ecclesiis in regno suo dedit.

ANNO DCCCXII. Kenulfus, inter cætera quæ gloriose gefit, in dedicatione ecclesiæ Winchelcumb Edbricum Cantuariorum regem captum in bello manumisit.

ANNO DCCCXIII. Karolus imperator, habito communi consilio, Ludovicum filium suum in imperatorem coronavit, nec multo post obiit, & Aquisgrani sepelitur.

ANNO DCCCXIV. Litera dominicalis A. Egbertus rex occidentalium Saxonum ab oriente in occidentem super vicinos irruit, nec erat qui resistere potuit. Teodulfus quondam abbas Floriacensis inde episcopus Aurelianensis composuit versus, *Gloria, Laus, &c.*

ANNO DCCCXV. Ludovicus inpatrissare studet, in bonis degenerare negat.

ANNO DCCCXVI.

ANNO

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCCXVII. Leo papa obiit : successit Stephanus ; hic in Franciam veniens, Ludovicum in imperatorem inunxit, Irmengardamque reginam Augustam cognominavit.

ANNO DCCCXVIII.

ANNO DCCCXIX. Kenulfus rex Merciorum obiit, relicto filio septenni Kenelmo, qui fraude uxoris & nutricii sui in sylva martyrizatur.

ANNO DCCCXX. Stephanus papa obiit : successit Pascalis. Ludovicus, mortua Irmengarda, duxit in uxorem Judith filiam Wlfi ducis Bavariae ; ex Irmengarda habuit tres liberos, Lotharium, Pippinum & Ludovicum.

ANNO DCCCXXI. Keolwlfus de regno Merciorum expellitur : successit Bernulfus.

ANNO DCCCXXII. Bernulfus rex Merciae, sed intrusor, biennio regnabat, ab orientalibus Anglis in bello peremptus.

ANNO DCCCXXIII. Egbrithus rex Westsaxonum omnes regulos Angliae, aut conterit, aut sibi subicit ; hoc ipse primus omnium aggressus est. Ludecanus successit Bernulfo.

ANNO DCCCXXIV. Eugenius papa. Ludecanus, rex Merciorum, & propinquus Bernulfi, dum praedecessorem suum ulcisci vellet, ab orientalibus eisdem occisus est.

ANNO DCCCXXV. Wiglafius rex Merciorum post Ludecanum coepit regnare.

ANNO DCCCXXVI. Nascitur sanctus Swithunus.

ANNO DCCCXXVII. Valentinianus papa. Ludovicus Haroldum Danorum regem sacro fonte levavit, & Judith regina uxorem ejus suscepit. Egbertus rex occiditur.

ANNO DCCCXXVIII. 1 Saxonum motus pietate concessit regnum Merciae Wiglafio, quem bello conquieverat. Item North-Wallenses eodem anno subjugat.

ANNO DCCCXXIX. Ludovicus dedit filio suo Karolo ex Judith Alemanniam, Retiam, & partem Burgundiae, indignantibus Lothario, Ludovico, & Pippino fratribus ejus.

ANNO DCCCXXX. Gregorius 2

ANNO DCCCXXXI. Pippinus privare patrem regno nititur, eo quod Karolum ex Judith genitum caeteris praedilexit. Judith novercam tanquam adultero foedatam cum duobus filiis ejus

1 *Supple* Egbertus rex occidentalium.

2 *Adde* papa.

in monasterio recludens; sed imperator, mendacii malitia deprehensa, uxorem suam præcepto Gregorii papæ ad thorum revocavit.

ANNO DCCCXXXII. Bernardus dux coram imperatore se purgavit.

ANNO DCCCXXXIII. Filii imperatoris, patre capto & in carcerato, regnum inter se partiuntur.

ANNO DCCCXXXIV. Egbertus cum quinque & triginta navibus Danicorum piratarum confligens vincitur apud Karrum.

ANNO DCCCXXXV. Ludovicus patrem liberat, & Lotharium bello fugat. Danos cum magna classe in Cornubia applicantes Egbertus ingenti proelio fudit.

ANNO DCCCXXXVI. Egbertus obiit. Successit Ethelwulfus, qui & Ethulphus; hunc quidam dicunt episcopum Wintoniensem, quidam subdiaconum & de ecclesia captum, papa consentiente, Regem factum.

ANNO DCCCXXXVII. Dani crebris irruptionibus Angliam infestant.

ANNO DCCCXXXVIII. Rabanus in Almannia floret. Wiglaftus rex Merciorum obiit; successit Berwlfus.

ANNO DCCCXXXIX. Dani passim per Angliam multas cædes agunt.

ANNO DCCCXL. Ludovicus imperator obiit: Successit in imperium Lotharius filius ejus. Herbertus Consul pugnabat contra Danos in Erstwar, a quibus ibidem occisus est.

ANNO DCCCXLI. Litera dominicalis B. Dani prædati sunt Cantiam & Londonias. Natus est sanctus Edmundus postea rex orientalium Anglorum.

ANNO DCCCXLII. Karolus, & Ludovicus, Lothario ferocissimo bello victo, regni portionem suscipiunt. Pippinus Aquitaniam, Karolus Franciam, Ludovicus vero Germaniam & Saxoniam, Lotharius ipse Romam & Italiam ac Lotharingiam optinuerunt.

ANNO DCCCXLIII. Adulphus filius Regis in bello a Danis victus est.

ANNO DCCCXLIV. Sergius I

ANNO DCCCXLV.

ANNO DCCCXLVI.

ANNO DCCCXLVII. 1 Alstanus episcopus Somersæt & dux
Dompnoniæ Osfredus contra Danos pugnantes fuerunt victores
apud 2 Predresmunde.

ANNO DCCCXLVIII. Rabanus Fuldensis abbas obiit.

ANNO DCCCXLIX. Wistanus filius Wimundi filii Wig-
lavi regis, a Berfredo Bernulfi regis Merciorum filio cognato
suo in vigilia pentecostæ martyrizatur.

ANNO DCCCL.

ANNO DCCCLI. Ingens paganorum exercitus Thamesem
fluvium intrantes cum trecentis & quinquaginta navibus Cantua-
riam & Lundonias deprædati sunt; regem Merciorum Bernul-
phum fugant, sed ab Ethulpho filioque suo Ethelredo bello du-
rissimo fugantur.

ANNO DCCCLII. Rex Merciorum Berwlfus obiit: succe-
dit Burgredus.

ANNO DCCCLIII. Leo Papa. Ethelwlfus filius Alfredum
mittit cum magno apparatu Romam, quem dominus papa in
regem ungens, in filium adoptivum confirmavit. Contra Da-
nos magno dispendio pugnatum est hoc anno in insula de Ta-
neth nominata.

ANNO DCCCLIV. Dux Cantia Alcherus & Huda dux oc-
ciduntur.

ANNO DCCCLV. Lotharius, convocatis imperii principi-
bus, inter filios suos tres regnum suum partitur. Ludovico
Italiam, quem & imperatorem nominat, Lothario Lotharin-
giam, Karolo Hessorum provinciam & Galliam Belgicam de-
dit, & statim 3 Prunam monasterium ingressus, cito obiit.
Dani in insula Schepeie hyemabant. Ethelwlfus decimas pri-
mus Anglorum Deo dedit.

ANNO DCCCLVI.

ANNO DCCCLVII. Ethelwlfus rex obiit: Ethelbaldus suc-
cessit.

ANNO DCCCLVIII. Ethelbaldus & Ethelbertus fratres reg-
num inter se partiuntur.

1 Dux Eanulfus cum Sumerfetenfibus, & Ealstanus Scireburnenfis episcopus, &
dux Olfricus cum Dorcestrenfibus, ad ostium fluminis Pedridan, &c. *Florent.*
Wigorn. 2 Predresmuthe. 3 Prumiam. *Mar. Scot. & Flor. Wig.*

ANNO DCCCLIX. Sanctus Edmundus orientalium Anglorum suscepit regnum.

ANNO DCCCLX.

ANNO DCCCLXI. Ethelbaldus rex obiit: cui successit Ethelbertus frater suus; qui etiam post obitum patrici sui Adestani regnum Cantiae acceperat.

ANNO DCCCLXII.

ANNO DCCCLXIII.

ANNO DCCCLXIV. Sanctus Swithunus obiit. Sanctus Nicolaus papa Lotharium imperatorem uxorem propter adulteram repudiare molientem coegit legitimum servare conjugium. Pagani in Taneth hyemabant, pacto foedere cum Cantuaricis, sed ficto.

ANNO DCCCLXV.

ANNO DCCCLXVI. Ethelbertus rex obiit: successit Ethelredus frater ejus. Erant hiis temporibus gravissimæ afflictiones, paganis undique irrumpentibus, qui Northumbriam invadentes, Eboracum occupant, Estangliam depopulantur, Merciam intrant subjugantes, apud Nothyngam hyemabant.

ANNO DCCCLXVII. Osbrith & Ella reges Northanhumborum occiduntur.

ANNO DCCCLXVIII. Burgredus rex Merciorum per Danos expulsus est, ut apud Nothingham hyemarent.

ANNO DCCCLXIX. Exercitus paganorum, Mercia relicta, Eboracum repetebat, ibidem hyematurus.

ANNO DCCCLXX. Pagani Eboracum relinquentes, in Lindesay navigio applicant, vi patriam depopulantes, etiam monasterium de Bardney, monachis omnibus absque ulla misericordia interfectis, ignibus tradiderunt; pertranseuntesque in Kesteven, omnia conterunt, perimunt, & incendunt. Contra quos cum comes Algarus dictus junior colligeret exercitum, contraxit universam juventutem Heylandiæ, ipse duoque milites senescalli sui Wibertus & Lefricus (de quorum nominibus, adhuc villis, in quibus manserant, nomina retinentibus, senes & rustici relictæ vocabula dederant, scilicet Wyberton, id est, villam Wiberti, & Lefricton, id est, villam Lefrici, appellantes) una cum cohorte Croylandensis monasterii, videlicet, ducentis bellatoribus robustissimis, eo quod maxima pars illorum de fugitivis fuerat (quibus præfuit frater Toli, monachus laicus ejusdem monasterii, miles ante suam conversionem per

totam Merciam in armorum exercitio nominatissimus; sed tunc amore cœlestis patriæ, relicto sæculo, spirituali militiæ apud Croyland mancipatus) contrahebat etiam secum de Depyng, Langtoft, & Baston, circa trecentos viros fortes & aptos ad bellum. Insuper Morcardum dominum cum familia sua, quæ fortissima fuit & numerosa, occurrenteque vicedomino Lincolnia nomine Osgoto, veterano ac validissimo bellatore, cum cuneo Lincolnienſi, numero quingenti, omnes collecti in Kestiven, in festo sancti Mauriti martiris, bellum cum paganis commiserunt; & largiente Domino victoriam, occisis tribus regibus cum ingenti multitudine paganorum, Christiani cædentes barbaros usque ad portas tentoriorum suorum perſequebantur; ubi cum acerrime restiterunt, nox bellum dirimit, & invictissimus comes suum exercitum revocavit.

VENERUNT in ipsa nocte in castra paganorum omnes cæteri reges de patria, qui dividentes inter se provinciam ad depredandum processerant, scilicet, Godron, Baseg, Oskitell, Halfdenne, & Hamond; & totidem comites, scilicet, Frena, Unguar, Ubba, & uterque Sidrok, senior & junior, cum suis exercitibus, & præda magna nimis, mulierumque ac parvulorum multitudine infinita; quorum adventu cognito, pars magna Christianorum timore perterrita, noctanter diffugit, & remanserunt cum prædicto comite ac ducibus suis de octo millibus virorum vix duo millia; cum quibus summo diluculo, auditis divinis officiis, & sumpto sacro viatico, omnes ad moriendum pro Christi fide, patriæque suæ defensione paratissimi, in campum contra barbaros processerunt. Et videns validissimus comes suum exercitum nimis imminutum, statuit iterum fratrem Tolium cum suis quingentis viris, eo quod fortissimi fuerant, in dextro cornu, assignans ei alam etiam fortissimam, illustrem militem Morcardum de Brunne, cum omnibus qui ejus vexillum sequebantur: inclytum vero vicedominum Lincolnia Osgotum cum suis quingentis in cornu sinistro posuit, donans ei alam strenuam, scilicet, militem Hardingum de Rehalle cum omnibus Stanfordiensibus, eo quod omnes juvenes erant, & nimium bellicosi. Ipseque cum suis senescallis in acie media versabatur, utrique cornu, cum necesse fuerit, affuturus. Dani vero pro cæde suorum exeunt magis efferati, summo mane sepelientes tres reges suos in villa, quæ antea Laundon vocabatur, nunc vero pro trium regum Danorum sepul-

sepultura, Threkingham nuncupatur, scilicet quatuor reges & octo comites; nam duo reges, & quatuor comites castra sua, & captivos suos conservabant. Porro Christiani pro paucitate sua in unum cuneum conglobati, contra sagittariorum impetum durissimam testudinem clypeorum, & contra violentiam equitum densissimam aciem lancearum, omnes optime instructi a ducibus suis, tota die statione immobili prætendebant. Cumque sic invicti usque ad vesperam perdurassent, ac adversariorum sagittarii tela sua in vacuum perdidissent, equitesque jam longo labore lassati, deficere inciperent, barbari ex condicto fugam fingentes, campum relinquere cœperunt; quod videntes Christiani, ducibus suis invitis, ac multum dissuadentibus, aciem suam dissolvunt, & persequendo paganos dispersi per planiciem, sine ordine ducumque custodia, dividuntur; revertentes autem barbari, tanquam leones in paucas oviculas pro libito debacchantur. Strenuissimus comes Algarus, præclarissimique milites prædicti, & frater Toliis, in quodam campi tumulo cætera planicie aliquantulum altiore in orbem conferti, barbaros arietantes diutissime sustinebant. Cumque præfatus comes illustrissimus, & imperpetuum nominandus Algarus, præactique duces robustissimi, omnes robustos sui exercitus cecidisse cernerent, in confertissimum cumulum corporum Christianorum simul erumpentes, ibique pro viribus, quicumque accessisset, suum sanguinem vindicantes, tandem innumeris confossi vulneribus super fratrum suorum cadavera corruerunt. Pauci juvenes de Sutton & de Gedney, projectis armis, in vicinam sylvam vix evadentes, proxima nocte sequenti Croyland ingressi, stragem Christianorum, & fratris Toliis, totiusque cohortis suæ internecionem, dum abbas Theodorus, & conventus suus suas vigilias matutinas persolverent, lugubri ac lacrymabili ejulatu ad ostium ecclesiæ nunciabant.

CUNCTIS itaque de nuncio confusis, abbas retentis secum senioribus monachis & paucis infantibus (forsitan illorum imbecillitas ad pietatem barbaros inclinaret) non recolens illud poeticum,

Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur :

Omnes fortiores & adolescentiores, assumptis secum sacris reliquiis monasterii, aliis etiam jocalibus, cartis & munimentis, &c.

Barbari eandem indignati, quod speratos thesauros non invenissent, universa sanctorum corpora de tumulis effractis miserabiliter contracta, immisso igne, die tertio, more suo, cum ecclesia & omnibus monasterii officinis & ædificiis, septimo Kalendarum Octobris funestissimi combusserunt.

QUARTO die tandem, cum animalium & jumentorum innumeris gregibus, versus Medeshamstede transmigrabant, ubi patriam collectam infra monasterium, portasque obseratas offendentes, sagittariis ac machinis undique muros aggrediuntur. Secundo assultu pagani irruunt, Lubba frater Hubbæ comitis jactu lapidis graviter læsus corruit in ipso introitu, & manibus satellitum suorum portatus in tentorium fratris sui, etiam de vita desperatus est. Unde Hubba supra modum ira æstuans, & maxime in monachos efferatus, omnes sanctæ religionis schemate vestitos manu sua interfecit; cæteri in cæteros grassabantur; nemo de toto monasterio salvatus est; tam venerabilis pater abbas Hedda senex valde, quam monachi sui universi cum omnibus Monitus est tunc frater Turgarus per Sidrok comitem dominum suum, ne in aliquo loco unquam Hubbæ comiti obviaret. Altaria omnia suffossa, monimenta universa confracta, sanctorum librorum ingens bibliotheca combusta, cartarum monasticarum immensa copia dispersa, sanctarum virginum Kyneburgæ, Kyneswitæ ac Tilbæ preciosa pignora pedibus conculcata, muri funditus eversti, ipsa ecclesia cum omnibus cæteris ædificiis concremata, per totam quindenam sequentem jugi incendio conflagravit.

PORRO quarto die cum prædis innumeris de tota patria congestis, exercitus congregatus versus Huntingdoniam procedebat: cumque duo comites Sidrok senior & junior in transitu fluviorum ad tutandam caudam totius exercitus semper ultimi proficiscerentur, totusque exercitus eorum fluvium de Neene salvus pertransisset; ipsi tandem transeuntes, in gurgite fluvii ad lævam pontis lapidei profundissimo duos currus immensis opibus, & varia suppellectili onustos, cum omnibus jumentis demersis, & antequam extrahi poterant, enecatis, subito infortunio perdiderunt: occupata itaque tota familia junioris Sidrok ad extrahendum dictos currus, ut in alia plaustra & vehicula

1 *Supple ex Ingulpho*, compatriotis occiduntur.

prædas contentas plures solliciti transmutarent, frater Turgarus per fugam elapsus in proxima parietina, perque totam noctem ambulans, summo diluculo Croyland ingressus est. Invenit ergo fratres suos commonachos de Ankarig pridie redisse, & ad extinguendum ignes adhuc in multis monasterii locis durantes fortissime insudare: quem cum sanum & incolumem cernerent, aliquantulum confortati, sed audientes ab eodem, quibus in locis tam abbas eorum, quam cæteri confratres & seniores eorum occisi jacebant, & quomodo omnia sanctorum sepulchra, & fundamenta, sacraque volumina cum corporibus sanctorum confracta fuerant & combusta, inestimabili dolore omnes contristati sunt; planctusque & ploratus diutissime factus est. Tandem lacrymis satiati, ad extinguendum incendia revertuntur: egerentes vero ruinam tecti ecclesiæ suæ, circa magnum altare corpus venerabilis patris Theodori abbatis reperierunt; erudera-
toque monasterio toto cum longo maximoque labore, & de cineribus aliisque immunditiis juxta possibilitatem temporis expurgato, de inter eos pastore eligendo invicem colloquuntur; celebrataque electione, venerabilis pater Godricus omnium consensu, licet invitatus & multum renitens, abbas tandem est effectus: ad quem veniens venerabilis senex prior de Ankarig Torretus, ac ejus supprior dominus Tisa, ambo anachoritæ sanctissimi devotissime supplicabant, quatenus assumptis secum fratribus quibusdam dignaretur Medeshamstede adire, & abbatis sui & aliorum confratrum suorum corpora, feris avibusque adhuc obnoxia & insepulta, Christianæ sepulturæ charitatis intuitu commendare. Obtemperans itaque precibus illorum venerabilis abbas Godricus, cum multis fratribus, inter quos frater Turgarus aderat, occurrentibus eis ibidem omnibus fratribus de Ankarig, Medeshamstede adiit: & multo sudore omnia monachorum dicti monasterii corpora comperta, numero octoginta quatuor, in medio cœmeterio dicti monasterii, contra frontem ecclesiæ quondam orientalem, scilicet, in uno latissimo tumulo ad hoc aptato, in festo sanctæ Cecilie virginis sepelivit; ponens etiam super corpus abbatis, in medio filiorum suorum quiescentis, petram pyramidalem tres pedes in altitudine, & tres in longitudine, & unum in latitudine continentem, in-

scriptasque imagines abbatis, ac monachorum suorum circumstantium gestantem; quam in memoriam monasterii destructi Medeshamsted deinceps omnes vocari consenserunt; & omni anno, quamdiu vixit dictus abbas Godricus semel locum visitans, superque petram ⁱ sanctum tentorium figens, pro animabus ibidem sepultorum missas per biduum devotione continuo celebravit. Jacebat enim regia via per medium dicti cœmeterii, habens dictam petram ascendentibus de prædicto ponte lapideo versus Hoyland ad dextram, & crucem lapideam similiter imagine Salvatoris insculptam, quam prædictus abbas Godricus tunc ibidem posuit, ad sinistram; ut transeuntes viatores, memores sanctissimi monasterii, pro animabus fidelium in ipso cœmeterio quiescentium preces Domino solverent, & a maleficiis ac latrociniis in sancti monasterii parietinis nullo modo patrandis, saltem pro Christi reverentia continerent.

TUNC etiam dominus Toretus prior de Ankarig per fratrem Turgarum edoctus, quomodo & in quo angulo ecclesiæ sanctissima pignora beatarum virginum Kyneburgæ, &c. per paganos projecta & conculcata, sed per prædictum fratrem Turgarum, prout potuit, reverenter recollecta fuerant, & imposita, de communi via, prædictas reliquias secum assumpsit, & cum fratribus suis ad Ankarig rediens, honorificentius quam potuit, in suo oratorio collocavit. Pagani vero de Medeshamsted exeuntes, ac deprædantes provincias usque ad Cantabrigiam, monasterium sanctimonialium celeberrimum in Eliensi insula situatum, omnibus inventis in eo tam virginibus quam viris crudeliter interemptis, catallis ac immensis divitiis, de tota patria pro loci securitate allatis, sed per barbaros tunc direptis, ignibus ultimo tradiderunt; & transeuntes in Eastangliam, &c. regem ejusdem provinciæ sanctissimum Edmundum captum per eosdem ad quendam stipitem alligatum, tanquam signum ad sagittam, telis suis & sagittis aggressi, horrida crudelitate pro fide Christi & patriæ suæ defensione decollantes, martyrizaverunt. Sic tota Estanglia ab eis obtenta & occupata, ibidem per totam hyemem residebant, &c.

ANNO DCCCLXXI. Dani Westfaxoniam petentes, cum rege Ethelredo, & fratre suo Alfredo varia fortuna prælia gran-

diffima gesserunt; in quibus cæsis regibus eorum Bassæg, Oskitell, & comitibus multis, viz. utroque Sidrok, seniore & juniore, Frena comite, Osbern & Harrald, cum maxima multitudine paganorum, Christiani victoriam sunt adepti. Goredus autem rex Merciorum hoc intermedio cum Britonibus occupatur, qui cum maxima multitudine occidentalem partem regni sui Merciae inquietabant, audiensque Danos plagam ejus orientalem plaga miserabili percussisse, venit Londonias, & contracto maximo exercitu, pertransiens per regni sui pagos orientales, suo fisco totam Heliensem insulam applicavit: procedens etiam in patriam Gyrviurum, omnes terras dicto monasterio de Medeshamsted pertinentes in manum suam cepit; scilicet, quicquid inter Stanford, Huntingdon, & Wisebek dicto monasterio quondam pertinuerit; remotiores vero terras sparsim per patrias jacentes stipendiariis militibus exercitus sui dedit. Idem fecit de terris S. Pege de Pegekyrk; quasdam sibi retinuit, quasdam militibus donavit: Idem fecit de terris sancti Guthlaci de Croyland; quasdam dedit, quasdam confiscavit, nil præter insulam & mariscos monachis reliquit.

ANNO DCCCLXXII. Alfredus quartus & minimus Adewlphi filius, post Ethelred fratrem suum, qui quinque annis regnaverat, successit; hic est Alfredus, qui quondam Romam cum patre adiens, a papa Leone inunctus erat per sanctissimam prophetiam aliquando regnaturus: postea coronatus, sapientiæ suæ tanta reliquit monumenta, quod omnium virtutum sacrum, insuper artium liberalium reconditorium unice prædicetur, qui licet bello paganorum & variis propriæ carnis infirmitatibus assidue vexaretur, animo tamen semper potioribus inhiabat. Sanctum namque Grimbaldum aliosque literatissimos doctores virosque sanctissimos de Francia sibi ascivit; plures etiam de Mercia, & de Scotia, ac Hibernia, quoscunque scientia sacrarum literarum pollere novit, in regnum suum alliciens, honoribus ampliavit: inter quos & Wenefridus, quem Wicciorum ecclesiæ præfecerat, dialogum Gregorii in linguam Saxoniam transtulit, talium ergo virorum doctrina & collatione creberrima indies in sapientia crescebat, in tantum ut in brevi omnium librorum sacrarum scripturarum notitiam haberet, & nonnullos in suum Saxonicum transferret: insuper omnium hostium triumphator Danos omnes sub jugum semper haberet.

Ipse primus terram in provincias & comitatus, comitatus vero in centurias, quas nunc hundredas dicimus; & in decurias, quas nunc tithingas vel thrithingas vocamus, distribuebat: *omnis etiam diei naturalis dividebat in tria octonaria juxta mensuram & metam cujusdam cerei jugiter in capella sua coram sanctorum reliquiis ardentis, & dicta tria octonaria designantis; in quorum primo, videlicet a summo mane usque ad plenam sextam diei divino servitio vacabat; in secundo octonario consiliis ac negotiis regni sui intendebat; in tertio vero corporis sui necessitatibus indulgebat. Familiam suam etiam in tres turmas dividens, post unum mensem quamlibet ad sua dimittebat, & alia turma succedebat regis ministerio per mensem servitura.

ANNO DCCCLXXIII. Warmacia fulmine comburitur.

ANNO DCCCLXXIV. Ludovicus Imperator 1 Carolus senior, filius Ludovici, Romam adiens donariis abundantissimis, ex rege factus imperator est.

ANNO DCCCLXXV. Pagani, tota Mercia sibi subiecta, se diviserunt: pars sequuta est Haldrum in Northumbriam, eam subjicientes; pars reliqua cum tribus regibus apud Cantabrigiam hyemarunt.

ANNO DCCCLXXVI. Haldene 2 & sibi Northumbriam partiens 3 incolere cœpit. Rollo cum 4 Normanniam penetravit.

ANNO DCCCLXXVII. Pagani, centum & viginti navibus tempestate demersis, apud Exoniam resederunt.

ANNO DCCCLXXVIII. Alfredus rex paganos miraculose superat; ut datis ad libitum obsidibus, aliqui terram abjurerent, quidam baptizarentur.

ANNO DCCCLXXIX. Pagani Cirencestriam adeunt: exercitus eorum ingens de partibus transmarinis, flumen Thamenſe intrans se eis jungit.

ANNO DCCCLXXX. Pagani Estangliam adeuntes, eam inhabitare cœperunt; reliqui Franciam navigant, & de pedestribus omnes equites fuerunt.

ANNO DCCCLXXXI. Karlomannus rex Bavariae, pater Arnulphi, imperator obiit; regnum ejus frater occupans Ludovicus, Karolo Carinthiam concedit.

* Ita MS. 1 *Supple* obiit. 2 *Supple*, rex suis. 3 *Adde* illam. 4 *Lege*, suis.

ANNO DCCCLXXXII. Karolus totam Italiam & Longobardiam sibi subjiciens, Romam venit, & a papa Johanne ac senatu favorabiliter receptus, imperator unctus est.

ANNO DCCCLXXXIII. Ludovicus frater imperatoris obiit.

ANNO DCCCLXXXIV. Ludovicus filius Balbi obiit. Martinus papa partem dominicæ crucis Alfredo regi cum aliis muneribus misit.

ANNO DCCCLXXXV. Agapetus papa. Pagani, relicta Francia, Angliam petunt; sed urgente Alfredo in Franciam revertuntur.

ANNO DCCCLXXXVI. Paganis Franciam per Sequanam & Ligerim magno numero ascendentibus, multa corpora sanctorum de suis sedibus translata sunt.

ANNO DCCCLXXXVII. Karolo propter morbum regno expulso Arnulphus succedit. Alfredus Londonias restaurat, & leges condit.

ANNO DCCCLXXXVIII. Karolus imperator obiit.

ANNO DCCCLXXXIX. Etheredus Dorobernensis archiepiscopus obiit, successit Plemundus.

ANNO DCCCXC. Litera dominicalis D.

ANNO DCCCXCI. Normanni Warmaciæ episcopum occidunt. Johannes Scotus monachus Malmesberii obiit, confusus, ut dicitur, graphiis puerorum, quorum magister erat.

ANNO DCCCXCII. Arnulphus Normannos fugat a finibus suis.

ANNO DCCCXCIII. Arnulphus Longobardiam intrat. Normanni, Francia relicta, Canciam Duce Hasten veniunt, & apud Medelton munitionem sibi construunt.

ANNO DCCCXCIV. Alfredus rex cum Danis fortissime conflagens, vincit, & de terra expellit.

ANNO DCCCXCV. Wido, qui Karolo mortuo Berengarium de Italia expellens se dixerat imperatorem, obiit: successit Lambertus filius ejus. Pagani iterum Canciam repetunt.

ANNO DCCCXCVI. Lambertus, qui se coronari in imperatorem fecerat, obiit: successit Arnulphus, qui, Italia subjugata, a papa coronatur.

ANNO DCCCXCVII. Pagani iterum ab Anglia fugati Sequanam adeunt.

ANNO DCCCXCVIII. Rollo cum suis Carnotum obsidens, sanctæ Dei genitricis virtute, vix evasit. Stephanus 1

ANNO DCCCXCIX. Arnulphus imperator comestus a pediculis obiit: successit Ludovicus filius ejus. Hungari Italiam vastant.

ANNO DCCCC. Plurimi episcopi & primates Angliæ obierunt.

ANNO DCCCCI. Alfredus rex obiit; successit filius ejus Edwardus cognomento senior: hic literis patre inferior, sed gloria militari multum superior fuit.

ANNO DCCCCII. Contra regem Edwardum Clito Edelwoldus patruelis ejusdem, quibusdam urbibus invasis, primo manum levavit, sed cito corrui.

ANNO DCCCCIII. Multæ alterationes factæ sunt, & mutationes hiis temporibus in ecclesia Romana, inter successores ejus. Sanctus Grimbaldus obiit.

ANNO DCCCCIV. Clito Ethelwoldus ab Edwardo fugatus cum classe Danorum in Angliam redit.

ANNO DCCCCV. Commisso gravi prælio, Clito Edelwoldus cum Danorum rege 2 Edbruto a rege Edwardo occiditur. Berengarius Italia potitur, Ludovico exoculato.

ANNO DCCCCVI. Cometa visus est. Christoforus papa. Pagani de Estanglia & Northumbria se regi Edwardo sponte submiserunt.

ANNO DCCCCVII.

ANNO DCCCCVIII.

ANNO DCCCCIX. Prævalentibus contra Persas Ægyptiis sub ditione Ægyptii Caliphæ Jerosolyma devenit, destructaque est ecclesia a Constantino ædificata.

ANNO DCCCCX.

ANNO DCCCCXI. Pleimundus archiepiscopus uno die in Cantuariensi civitate septem episcopos ordinavit, vacantibus undecim sedibus episcopalibus multo tempore.

ANNO DCCCCXII. Edredo duce Merciorum defuncto, uxor ejus Elfleda, soror regis, Merciam egregie regens, auxilio fratri fuit: hæc transtulit ossa sancti Oswaldi a Bardeney ad Gloucestriam, ut dicitur.

ANNO DCCCCXIII. Hungari Almanniam vastant.

1 Adde papa.

2 Eohrico. Flor. Wig.

ANNO DCCCCXIV.

ANNO DCCCCXV. Frequentes & duræ pugnæ contra paganos ab Edwardo & Elfreda geruntur, rege semper prævalente, & urbes dirutas reædificavit.

ANNO DCCCCXVI. Robertus Rollo duxerat in uxorem filiam regis Franciæ, habuitque cum illa ducatum Normanniæ; quâ defunctâ sine liberis, duxit Popam filiam comitis Sylva-nectensis, quæ peperit ei Willielmum.

ANNO DCCCCXVII. Robertus Rollo, primus Dux Nor-manniæ, obiit: successit Willielmus filius ejus.

ANNO DCCCCXVIII. Conradus obiit: successit Henricus primus, imperator Romanus octagesimus nonus.

ANNO DCCCCXIX. Rex Edwardus dedit Edgitham filiam suam Karolo regi Franciæ.

ANNO DCCCCXX. Danorum rex Reinaldus Edwardo se subjecit.

ANNO DCCCCXXI.

ANNO DCCCCXXII.

ANNO DCCCCXXIII. Sanguis ex imagine, quam Judæi crucifixerunt Londoniæ, effluxit.

ANNO DCCCCXXIV. Edwardus rex obiit: successit filius ejus Adelstanus. Hungari Almanniam & Franciam vastant. Wlthelmus archiepiscopus Dorobernensis.

ANNO DCCCCXXV.

ANNO DCCCCXXVI. Rex Adelstanus, sorore sua Siétrico regi Northanhumborum data, eum in ditionem cum omnibus Pictorum, Scotorum, & Britonum regibus accepit.

ANNO DCCCCXXVII.

ANNO DCCCCXXVIII.

ANNO DCCCCXXIX.

ANNO DCCCCXXX.

ANNO DCCCCXXXI. Rex Adelstanus omnium ore lauda-tur; felicem se credebatur quisquis regum exterorum ei affini-tate vel fœdere sociari posset.

ANNO DCCCCXXXII. Henricus imperator Bulgares pe-rimit.

ANNO DCCCCXXXIII.

ANNO DCCCCXXXIV.

ANNO DCCCCXXXV.

ANNO DCCCCXXXVI. Henricus imperator obiit : successit Otho primus.

ANNO DCCCCXXXVII. Analafus, fretus auxilio Constantini regis Scotorum, regi Adelstano insurgens, sæpe cum suis contunditur & confunditur.

ANNO DCCCCXXXVIII. Adelstanus rex sanctum Johannem Beverlacensem prædiis & privilegiis ditat. Otho imperator Hungariam & Bavariam vastat.

ANNO DCCCCXXXIX. Otho imperator Lotharingiam intrat. Odo archiepiscopus Dorobernensis electus, diu reluctatus est, eo quod habitum monachicum non haberet; tandem ad Floriacum pergens habituque suscepto, archiepiscopus factus est.

ANNO DCCCCXL. Adelstanus rex obiit : successit Edmundus frater ejus.

ANNO DCCCCXLI. Analafus contra Edmundum se erigit.

ANNO DCCCCXLII. Sanctus Dunstanus ab Edmundo rege effectus est abbas Glastoniæ. Willielmus filius Rollonis dux Normanniæ occiditur : successit Ricardus filius ejus Senior dictus.

ANNO DCCCCXLIII. Edmundus Analafum a fonte sacro suscepit, & munere regio donavit. Reynoldum Northanhumborum regem in confirmatione tenuit, & in filium adoptavit, pace facta inter eos omnes.

ANNO DCCCCXLIV.

ANNO DCCCCXLV.

ANNO DCCCCXLVI. Edmundus rex occiditur : successit Edredus frater ejus ab Odone archiepiscopo Dorobernensi inunctus apud Kyngeston.

ANNO DCCCCXLVII. Edredus rex Northanhumbros & Scotos sibi, sicut prædecessores sui, subjugavit.

ANNO DCCCCXLVIII. Edredus rex, Turketulo clerico Londoniensi instigante, restauravit monasterium Croylandiæ, qui monachum se faciens, ibidem per regem in abbatem est promotus.

ANNO DCCCCXLIX. Wlstanus archiepiscopus Eboracensis a rege Edredo incarceratur, sed accepto fidelitatis sacramento dimittitur.

ANNO DCCCCL. Northumbri Yrcum sibi regem creantes, Edredo rebellant; sed ab eo graviter afflicti, abjecto Yrco, muneribus & obsidibus satisfecerunt.

ANNO DCCCCLI. Terræ motus magnus per Galliam & Germaniam.

ANNO DCCCCLII. Maguncia ab Othone obsidetur.

ANNO DCCCCLIII. Willielmus filius Othonis Magontiæ episcopatur.

ANNO DCCCCLIV.

ANNO DCCCCLV. Edredus Rex obiit: successit Edwius senior, filius Edmundi quondam regis, juvenis petulans & a patribus suis degenerans: statim post promotionem suam monasteria diripuit: Sanctum Dunstanum in exilium misit, insurgentibusque in eum tempestatibus, majore parte regni mutilatus est, & tota Mercia Edgardo donatur.

ANNO DCCCCLVI. Edgarus junior frater super Merciam rex est factus.

ANNO DCCCCLVII. Odo archiepiscopus obiit: eligitur Elffius episcopus Wintoniensis.

ANNO DCCCCLVIII. Cum Elffius electus Dorobernensis penes Romam pro pallio pergeret, in Alpibus frigore periit. Sanctus Dunstanus ab exilio per Edgarum revocatur.

ANNO DCCCCLIX. Edwius rex obiit: successit Edgarus frater in integrum regnum. Brithelmus Wintoniensis episcopus & electus Dorobernensis repellitur, & Dunstanus archiepiscopus consecratur.

ANNO DCCCCLX. Sanctus Dunstanus pallium a Roma obtinuit. Sanctus Oswaldus ad Wigorniensem cathedram promotus est. Lessius Legerensem & Dorcastrensem diocesim conjunxit.

ANNO DCCCCLXI. Sanctus Adelwoldus factus est episcopus Wintoniensis: hic clericos a veteri monasterio expulit, & monachos Wintoniæ introduxit: hic, rege Edgardo adjuvante, multa monasteria per paganos destructa, ut Burgense, Helyense, Abyngdonense restauravit, Thorney de novo & alia multa construxit. Johannes papa deponitur: successit Benedictus V. cui post duos menses Leo VIII. Hic investituras ecclesiarum imperatoribus confirmavit.

ANNO DCCCCLXII. Leo papa obiit: successit Johannes XIII.

ANNO DCCCCLXIII. Otho primus in imperatorem a Johanne papa inungitur.

ANNO DCCCCLXIV. Rex Edgarus duxit uxorem Estrildam filiam Orgari.

ANNO DCCCCLXV. Parthenopolis construitur.

ANNO DCCCCLXVI. Hugo Capeth rex Francorum.

ANNO DCCCCLXVII.

ANNO DCCCCLXVIII. Otho filius Othonis Romæ a Johanne papa cum patre suo in imperatorem coronatur.

ANNO DCCCCLXIX. Rex Edgarus præcepit sanctis episcopis Dunstano Dorobernensi, Oswaldo Wigornienfi, & Adelwoldo Wintonienfi, ut ejectis clericis de majoribus ecclesiis, monachos in eis pro clericis collocarent; unde de Wigornia Oswaldus clericos ejecit.

ANNO DCCCCLXX. Sanctus Adelwoldus episcopus Wintonienfis transtulit de cœmeterio in ecclesiam reliquias sancti Swithuni prædecessoris sui, ac ante altare sancti Petri honorifice collocavit. Monasterium etiam de Medeshamstede restaurare cœpit, & Burgum sancti Petri appellavit, anno desolationis suæ æqualiter i *centesimo*.

ANNO DCCCCLXXI. Edmundus filius Edgari regis obiit. Benedictus papa obiit: successit Conus papa, cui post sex menses obeunti successit Bonifacius VII.

ANNO DCCCCLXXII. Sanctus Oswaldus Wigornienfis episcopus factus est archiepiscopus Eboracensis. Hic monasterium Ramesiense fundavit, auxilio fultus nobilis Ducis Merciae Aldewini.

ANNO DCCCCLXXIII. Edgarus rex ab archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, cæterisque suffraganeis eorum, solemniter apud Atemam die Pentecostes consecratur. Otho imperator obiit: successit Otho II. filius ejus.

ANNO DCCCCLXXIV. Terræ motus magnus per totam Angliam.

ANNO DCCCCLXXV. Rex Edgarus obiit, non minus memorabilis Anglis quam Karolus Francis, Cyrus Persis, vel Romulus Romanis: quadraginta & quatuor monasteria fertur fundasse, vel saltem restaurasse. Postquam cuncta regaliter consummavit, per totam Angliam multa bona opera faciens,

i In clauſtro dicti monasterii notantur anni desolationis 56. *Manus recentior.*

anno ætatis suæ trigesimo secundo, octavo idus Julii, ex hac vita transivit; filiumque Edwardum postea martyrem & regni & morum reliquit hæredem. Corpus illius Glastoniam delatum, regio more tumultum est. Hic dum viveret tria millia & sexcentas naves robustas sibi congregaverat, quibus insulam totam omni ætate circumnavigare consueverat, ad defensionem regni sui contra externos, & præcipue contra Danicos piratas, qui totum occidentem diu inquietaverant. Hyeme & vere infra regnum suum usquequaque per omnes provincias Anglorum transire, & quomodo legum jura, & suorum statuta decretorum a principibus observarentur, ne pauperes a potentibus præjudicium passi opprimerentur, diligenter solebat investigare. Cujus obitu totius regni perturbatus est status, & post tempus lætitiæ, quod illius annis vigeat, tribulatio cœpit adesse; orta namque dissensione de monachis & monasteriis ejiciendis, & rege eligendo, tandem agentibus sanctis episcopis Dunstano, Oswaldo, Adelwoldo, & aliis, monachi sedes suas constanter tenuerunt, & Edwardus, ut pater jusserat, in regem consecratur. Tempora ista plenius invenies in vitis sanctorum contemporaneorum, & etiam in chronicis magistri Willielmi Malmesburienfis, monachi, & Henrici archidiaconi Huntynghoniensis, & in libro sancti Alredi abbatis, qui intitulatur Epitaphium regum Scotorum. Cometa apparuit.

ANNO DCCCCLXXVI. Fames valida Angliam invasit. Obiit Hugo rex Franciæ: successit Robertus.

ANNO DCCCCLXXVII. Congregata synodo generali apud Kalne, solarium ubi convenerant ruit, nullusque evasit immunis præter sanctum Dunstanum; cæteri mortui, vel ruina contriti, vix evaserunt. Nodcarus abbas claruit.

ANNO DCCCCLXXVIII. Rex Edwardus dolo novercæ suæ Estrildæ apud Cornisgate occiditur, & apud Weram non regio more tumultatur: cui successit frater ejus Ethelredus, puer decem annorum, post paschalem festivitatem, die dominica, decimo octavo kalendarum Maii, & a sanctis archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, & aliis decem episcopis, apud Kyngeston in regem consecratus, triginta & octo annis in multis calamitatibus regnavit. Pro fratris sui nece, quem mater ejus peremerat, prædixit ei beatus Dunstanus prophetico spiritu plenus, easdem calamitates sibi futuras, hiis verbis: "Quoniam, inquit, aspirasti ad regnum per mortem fratris tui, VOL. I. I quem

CHRONICON JOHANNIS

ANNO DCCCCLXIII. Otho primus in imperatorem a Johanne papa inungitur.

ANNO DCCCCLXIV. Rex Edgarus duxit uxorem Estrildam filiam Orgari.

ANNO DCCCCLXV. Parthenopolis construitur.

ANNO DCCCCLXVI. Hugo Capeth rex Francorum.

ANNO DCCCCLXVII.

ANNO DCCCCLXVIII. Otho filius Othonis Romæ a Johanne papa cum patre suo in imperatorem coronatur.

ANNO DCCCCLXIX. Rex Edgarus præcepit sanctis episcopis Dunstano Dorobernensi, Oswaldo Wigornienfi, & Adelwoldo Wintonienfi, ut ejectis clericis de majoribus ecclesiis, monachos in eis pro clericis collocarent; unde de Wigornia Oswaldus clericos ejecit.

ANNO DCCCCLXX. Sanctus Adelwoldus episcopus Wintoniensis transtulit de cœmeterio in ecclesiam reliquias sancti Swithuni prædecessoris sui, ac ante altare sancti Petri honorifice collocavit. Monasterium etiam de Medeshamstede restaurare cœpit, & Burgum sancti Petri appellavit, anno desolationis suæ æqualiter i *centesimo*.

ANNO DCCCCLXXI. Edmundus filius Edgari regis obiit. Benedictus papa obiit: successit Conus papa, cui post sex menses obeunti successit Bonifacius VII.

ANNO DCCCCLXXII. Sanctus Oswaldus Wigornienfis episcopus factus est archiepiscopus Eboracensis. Hic monasterium Ramesiense fundavit, auxilio fultus nobilis Ducis Merciae Aldewini.

ANNO DCCCCLXXIII. Edgarus rex ab archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, cæterisque suffraganeis eorum, solemniter apud Atemam die Pentecostes consecratur. Otho imperator obiit: successit Otho II. filius ejus.

ANNO DCCCCLXXIV. Terræ motus magnus per totam Angliam.

ANNO DCCCCLXXV. Rex Edgarus obiit, non minus memorabilis Anglis quam Karolus Francis, Cyrus Persis, vel Romulus Romanis: quadraginta & quatuor monasteria fertur fundasse, vel saltem restaurasse. Postquam cuncta regaliter consummavit, per totam Angliam multa bona opera faciens,

i In clauistro dicti monasterii notantur anni desolationis 56. *Manus recentior.*

anno ætatis suæ trigesimo secundo, octavo idus Julii, ex hac vita transivit; filiumque Edwardum postea martyrem & regni & morum reliquit heredem. Corpus illius Glastoniam delatum, regio more tumultum est. Hic dum viveret tria millia & sexcentas naves robustas sibi congregaverat, quibus insulam totam omni ætate circumnavigare consueverat, ad defensionem regni sui contra externos, & præcipue contra Danicos piratas, qui totum occidentem diu inquietaverant. Hyeme & vere infra regnum suum usquequaque per omnes provincias Anglorum transire, & quomodo legum jura, & suorum statuta decretorum a principibus observarentur, ne pauperes a potentibus præjudicium passi opprimerentur, diligenter solebat investigare. Cujus obitu totius regni perturbatus est status, & post tempus lætitiæ, quod illius annis vigeat, tribulatio cœpit adesse; orta namque dissensione de monachis & monasteriis ejiciendis, & rege eligendo, tandem agentibus sanctis episcopis Dunstano, Oswaldo, Adelwoldo, & aliis, monachi sedes suas constanter tenuerunt, & Edwardus, ut pater jusserat, in regem consecratur. Tempora ista plenius invenies in vitis sanctorum contemporaneorum, & etiam in chronicis magistri Willielmi Malmesburienfis, monachi, & Henrici archidiaconi Huntyngdonensis, & in libro sancti Alredi abbatis, qui intitulatur Epitaphium regum Scotorum. Cometa apparuit.

ANNO DCCCCLXXVI. Fames valida Angliam invasit. Obiit Hugo rex Franciæ: successit Robertus.

ANNO DCCCCLXXVII. Congregata synodo generali apud Kalne, solarium ubi convenerant ruit, nullusque evasit immunis præter sanctum Dunstanum; cæteri mortui, vel ruina contriti, vix evaserunt. Nodcarus abbas claruit.

ANNO DCCCCLXXVIII. Rex Edwardus dolo novercæ suæ Estrildæ apud Cornisgate occiditur, & apud Weram non regio more tumultatur: cui successit frater ejus Ethelredus, puer decem annorum, post paschalem festivitatem, die dominica, decimo octavo kalendarum Maii, & a sanctis archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, & aliis decem episcopis, apud Kyngeston in regem consecratus, triginta & octo annis in multis calamitatibus regnavit. Pro fratris sui nece, quem mater ejus peremerat, prædixit ei beatus Dunstanus prophetico spiritu plenus, easdem calamitates sibi futuras, hiis verbis: “ Quoniam, inquit, aspirasti ad regnum per mortem fratris tui,
VOL. I. I “ quem

“ quem occidit ignominiosa mater tua, propterea audi ver-
 “ bum Domini: hæc dicit Dominus: Non deficiet gladius de
 “ domo tua sæviens in te omnibus diebus vitæ tuæ, interficiens
 “ de femine tuo, usque regnum transferatur in regnum alie-
 “ num, cujus ritum & linguam gens tua non novit: nec ex-
 “ piabitur peccatum tuum nisi longa vindicta; nec peccatum
 “ matris tuæ & virorum, qui interfuerunt consilio nequam.”

Nec unum verbum cecidit in terram, quin omnia postea com-
 pleta sunt. Nubes sanguinea, nunc ignea, per totam Angliam
 media nocte visa, circa auroram disparuit, quam Angli lingua
 sua Blodgite dixerunt.

ANNO DCCCCLXXIX. Estrilda quondam regina, sancti
 Edwardi interfectrix, duo monasteria, id est, Warewell & Am-
 bresbyry, causa pœnitentiæ construxit. Dux etiam Merciorum
 Olferus cum multitudine populi ad Weram venientes, sancti
 Edwardi regis & martyris corpus de tumulo levare fecit, ubi
 multa miracula facta sunt; quod cum esset nudatum, sanum
 atque incolume ab omni contagione & clade repertum est:
 lotum deinde, novis vestimentis indutum, ad Schaftisbyry est
 delatum, & honorifice tumulatum. Obiit papa Johannes XII.
 cui successit Benedictus VI.

ANNO DCCCCLXXX. Dani & Norwagienses Angliam un-
 dique conturbant. Southampton a Danicis piratis devastatur;
 nec multo post insulam Tened Dani depopulantur: quo etiam
 anno provincia circa civitatem Legionum a Norwagis tota diri-
 pitur. Obiit Benedictus papa: successit Johannes XIV.

ANNO DCCCCLXXXI. Sancti Petroci monasterium in Cor-
 nubia a Danicis piratis devastatum est; & in Dompnonia fre-
 quenter prædas agebant. Obiit Johannes papa, successit alter
 Johannes XV. cui post menses quatuor Johannes XVI.

ANNO DCCCCLXXXII. Ad provincias Dorsetiæ & Somer-
 setiæ piratæ applicantes debacchantur. Civitas Londoniæ igne
 cremata est. Obiit papa Johannes XVI. cui successit Bonefa-
 cius VII. cui eodem anno mortuo successit Benedictus VII.
 Otho imperator Saracenos Græciam devastantes vicit.

ANNO DCCCCLXXXIII. Dux Merciorum Elferus, propin-
 quus regis Edgari, obiit, ducatumque ejus Alfricus filius ejus
 suscepit.

ANNO DCCCCLXXXIV. Sanctus Adelwoldus Wyntonien-
 sis episcopus, qui monasterium Burgi restauravit, kalendis
 Augusti

Augusti migravit ad Dominum : cui successit sanctus Elfegus abbas Bathoniensis. Otho II. obiit, cui successit Otho filius ejus, tertius, imperator nonagesimus secundus.

ANNO DCCCCLXXXV. Ethelredus urbem Roffensem obsidet; & quia pecunia potius quam precibus sancti Dunstani, obsidionem solvit, graviter increpatus, cladem magnam & regni perturbationem sibi imminere audit, iratusque terras sancti Andreæ apostoli, patroni ecclesiæ Roffensis, devastavit.

ANNO DCCCCLXXXVI. Alfricus dux Merciorum, filius Elferi ducis, Anglia expellitur.

ANNO DCCCCLXXXVII. Duæ pestes mortiferæ, Anglis antea ignotæ, Angliam invadunt: febris quædam, & morbus, quem Scitam dicunt.

ANNO DCCCCLXXXVIII. Sanctus Dunstanus obiit: successit Adelgarus Ciceſtrenſis episcopus.

ANNO DCCCCLXXXIX. Sanctus Herbertus Colonienſis archiepiscopus claruit.

ANNO DCCCCXC. Adelgaro Cantuarienſi archiepiscopo successit Siricius Wintonienſis episcopus; hic pro clericis Cantuariam monachos induxit.

ANNO DCCCCXCI. Gippiswicum Dani depopulati sunt, quorum duces fuerunt Justinus & Guthmundus; quibus datum est tributum decem millium librarum. Prius tamen inter illos ingens bellum erat, in quo strenuus dux Estanglorum Brithmarus cum infinita multitudine utrinque occisa cecidit, Danique victores recesserunt, & dato prædicto tributo, & rapinis & incendiis aliquantulum feriatum est. Procurante papa Johanne XVI. inter Ethelredum regem & Ricardum ducem Normanniæ pax facta est. Monasterium Rameſey a beato Oswaldo ejusdem fundatore dedicatur. Johanni papæ successit Gregorius V.

ANNO DCCCCXCII. Sanctus Oswaldus archiepiscopus Eboracenſis secundo kalendarum Martii migravit ad Dominum, cui Adulphus abbas Burgi successit, & Kenulfus factus est abbas pro eo. Athelwinus etiam Dux Merciorum obiit, & apud Rameſey tumulatur. Alfricus profuga Danos contra regem & regnum pro posse provehit.

ANNO DCCCCXCIII. obiit papa Gregorius, cui successit Johannes XVII. Hic vivente Gregorio per consulem intrusus est in papatum. Venerunt duo reges Danorum, Analafus & Swanus,

Swanus, cum navibus nonaginta & quatuor omnia depopulantes, quibus rex tributum sexdecim millium librarum appendit, vocatumque ad se Analafum, & muneribus honoratum, in filium adoptavit in confirmatione episcopali, & pacem impetravit; ille autem, ex promisso ad sua non reversurus, rediit.

ANNO DCCCCXCIV. Obiit Ricardus primus dux Normanniarum: successit filius ejus Ricardus II.

ANNO DCCCCXCV. Aldwinus episcopus corpus sancti Cuthberti transtulit de Cestre in Dunelmum.

ANNO DCCCCXCVI. Obiit Siricius archiepiscopus; cui successit Alvericus Wintoniensis episcopus.

ANNO DCCCCXCVII. Dani, toto regno Angliæ invaso, prædas ad libitum ducunt, victoriis frequentibus insolescunt, aliis fide resistens, aliis in certamine fere semper succumbentibus; in omnibus præliis & regis ignavia & proditorum frequentia mutuo notabatur, inter quos Alfricus, Edricus, & Godwinus præcipui erant. i Tamerstoke monasterium per Danos destruitur.

ANNO DCCCCXCVIII. Obiit Johannes papa exoculatus per imperatorem; cui successit Sylvester II.

ANNO DCCCCXCIX.

ANNO M. Sylvester papa, qui secundum veriores historiographos dictus est antea Gerbertus, qui primus monachus Floriacensis, relicto monasterio suo, liberalibus primo studiis animum adhibuit; deinde Hispaniam adiens, non solum practicas astronomiæ licitas addidit, sed, ut animi erat nequioris, maleficiis dicitur scientias liberales fœdas, & dæmoniis hominum fecisse. Rediens enim in Franciam, artium liberalium scholas tenuit, abacum & tabulas astronomiæ in Latinum vertit; tandem per discipulum suum, Robertum filium Hugonis Capeth, tunc regem Francorum, ad Remensem promovebatur archiepiscopatum. Otho vero III. imperator, qui & ipse discipulus ejus extiterat, de Remensi ad Ravennensem, & de Ravennensi ad Romanum eum transtulit pontificatum. Quidam maleficiis hoc attribuunt; dicitur enim quod caput fudisset æneum in id est, momento completionis magistri cycli, scilicet omnium planetarum quod in papatu ejus accidit. Secundum quosdam, sciscitantem de futuris prædictum caput eum

i Tavestoke.

certificabat vel affirmative vel negative, unde dicitur audisse se tunc moriturum, cum apud Jerusalem missam celebrasset, & non ante: deceptus ergo nominis æquivocatione, cum in ecclesia quadam Romæ, quæ Jerusalem dicitur, divina celebrasset, graviter infirmatus in Jerusalem se celebrasse comperit, & moriturum cognovit; detestatus tandem diaboli deceptoris famulatum, membra quibus diabolo & hominum & servitium fecerat, præsentibus cardinalibus veritatem confessus, amputari fecit, & foras projici; corpus asserens, non animam, ejus pollutum obsequiis. Willielmus Malmesbyriensis scribit hæc in chronica sua de Johanne papa XVI. sed Martino i potius credendum est, qui seriatim & plene tam de papis quam de imperatoribus scribens, & cujuslibet genus & corpora ac gesta notans, hunc Sylvestrum secundum dicit.

DANI Normanniam adeunt: rex vero Angliæ Ethelredus terram Cumbrorum fere totam depopulatus est. Inventio sancti Yvonis in territorio Huntynghdonensi in villa dicta Slepe. Obiit Robertus rex Francorum, cui successit Henricus. Post Sylvestrum Johannes XVIII. cui successit alter Johannes XIX.

ANNO MI. Dani de Normannia in Angliam redeunt omnia conculcant; sed rex periculo præcavens, tributo viginti & quatuor millium librarum eos a se cedere fecit.

ANNO MII. Imperator Otho III. obiit, cui successit Henricus, cujus mira gesta narrantur & in legendis sanctorum, [&] apud Willielmum Malmesbyriensem. Omnes Dani cujuscunque sexus vel ætatis jussu regis uno die per totam Angliam occiduntur; quod postea nefas gravissime punitum est. Hæc occisio facta est in festo sancti Brittii. Rex vero duxit in uxorem Emmam filiam primi Ricardi Ducis Normanniæ, & Elgivam lingua sua eam appellat. Adulphus autem Eboracensis archiepiscopus reliquias sancti Oswaldi de terra levavit; ipsoque non multo post defuncto, successit Wlstanus abbas.

ANNO MIII. Rex Danorum Suanus civitatem Exoniensem depopulans etiam murum confregit; deinde Wintoniensem provinciam destruxit: unde Wiltonienses & Suthamptonienses viriliter contra hostes congregantur; sed Alfricus, qui loco ducis tunc Anglis præerat, cum prælium esset committendum, infirmitate simulata vomere cœpit, & ob hoc cum hostibus di-

micare non posse; cujus inertiam & fraudem videns exercitus, a suis inimicis sine pugna divertit moestissimus; quod videns Suanus, Wiltoniam & Salisbiriā consumpsit, & naves cum praeda maxima repetiit. Adulphus archiepiscopus Eboracensis, quondam abbas Burgi, obiit.

ANNO MIV. Rex Danorum Suanus cum sua classe subito Norwicū aggressus illam incendit: tunc strenuus dux Estanglorum Wlketellus, quia spatium congregandi exercitum non habuit, pacem dato magno tributo cum Danis fecit; quam non multum post Thetfordiā concremata violantes, Wlketellum in bellum exacuerunt. Bello inito, multi utrinque cadunt; Dani vero evadentes, durius bellum in Anglia se nunquam habuisse testati sunt.

ANNO MV. Fames valida fuit per totam Angliam, unde Suanus Daciam repetit, post non multum temporis reversurus. Obiit Johannes papa XIX. successit Sergius IV. Hic fuit sanctæ vitæ & castæ conversationis.

ANNO MVI. Alfricus Cantuariensis archiepiscopus obiit: cui successit sanctus Alfegus Wintoniensis episcopus, pro quo in Wintoniensem sedem subrogatur Kenulphus abbas Burgi; cui successit Elsius abbas tertius post restaurationem. Ille veniens ad monasterium sancti Florentini de Bonevalle, & terra illa maxima fame laboraret, totum corpus sancti Florentini, excepto capite, pro i centum libris argenti emit, & ad ecclesiam suam, scilicet Burgi sancti Petri, secum apportavit. Dani cum classe Angliam reperunt, duce Suano.

ANNO MVII. Danis tributum triginta & sex millium librarum datur. Edricus etiam, quamvis gener regis, proditor tamen ejus nefandissimus, dux Merciorum est factus.

ANNO MVIII. Rex Ethelredus naves per totam Angliam intente fabricari fecit, ut regni sui fines ab exterorum invasione defenderet.

ANNO MIX. Turkillus Danus cum magno exercitu applicuit; sed a Cantuaricis mille libras pro tributo accipit.

ANNO MX. Dani terram Angliæ vastant & depopulantur ad libitum.

ANNO MXI. Dani Cantuaria capta horrenda relatu perpetrant, non sexui, non ætati, non ordini nec sacrosanctis locis

parcentes. Capitur archiepiscopus Elfegus, Roffensis episcopus Godwinus; abbates & abbatissæ, monachi, mulieres, & infantes decimantur, id est, novem occisis, decimus vitæ miseræ reservatur. Dira clades ex digna Dei ultione in Danos illos defecit.

SANCTÆ Resurrectionis ecclesia Jerosolymis, imperante Equen, Calipha Ægyptio, cum aliis ecclesiis destruitur. Hoc etiam tempore illud mirabile contigit in Saxonia: nocte natalis Domini, cum presbyter quidam, nomine Robertus, primam missam inchoaret, quindecim juvenes & tres adolescentulæ in cœmeterio choream ducentes presbyterum impediabant; quibus cum sæpius mandaret, ut a stultis cessantes divino offerrent, illique non adquiescerent, iratus ille, "Placeat, inquit, Deo & sancto Magno, ut anno isto non cessetis;" erat quippe ecclesia sancti Magni martyris: factumque est ita, per totum annum cantabant & choream ducebant; non sunt attrita vestimenta eorum nec calciamenta, non frigus, non famem, non sitim, non lassitudinem senserunt; primo ad genua, tandem ad cingulum terram terendo in terra demersi sunt. Denique, cum filius presbyteri violenter sororem suam, quæ una erat ex illis, per brachium extrahere vellet, brachium sine sanguinis gutta avulsit, quæ nihilominus cum aliis indefesse circuiens cantabat. Erecta est ergo supra vexatos fabrica propter aeris molestias; tandem finito anno, sanctus Herbertus, Coloniensis archiepiscopus, cum magna devotione absolvit, & ante altare sancti Magni produxit: ubi statim filia presbyteri, cum aliis duobus, defuncta, reliqui tribus diebus & tribus noctibus dormientes, de cætero deformi omnium membrorum tremore se reos prodiderunt; quidam tamen eorum post mortem miraculis feruntur fluxisse.

ANNO MXII. Perfidus dux Edricus & omnes primates Angliæ Londoniæ congregati, Danis tributum scilicet quadraginta & octo millium librarum persolvebant. Interea die sabbati [Elfego archiepiscopo] a Danis proponitur conditio, ut si vellet vita & libertate potiri, mille libras persolveret; illo nolente, necem ejus usque ad aliud sabbatum protelabant; sed neque tunc consentientem aliquem suorum sive liberorum sive nativorum fervientium pro sua redemptione bonis suis spoliari Dani crudeliter occiderunt; corpus vero illius die sequenti Londoniam delatum, ab episcopis Elnotho Lincolnensi & Alfwino Londoniensi in ecclesia sancti Pauli honorifice sepultum

pultum est, cui successit Livingus, qui & Elstanus dictus est.

ANNO MXIII. Suanus cum exercitu innumero Angliam intrans, & inauditis crudelitibus in illam defæviens, in brevi omnes primates suæ subjecit ditioni. Ethelredus rex vix a navibus ejus elapsus, primo uxorem suam per episcopum Dunelmensem & abbatem Burgi ad Ricardum ducem Normanniæ transtulit, tandem ipse uxorem & filios suos sequutus est.

ANNO MXIV. Suanus post innumeras crudelitates urbem sancti Edmundi & possessiones vexare exactionibus cœpit; convicia etiam cum minis ipsi martyri superaddens: unde cum sanus ab omnibus æstimaretur; a sancto, ut fertur, Edmundo subito apud Gaynesburgh in aula, circumsedente suo exercitu, occiditur, Danique Cnutum filium ejus regem acclamant. Incolæ autem regem suum unanimiter a Normannia revocant. Ille vero, prætemptatis per filium suum Edwardum eorum animis, ipse subsequitur, Cnutum expellens: at ille, obsidibus, qui patri suo ab Anglis dati erant, apud Sandwicum detruncatis, Danemarchiam adit. Adhuc classis Turkilli apud Grenewicum in Tamenfi erat; qui quoniam regem Suanum protexerat, tributum ei datum est triginta millium librarum. Mare littus egreditur, & omnia longius involvit.

ANNO MXV. Cnutus, compositis rebus in Dacia, Angliam adit, urbes occupat, villas depopulatur. Dux perfidus Edricus cum consimilibus ad eum profugit. Edmundus solus, eo quod pater ejus ægrotaret, hostibus resistit; hic regis erat filius ex uxore ignoti nominis ante Emmam genitus, tantæ probitatis, ut Yrenside, i. e. ferreum latus diceretur.

ANNO MXVI. Rex Ethelredus Londoniis obiit. Londonienses cum Westsaxonibus Edmundum in regem elevant: proditor Edricus ad eum, videns ejus virtutem, animo vulpino fugit. Fuerunt inter Edmundum & Cnutum diræ & frequentes congressiones, Edmundo strenue se agente semper: prævaluisset itaque celerrime, nisi ficti & perfidi eum semper in arcto deferuissent, quorum ille Edricus semper signifer & primus erat. Tandem Cnutonem ad singulare certamen provocans, compellentibus suis cum eo regnum partitur, pace inter eos firma tanquam inter fratres constituta. Edmundus eodem anno, corruptis per Edricum cubiculariis, occiditur, per pudenda, ut dicitur, transfixus, cum ventrem purgaret, unde & Cnutus eum lacrymasse dicitur. Obiit Benedictus papa, cui successit Johannes XX.

ANNO

ANNO MXVII. Cnutus primus de gente Danorum rex Angliæ constitutus, eam in quatuor toparchias dividit: sibi Westsaxoniam, Turkillo Estsaxoniam, Edrico Merciam, Yrco Northumbriam dimittit. Hic, consilio Edrici, regiae prosapia multos occidit, unde & duos Edmundi filios, Edmundum scilicet & Edwardum, Danorum regi necandos destinavit; qui pueros miseratus elegantes, regi Hungariorum eosdem educandos transmittit; ubi Edmundo defuncto Edwardus Agatham Henrici imperatoris propinquam duxit, ex qua sanctam Margaretam postea reginam Scotorum cum aliis genuit. Cnutus, ad alligandum animos Anglorum, Emmam Ethelredi regis sibi copulat. Edricus perfidus, cum Cnutoni improperasset, quasi pro beneficiis, quod Ethelredum prodidisset, Edmundum peremisset; ore proprio proditoris reus factus, & mortem & notam proditoris accepit: laqueo enim suffocatus, in Tamensem fluvium projicitur. Cnutum fecerunt aliena pericula cautum.

ANNO MXVIII. Octoginta & duo millia librarum Danis ex tota Anglia dantur, ut remunerati ad sua redirent. Cnutus, licet hostiliter regnum accepisset, in regem confirmatus civiliter coepit Anglos tractare, nec Danum aliquando prætulit Anglo. In proditores Edmundi vindictam plene exsequens, ita ut tres filios Edrici etiam pro patris perfidia perimeret. Corpus sancti Elfegi archiepiscopi & martyris ipse manibus suis de terra levavit, ac Cantuariam transtulit. Sancti Edmundi regis & martyris ecclesiam regiis muneribus & possessionibus ampliavit, diversas ecclesias & monasteria per Angliam fundavit.

ANNO MXIX. Rex Cnutus Daciam adiens, ibidem per totam hyemem mansit.

ANNO MXX. Rex Cnutus Angliam rediens, magnum concilium apud Circestre in Pascha tenuit. Edmundus factus est episcopus Dunelmensis. Lyvingo archiepiscopo Cantuariensi defuncto, successit Agelnothus, qui cognominatus est bonus.

ANNO MXXI. Algarus Estanglorum episcopus obiit: successit Athelwinus.

ANNO MXXII. Agelnothus archiepiscopus Romam profectus pallium a Benedicto papa recepit.

ANNO MXXIII. Corpus sancti Elfegi Cantuariensis archiepiscopi & martyris de Lundoniis ad Cantuariam est translatum. Obiit Wlstanus Eboracensis archiepiscopus, cui successit Alfricus Wintoniensis præpositus. Eclipsis solis.

ANNO MXXIV. Henricus imperator obiit, cui successit Conradus Romanorum nonagesimus quartus. Agelnothus archiepiscopus rediens de Roma brachium sancti Augustini, magni doctoris, centum talentis argenti & uno auri, Coventriæque posuit.

ANNO MXXV. Obiit Johannes papa, successit Benedictus IX.

ANNO MXXVI. Obiit Ricardus II. dux Normanniæ: successit Ricardus III. cui, eodem anno defuncto, successit frater ejus Robertus.

ANNO MXXVII. Rex Cnutus Norwagienfes, Olavum regem suum propter ejus sanctitatem spernentes, auro & argento in suam partem traxit.

ANNO MXXVIII. Rex Cnutus quinquaginta rostratis navibus Norwegiam devectus, Olavum regem expulit, & sibi subjecit.

ANNO MXXIX. Rex Cnutus, composita Norwegia, Angliam repetit.

ANNO MXXX. Sanctus Olavus reversus in Norwegiam, a suis martyrizatur.

ANNO MXXXI. Rex Cnutus Romam adiens, a papa Johanne & Conrado imperatore, aliisque magnis & multis principibus transmarinis, in paschali solemnitate ibi congregatis, honorifice suscipitur, eleemosynas multas & largas ibi faciens, emendationem vitæ coram sanctis apostolis ibi pollicetur. Robertus piissimus rex Francorum obiit: successit Henricus filius ejus junior, matris factione, maxime annitente Roberto duce Normanniæ.

ANNO MXXXII. Ecclesia sancti Edmundi regis & martyris dedicata est, in qua rex Cnutus, communi consilio præsulum ac optimatum suorum, ejectis sæcularibus presbyteris, monachos instituit. Ignis pene inextinguibilis multa per Angliam loca concremavit.

ANNO MXXXIII.

ANNO MXXXIV.

ANNO MXXXV. Rex Cnutus Suanum filium suum regem super Norwegiam constituit, super Daciam Hardicnutum Emma genitum posuit, & non multum post obiit; cui successit

* *Supple*, apud Papiam emir.

Haroldus a Danis & Lundoniensibus electus, filius iste Cnuti ex filia Elfelmi comitis Daci generatus; sed non multo post Hardicnutus cum Haroldo regnum partitur. Robertus dux Normanniæ obiit in peregrinatione Jerosolymitana, a camera-rio suo potionatus: successit filius ejus Willielmus Bastard, annorum septem puer, tutelæ Henrici regis Franciæ commendatus.

ANNO MXXXVI. Filii regis Ethelredi, Elfredus & Edwardus, cum multo Normannorum comitatu ad matrem veniunt, ubi, Alfredo dolo Godwini perfidi excæcato, Edwardus a matre Normanniam mittitur. Hardicnutus injuriam fratri suo factam in Livingum Wigorniensem Episcopum, [&] Godwinum ulciscitur; sed tandem muneribus placatur.

ANNO MXXXVII. Hardicnuto in Dacia occupato, Haroldus totam Angliam sibi subdit; unde Emmam novercam suam ab Anglia expellit, quæ a Baldwino comite Flandriæ honorifice [suscepta est, ibi] paucis annis commorata est.

ANNO MXXXVIII. Agelnothus Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Edsius capellanus regis. Agelricus Cicestriensis episcopus obiit; cui successit Grimketelus. Brete-
gus Wigornien-
sis episcopus obiit, cui successit Livingus.

ANNO MXXXIX. Conradus imperator obiit; cui successit filius ejus Henricus. Hardicnutus matrem in Flandria visitavit. Obiit Brithelmarus Lichefeldensis episcopus; cui successit Willielmus. Obiit Dunecanus rex Scotorum, cujus regnum Machetus sibi usurpavit. Obiit Benedictus papa; cui successit Sylvester III.

ANNO MXL. Haroldus rex obiit Londoniæ, & apud Westmonasterium tumulatur; quo sepulto, Angli cum Danis Hardicnutum de Dacia accersentes, eum in regem promovent. Hic contra omnium spem importabile tributum, scilicet sexaginta navibus cuique classiario viginti marcas imposuit persolvendas, corpusque fratris sui Haroldi effossum in Tamen-
sem fluvium projici jussit; sed a piscatore quodam excerptum in coemeterio Danorum Londoniæ infoditur.

ANNO MXLI. Edwardus a Normannia veniens, a fratre gratanter suscipitur cum matre; sororem etiam suam Gunildam cum magno apparatu Henrico imperatori tradit uxorem. Hac in supremis diebus adulterii accusata puerili cujusdam duello se purgavit contra hominem gigantem, qui succiso miraculose poplite

poplite superatur. Illa insperato triumpho tripudians, nec minis nec delinimentis ad thorum rediit, sed sanctimonialis effecta cœlebs consenuit.

ANNO MXLII. Hardicnutus in convivio apud 1 Lamudam inter pocula subito obiit, cui successit Edwardus. Corpus Palantis filii Evandri circa hæc tempora repertum est illibatum: hiatus vulneris, quod in pectore ejus lancea Turni fecerat, quatuor pedum & dimidii erat. Ardens lucerna ad caput ejus arte mechanica inextinguibilis inventa est, & corpus levatum & ad muros applicatum urbis Romanæ, eos altitudine vicit; taleque erat ejus epitaphium:

Filius Evandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, 2 morte sua jacet hic.

ANNO MXLIII. Sanctus Edwardus rex & Confessor ab Edscio Cantuariensi & Alfrido Eboracensi archiepiscopis, & aliis episcopis, prælatis & proceribus regni fere cunctis præsentibus, ungitur in regem die Paschæ apud Wyntoniam.

ANNO MXLIV. Aluordus Londoniensis episcopus, cum præ infirmitate episcopatui cederet, & a monachis Evelham, ubi prius abbas erat, non reciperetur, cum multis ejusdem monasterii ornamentis ad Ramesey divertit, ibique obiit.

ANNO MXLV. Papa Gregorius VI. Iste cum sicarii Romani non tantum possessiones exteriores, verum ipsas oblationes fidelium ab altaribus ereptas, quasi licite libere, quia nullo se opponere audente, magisque ac magis indies occuparent; impetrata ab imperatore licentia, vim vi valide repellebat; & ita ut in brevi primo oblationes, deinde remotas possessiones, cæsis nonnullis adversariis, suæ ecclesiæ restitueret; unde cum morti succumberet, tanquam sanguinarium, non inter summos pontifices sepeliendum, sed longius projiciendum, cardinales inter se decernebant: quod ipse audiens, gravissime tulit ab ipsis filiis ecclesiæ, pro quibus omnia fecerat, tam indigne se dijudicari; unde divino examini causam suam commisit, dicens:
“ Corpus meum antecessorum more compositum ante januas
“ ecclesiæ sistite; januæ feris & repagulis dampnentur, si Deus
“ voluerit ut ingrediar, applaudetis miraculo; sin autem, de

1 *Lege Lamhithe.*

2 *Alias, more suo.*

“cadavere facite quod placuerit.” Sicque factum est prout apostolicus de seipso iusserat: cum corpus ejus pontificaliter apparatum ante fores ecclesiæ obseratas staret; Turbo veniens fores repagulis solutis referat; at ille cum patribus suis juxta conductum honorifice sepelitur; cui successit Clemens II.

ANNO MXLVI. Clemens II. obiit; cui successit Damasus II. qui Poppo antea dictus erat. Hic fuit invasor sedis apostolicæ, & subito obiit; cui successit ex Brunone Spirensi episcopo Leo X. Hic sanctus erat.

ANNO MXLVII. Magnus, rex Norwegiæ, filius sancti Olavi regis, Suanum de Dacia expulit.

ANNO MXLVIII. Terræ motus in Anglia, & magna lues hominum & jumentorum. Daber, successor Equen, ecclesiam sanctæ Resurrectionis Jerosolymis, ad petitionem Romani imperatoris expensas administrantis, reædificari concessit. Dominus Wlgatus abbas de Peykyrke, amissa sede abbathiæ suæ, cum omnibus maneriis dicto monasterio quondam pertinentibus, per judicium curiæ regis Hardicnuti contra Kenulphum & Kinsium, abbates Burgi, ipsum monasterium de Peykyrke suam possessionem esse calumpniantes; defuncto Brichtmero abbate Croylandiæ, per investituram regis Edwardi Wlgatus factus est abbas Croylandiæ, conventuique Croylandiæ adunati sunt monachi X . . . i.

ANNO MXLIX. Henricus imperator innumerabilem congregavit exercitum contra Baldwinum Flandrensem comitem, eo quod apud Neomagum palatium suum pulcherrimum combussisset & fregisset; in qua expeditione erat Leo papa cum Romanis, & de multis terris quamplurimi nobiles. Suanus etiam rex Daciæ cum classe sua ibi affuit, & fidelitatem imperatori juravit. Compulsus tandem comes cum imperatore pacem fecit. Leo papa rediens per Franciam, dedicavit ecclesiam sancti Remigii Remis, ubi & concilium celebravit: ex Brunone Spirensi ad 2 Leonem papam Romanum vocatus & promotus. Hybernienses piratæ triginta & sex navibus ostium Sabrinæ intrantes, cum auxilio Griffini regis australium Britonum, super Anglos apud Wileſceaxan irruerunt, igne & ferro multa mala facientes.

1 numero sexdecim. *Ingulph. p. 64.*

2 Sic.

ANNO ML. Edscius Cantuariensis archiepiscopus obiit; cui successit Robertus Normannus ex monacho Gemetenſi factus Londonienſis episcopus, deinde Cantuariensis archiepiscopus. Machetus rex Scotorum Romæ argentum spargendo pauperibus distribuit.

ANNO MLI. Alfricus Eboracensis archiepiscopus obiit, & apud Burgum sepelitur; cui successit Kinsius abbas Burgi, cui successit Elſius in abbatem promotus, monachus ejusdem loci. Rex Edwardus Anglos a gravi tributo, quod Danegeld dicebatur, trigesimo octavo anno, ex quo pater suus rex Ethelredus primus id Danicis solidariis solvi mandarat, integre absolvit. Comes etiam Bononiæ Eustachius, qui sororem regis Edwardi, Godam nomine, duxerat in uxorem, quoniam in Doroberniam quosdam civium propter injuriam sibi factam servi sui occiderant, a Godwino comite & suis ad poenam exposcitur, sed a rege defenſatur: quare congregato exercitu, cum bellum contra regem pararet, ipse cum quinque filiis exlegatur, & regina filia Godwini, cum una tantum pedissequa, sanctimonialibus de Warewell custodienda commendatur. Willielmus comes venit in Angliam ad regem Edwardum cognatum suum. Obiit Leo papa, cui successit Victor secundus.

ANNO MLII. Godwinus comes & filii sui cum rege reconciliantur, & regina revocatur. Emma quondam regina, mater Edwardi regis, obiit, & Wintoniæ tumulatur. Normanni fere omnes ab Anglia expelluntur, unde Robertus archiepiscopus Cantuariensis exulat, & Stigandus Wyntonienſis episcopus, regis abutens simplicitate, & Godwini filiorumque suorum fultus potestate, pecunia archiepiscopatum invadit & occupat; unde a sede Romana, nisi a Benedicto consimili ambitione papatum invadente, pallium canonice nunquam meruit; & uterque postea fidelium zelo depositus est.

Hoc tempore Thoraldus vicecomes, & frater germanus Godinæ comitiſſæ Leycestriæ, assumptis secum de domino Wlgato abbate Croylandiæ sex monachis, prioratum Spaldyngiæ inchoavit, terris & tenementis sufficientibus ad eorum sustentationem cum suo manerio in eorum cellam commutando libere assignatis.

ANNO MLIII. Caput regis fratris Griffini regis Wallensium ad regem Edwardum in vigilia Epiphaniæ apud Glouverniam est allatum. In sequenti Pascha, feria secunda, Godwinus ad mensam

mensam regis a rege de fratris nece increpatus, cum tali imprecatione se excusavit dicens: "Si, inquit, reus fuerim necis ejus, non me pertranseat morsellus iste." Et factum est a Domino ut rogavit; suffocatus enim gustata buccella, per pedes abstrahitur, & in reginæ cameram deportatur. FERIA vero quinta sequente proditor multorum sed convictus a vita decessit, cujus comitatus filio suo Haroldo, viz. Westsaxonia, a rege donatur, & comitatus Haroldi, viz. Estsaxonia, Algaro filio Lefrici comitis est donatus.

ANNO MLIV. Siwardus dux Northanhumborum jussu regis Edwardi, Machetum regem Scotorum de regno privavit, & Malcolmum regem Cumborum regem Scotorum constituit. Rex etiam Edwardus misit Alredum Wigorniensem episcopum ad imperatorem Henricum: ut Edwardum fratruelem suum, qui in Hungaria diu exularat, sibi mittere dignaretur, instantissime deprecatus est; qui, ut Angliam applicuit, apud Lundoniam morbum incurrens mortuus est. Edgarus filius ejus cum rege Edwardo mansit: filia vero Margareta Malcolmo regi Scotorum nupsit, cujus filia Mathildis postea Henrici primi regis Angliæ uxor fuit.

ANNO MLV. Siwardus dux Northanhumborum obiit; & in clauastro monasterii Mariæ extra Eboracum sepultus est, qui cum in ultimis ageret, arma sua jussit afferri i se indui, dicens, "Militem, nisi in armis, non debere mori." Cujus filius Waldenus, postea martyr sanctus, factus est comes Northamptoniæ; comitatus autem Northanhumborum datus est Toftio fratri Haroldi. Algarus, Lefrici comitis Leycestriæ filius, sine causa, ab Edwardo rege, per Haroldi consilium, exlegatur; qui Hiberniam petens, & manu valida contracta, cum auxilio etiam Griffini regis Wallensium, per vim comitatum suum recepit, civitate Herford prius combusta, cum monasterio sancti Ethelberti regis & martyris; nonnullis canonicis occisis, & quadringentis laicis vel eo amplius interfectis. Elsius abbas Burgi obiit: successit Arwinus.

ANNO MLVI. Henricus imperator obiit; cui successit Henricus VI. filius ejus, qui Romanam ecclesiam pro investitura per annulum & baculum graviter & longo tempore vexavit. Obiit Victor papa, cui per violentiam successit episcopus Ver-

i *Supple* lorica.

cellensis, & dictus est Benedictus X. Marianus peregrinus de Scotia Coloniam veniens, ibique in monasterio Scotorum sancti Martini, quinta feria kalendis Augusti, monachus factus est. Dunelmensis episcopus Egelricus, episcopatu sponte relicto, ad monasterium suum de Burgo, ubi quondam monachus erat, remeavit; Agelwino fratre suo, & monacho ejusdem monasterii, in locum suum consecrato.

ANNO MLVII. Edwardus Edmundi regis, Yrenside dicti, filius, ab Ungaria per patrem vocatus in Angliam, obiit Londoniæ: hunc sibi hæredem rex Edwardus proposuerat fecisse. Leofricus etiam comes, Lefwini ducis filius, obiit. Iste cum uxore sua Godina multa monasteria vel fundavit vel ampliavit; unde inter cætera cœnobium Conventrense de suo patrimonio construxerunt, ubi & sepulti sunt. Successit Algarus filius ejus in comitatum. Arnewinus abbas Burgi demisit se de abbathia; cui successit egregius pater Leofricus.

ANNO MLVIII. Algarus comes secundo a rege Edwardo exilio pulsus est; sed auxilio Griffini regis Walliæ, & classis Hyberniciæ & Norwegiæ, per vim suum comitatum recepit. Aldredus episcopus Wigorniensis mare transiens, per Ungariam Jerosolymam profectus est. Obiit Stephanus papa; cui successit Benedictus, qui seipsum intrusit: iste, corruptus pecunia, pallium Stigando Cantuariensi archiepiscopo transmisit.

ANNO MLIX. Benedictus papa, ab Henrico imperatore, & zelo fidelium procurante, de papatu ejicitur; & episcopus Florentinus canonice electus est, Nicolaus papa II. efficitur. Eodem anno Wlfketulus abbas Croylondici, instigante inclyto comite Algaro, ad hospitalitatem, more monasteriali, in cella sua de Spaldyng, adventantibus Christi fidelibus exhibendam, ligneam capellam suam ejusdem villæ, cum certis redditibus in eadem villa situatis, dedit monachis suis Spaldyngensibus; & dictus comes portionem eorundem in multis ampliavit.

ANNO MLX. Henricus rex Francorum obiit; cui successit Philippus filius ejus. Obiit Kinsius Eboracensis archiepiscopus, quondam abbas Burgi, cui successit Aldredus Wygorniensis episcopus. Herefordensis præsulatus datus est capellano Edithæ reginæ. Kynsius archiepiscopus apud Burgum obiit, & jacet tumulatus in scrinio juxta magnum altare in parte boreali.

ANNO MLXI. Aldredus episcopus Eboracensis Romam cum Tostio comite profectus, pallium a Nicolao papa suscepit.

Interim Malcolmus rex Scotorum sui conjurati fratris Toftii comitatum, viz. Northanhumbriam, ferociter depopulatur, violata etiam pace sancti Cuthberti.

ANNO MLXII. Venerabilis vir Wlstanus Burgi monachus Wicciorum fit episcopus. Obiit Nicolaus papa; cui successit Alexander II. antea Lucensis episcopus Anselmus vocatus, episcopo Parisiensi a papatu reprobato.

ANNO MLXIII. Rex Northwalliæ Griffinus impetum Haroldi ducis Westsaxonum, & Toftii fratris sui comitis Northanhumborum, non ferens, fugere consulit: unde Wallenses, datis obsidibus, sese suaque dederunt, Griffinumque exlegantes abjecerunt.

ANNO MLXIV. Multi ex regno imperatoris Alemanniæ cum Maguntino aliisque tribus episcopis Jerosolymam peregre adeuntes, adversa multa, propter pecuniæ multitudinem quam secum tulerunt, perpeffi sunt; in tantum, ut vix de septem millibus duo millia reverterentur. Haroldus ad Willielmum comitem Normanniam mittitur, uti ei ex parte regis Edwardi de regno post regis obitum cautionem daret: dicunt alii eum in Normannia casu delatum, ibi filiam Willielmi cum jurejurando sibi copulasse; sed postea quasi vim passum a sponsione resisse. Caput Griffini Wallensium regis, cum rostro navis ejusdem, ab ipsis Wallensibus ad Haroldum deportatur: rex vero terram ejus duobus fratribus Griffini Blecgento & Puthewallano, jurata fidelitate & obsidibus datis, confirmavit.

ANNO MLXV. Agelwinus Dunelmensis episcopus ossa beati Oswaldi, regis & martyris, apud Tynemutham de tumulo in scrinio cum honore levavit. Hiis diebus, in confinio Normanniæ & Britanniae, mulier quædam erat, quæ duo capita, quatuor manus, & omnia usque ad umbilicum habebat duplicia, inferius vero simplicia; ridebat, comedebat, loquebatur pars una; flebat, esuriebat, tacebat pars altera: postremo una defuncta, altera supervixit fere triennio, donec & mole ponderis & foetore mortui cadaveris & ipsa deficeret.

ANNO ab incarnatione Domini MLXVI. Ultimus Clitonum, sanctus Edwardus, apud Westmonasterium in vigilia Epiphaniæ obiit: honor, gloria, & finis regum Anglorum, in ecclesia beati Petri Westmonasterii, quam a fundamentis fecerat fieri, deinde dedicari, honore regio sepultus est. Laus Edwardi regis & confessoris ab Alredo abbate & Willielmo Mal-

mesbyriensi. Successit in regnum Haroldus dux Westsaxonum, filius Godwini, in crastino obitus regis, id est, in die Epiphaniæ apud Westmonasterium coronatus; nec multum post rex, coacto in unum exercitu fortissimo, versus Eboracum contra Haroldum Norwegiæ regem, fratrem sancti Olavi, & Tostium comitem, dimicaturus festinat. Ipsi enim cum trecentis & sexaginta navibus, terra Transhumbrana depopulata, duos germanos, Edwynum & Morcardum, infra Eboracum obsidebant: regi ergo, relicta obsidione, hostes occurrunt; pugna ingens commissa, utrisque extrema nitentibus, Angli tandem superiores facti, Norwegienses in fugam egerunt, apud Stanfordsbrygge. Haroldus & Tostius in ipsa fuga interempti. Regis filius cum omnibus navibus domum clementer remissus est. Haroldus tanto triumpho elatus, nulla parte socios dignatus est; quapropter exercitu delapso, nuntiatoque adventu Willielmi Normanni, solus præter stipendiarios paucos & mercenarios ad Hastings fati præproperans, paucos ibi ex provincialibus habens, post novem menses & aliquot dies regni fusus est. Miro Dei judicio, quod nunquam postea Angli communi prælio in libertatem spiraverunt. Idibus Octobris die sabbati hoc bellum peractum est apud Hastyngas, in quo loco postea celebre monasterium pro animis ibi occisorum, quod adhuc de Bello vocatur, Conquestor ad honorem sancti Martini ædificavit a fundamentis & ditavit. Ipse ab Aldredo archiepiscopo Eboracensi apud Londonias cum maximo honore susceptus, & in natali Domini coronatus est; cavens unctionis sacramentum a Stigando recipere, quod illegitime archiepiscopatum ingressus, potius pollueret quam sacraret. Corpus Haroldi misit ad matrem, sine pretio, multa pro ejus sepultura offerentem, & apud Waltam sepultus est; quam ecclesiam ipse construxerat, & clericis sæcularibus assignarat. Laus Haroldi a Polycratice & aliis auctoribus, qui de ipso scripserunt. Hiis temporibus Turci, Persis & Ægyptiis superatis, totum fere orientem sibi subjecerunt, unde urbem sanctam Jerusalem occupabant.

ANNO MLXVII. Rex Willielmus Normanniam rediit, ducens secum Stigandum archiepiscopum, Clitonem Edgarum, Edwinum, & Morcardum, ac Walterum, comites, aliosque de nobilioribus Anglis; præcavens ne ipso absente aliquam commoverent seditionem: rediens de Normannia grave tributum Angliæ imponit.

ANNO

ANNO MLXVIII. Matildis comitissa coronatur in reginam. Sancta Margareta, filia Edwardi, filii Edmundi Yrenside, ad Malcolmum regem Scotiæ conjugio copulatur. Herwardus de partibus transmarinis rediens in Angliam ad hæreditatem suam, & reperiens regem Normannis eam contulisse, occisis occupantibus, cœpit contra regem dimicare.

ANNO MLXIX. Aldredus Eboracensis archiepiscopus obiit: successit Thomas. Obiit etiam Brando abbas Burgi, patruus dicti Herewardi le Wake, cui ex regis collatione successit Turolodus. Brando abbas dedit pro Fylkyrton viginti marcas auri, & alias viginti pro ornamentis, & pro Burlee octo marcas auri. Turolodus vero sexaginta & duo hidas terræ de terris ecclesiæ Burgi dedit stipendiariis militibus, qui cum contra Herewardum le Wake tuerentur: nihilominus tandem cum multis aliis magnatibus ab Herewardo captus, quousque pro sua redemptione triginta millia marcarum argenti solverentur, cum aliis suis conductitiis in custodia detentus est. Swani regis Danorum filii, cum navibus ducentis & quadraginta in Northanhumbrum residuis Anglorum rebellantium ibi sociantur. Willielmus eo contendens totam Northanhumbriam ferro & flamma vastat, ne hostes alimenta reperirent, unde & fames magna sequuta est, in tantum ut homines ad carnes illicitas, viz. equorum, & canum, & catorum, fame cogente se conferrent. Dani sine pugna, sed non sine pecunia, reversi sunt; tribus millibus Normannorum interfectis.

ANNO MLXX. Concilio apud Wintoniam, præsentibus sanctæ Romanæ ecclesiæ legatis, celebrato, Stigandus deponitur iustis ex causis, cui successit magister Lanfrancus ex priore Beccensi abbas Cadomensis factus episcopus Cantuariensis. Plures eo anno, tam episcopi quam abbates, vel nullis vel levibus suspicionibus, deponuntur aut ejiciuntur, procurante rege, ut Angli nullis dignitatibus potirentur. Baldwinus comes Flandriæ obiit. Angli per singulos dies aut vi aut sponte se novo regi subdunt.

ANNO MLXXI. Comes Frisiæ Robertus, occiso Arnulpho comite Flandriæ, Flandriam occupat. Herwardus le Wake etiam intra paludes Helienfes, cum multis aliis Anglis exlegatis, regi resistit. Bellum inter Philippum regem Franciæ & Robertum comitem Flandriæ, ubi rex victus est; occisus est etiam
a dicto

a dicto Roberto comite Flandriæ Willielmus Osborni comes Herfordiæ, Willielmi regis potentissimus consiliarius.

ANNO MLXXII. Rex Willielmus cum grandi exercitu intravit Scotiam contra Malcolmum, qui regi se humiliter subdidit, & in loco qui dicitur Abernythy fidelitatem juravit. Matildis regina Siciliae patrimonium suum obtulit super altare sancti Petri Romæ Deo. Eodem anno monachi Helienfes, quibusdam Anglorum magnatibus contra regem Willielmum rebellantibus succursum præbentes, exlegati sunt, & multi monachi Anglici per totam Angliam male tractati, & plurimum vexati. Multa monasteria, tam de propriis pecuniis quam de aliorum apud ipsos depositis, ad quadrantem ultimum spoliata.

ANNO MLXXIII. Litera dominicalis F. indictione undecima, secundum compotum magistri i Martiniani Scoti, primo Fuldenfis monachi, deinde apud Maguntiam inclusi; 2 etiam secundum solis cursum & lunæ habentur, sicut anno decimo quinto Tiberii Cæsaris, duobus magnis cyclis, i.e. mille sexaginta & quatuor annis interlabentibus. Willielmus rex subjugat sibi Cenomaniam. Eodem anno Edwinus & Morcarius, filii Algari, filii Lefrici comitis Leycestriæ, sæpius capti, sed semper miseratione regis & gratia suæ nobilitatis impune dimissi; postremo, non vi nec dolo hostium, sed suorum perfidia trucidati, regem etiam ad lacrymas coegere; quorum sororem, nomine Luciam, cum omnibus terris eorum, rex Willielmus Yvoni Taylbois, tunc Andegavenfi comiti maritavit.

ANNO MLXXIV. Obiit Alexander papa, qui petiit quare magis faciendum festum de Trinitate quam de Unitate Deitatis: cui successit 3 cancellus apostolicus, dictus Hillebrandus, & vocatus Gregorius VII. Hic Hildebrandus, dum vices Domini papæ in Francia ageret legatus, & quidam episcopus, de Symonia vocatus, præ divitiis & eloquentia convinci non posset; legatus tali iudicio eum examinavit: "Si, inquit, Spiritum Sanctum defraudasti, ostendat spiritus oris tui; dic ergo, Gloria Patri, & "Filio, &c." Episcopus consentiens iudicio, coepit dicere, distincte proferens, Gloria Patri, & Filio; sed Spiritum Sanctum nec tunc nec ultra in tota vita sua dicere potuit. Conju-

1 I. Mariani.

2 f. omnia.

3 f. Cancellarius.

ratio gravis contra regem Willielmum, cui interfuit Waltenus comes Northampton; sed non consentit, nisi coactus. Eodem anno Yvo Taylbois, comes Andegavensis, dominus Spaldyngiæ & totius Holandiæ, monachis sancti Nicolai Andegaviæ, Natale tunc abbate ibidem, cellam Spaldyngiæ primo dedit. Iste Yvo, maritus Luciæ comitissæ, decimas ac donationes, quas Toraldus avunculus ejusdem Luciæ, filiæ Algari comitis Leycestriæ, monachis Spaldyngiæ dederat, evidenter fecit confirmari: Donavitque eisdem monachis decimam teolonei & salinarum de Spaldyngia, & piscariam de Westlode, cum uno piscatore, & decimam piscium, quæ in tota ejus terra caperentur, ac decimam bestiarum suarum sylvestrium, ubicunque essent. Donavit etiam dictis monachis de Spaldyngia decimas particulares in Totteneye, Alkebarowe, Normanby, Beltysford, & Bolyngbroke, & in qualibet earundem unum rusticum pro hujusmodi decimis colligendis. Et ad instantiam prædicti Yvohis Taylbois, Willielmus rex, Angliæ conquestor, Willielmus & Henricus, reges & filii dicti Willielmi conquestoris, confirmarunt monachis de Spaldyngia manerium de Spaldyngia, cum omnibus appendiciis & pertinentiis suis quibuscunque, & omnia quæ in regno Angliæ tunc habebant.

ANNO MLXXV. Comes Northamtoniæ, sanctus Waltenus, apud Wyntoniam decollatur, asserente magistro Lanfranco, archiepiscopo Cantuariensi, eum factionis & conjurationis esse immunem, & pro justitia martyrem. Primus conjurator, Radulphus Brito, exlegatus, comes Norwyci, qui mare transiens in Britanniam ad ejus castella fortissima Montfort, & alia, perpetuo secessit exilio. Rogerus vero, comes Hertfordiæ, in regis carcere consenuit. Waltenus vero decollatus, & in fossa communi sepultus, post quindecim dies rogatu Judithæ uxoris suæ & neptis regis, impetrata licentia a rege per Wlfketulum, ex Burgenfi monacho in abbatem Croylandiæ promotum, vicesimo anno regiminis sui ad Croyland deportatur, & in ejusdem monasterii capitulo honorifice sepelitur. Wlfketulus vero abbas, cito post translationem comitis Walteni, regis violentia deponitur, sicut & omnes fere episcopi & abbates Angligenæ, introductis in eorum sedes Normannis. Succedit Ingulphus monachus Fontinellensis, Anglicus quidem natione, sed longa apud Normannos conversatione apud regem gratiam mercatus. Iste pro Wlfketulo prædecessore suo depo-

fito & clauſtro Glaſtoniæ commendato, apud Willielmum regem intercedens, licentiam ad eccleſiam ſuam de Burgo revertendi gratanter impetravit; ubi poſt paucos dies morbo correptus in Domino requieuit. Terræ motus magnus decimo kalendarum Maii. Philippus rex Franciæ viribus removit obſidionem Willielmi regis a caſtro Dolenſi.

ANNO MLXXVI. Rex Danorum Swanus optime literatus obiit: ſucceſſit Haroldus filius ſuus. Obiit nobilis i Eweſhamenſis Alwinus; cui ſucceſſit Walterus monachus Ceraſienſis, quondam Lanfranci capellanus, ex collatione regis.

ANNO MLXXVII. Inter imperatorem Henricum & Gregorium papam, pro inveſtitura per annulum & baculum, gravis diſcordia exoritur, utroque ad alterius deſiſtationem laborante. Unde papa imperatorem excommunicat: imperator papam ab urbe Romana fugat, qui Roberti Guiscardi auxilio reſtitutus, & poſt Roberti reſeſſum iterum pulſus, ad Beneventum ſe tranſtulit. Robertus filius regis Willielmi guerram contra patrem ſuum movit auxilio Philippi regis Francorum, eo quod Normanniam in præſentia dicti regis promiſſam pater filio non dedit.

ANNO MLXXVIII. Primateſ Teutonici Radulphum Swevorum regem contra Henricum, quaſi excommunicatum, Maguncie coronaverunt. Pax facta, potius ficta, eſt, inter papam Henricum. Sepulcrum Walweni inclyti, quondam cognati Arthuri regis, in provincia Walliæ, quæ Roſ dicitur, eſt hiis diebus repertum, habens quatuordecim pedes in longitudine.

ANNO MLXXIX. Henricus imperator Sweviam vaſtat. Malcolmus rex Scotorum Northanhumbriam depopulatur uſque Tinam. Willielmus rex, & Willielmus filius ejus, cum Roberto filio ſuo conſiſtentes, fugam iniit, & pater vulneratur.

ANNO MLXXX. Walcherius Dunelmenſis epiſcopus occiditur a compatriotis; in cujus ſcleris ultionem, Odo Bajocenſis epiſcopus, & idem comes Cantie, frater regis, miſſus a rege Willielmo, Northanhumbriam vaſtat. Robertus etiam regis filius contra Malcolmum in Scotiam, uſque ad Agleſuret, omnia conterens, & non inveniens, in revertendo Novum Caſtellum ſuper Tynam conſtruxit. Radulphus rex Swevorum in bello occiditur: unde Henricus elatus papam Gregorium, Magontie

concilio convocato, deponere nititur, Wybertum Ravennacensem archiepiscopum 1 obstituens.

ANNO MLXXXI. Henricus imperator hostiliter Romam adversus papam adiens oppugnat, sed non expugnat.

ANNO MLXXXII. Multis homicidiis & deprædationibus actis inter papam & imperatorem, in nocte palmarum multi cæsi sunt. Roma ab imperatore obsidetur. Rex Willielmus fratrem suum Odonem non, ut dixit, episcopum Bajocensem, sed Cantix comitem, in carcerem mittit.

ANNO MLXXXIII. Henricus, Roma capta, Wibertum in cathedra collocavit. Papa Gregorius Beneventum repetit, ibique usque ad mortem suam moram agit. Bruno ordinem Cartusiensem instituit.

ANNO MLXXXIV. Gregorius papa obiit, post quem electus est Desiderius abbas Cassinensis, & Victorinus III. est dictus; qui, duobus mensibus expletis, dum missam celebraret, calice veneno infecto mortuus est: cui successit episcopus Hostiensis Odo, quondam archidiaconus Remensis, deinde prior Clunyacensis, tandem in Hostiensem, inde in episcopum Romanum promotus, & dictus Urbanus II. Rex Willielmus capit de unaquaque hida Angliæ sex solidos.

ANNO MLXXXV. Cnutus rex Danorum cum magno exercitu, & navigio mille ratum, Angliam invadere parat: rex vero auxiliis undecunque accitis, stipendiariis militibus & sagittariis regnum multum gravat; sed prævalente Willielmi regis pecunia in bursis consiliariorum Cnuti, conatus ejus impediti sunt.

ANNO MLXXXVI. Tota Anglia jussu regis describitur; hic dictus rotulus 2 Wircestriæ, quantum terræ quantumque pecuniæ quivis haberet. Eodem anno fidelitatem regi Sarisbiriæ omnes jurabant contra omnes homines. Aeris intemperies & animalium pestis.

ANNO MLXXXVII. Reliquiæ sancti Nicolai de Mirrea ad Barum per nautas Barenfes & mercatores translatae sunt. Rex vero Willielmus expeditionem in Franciam de Normannia movens, Mathuntum oppidum incendit, ac in redeundo morbum incurrit: unde viginti annis & undecim mensibus in regno Angliæ, in comitatu vero Normanniæ quinquaginta annis & un-

1 Ita MS.

2 Lege Wincestriæ.

decim mensibus expletis, mortuus est; ante mortem suam omnes victos absolvit: Unde fratrem suum Odonem, Bajocensem episcopum, & comitem Morcarium, & Rogerum Siward, etiam cognomento Baru, & Wlnotum Haroldi regis germanum, quem a pueritia in vinculis habuerat, ceterosque omnes, quos in Normannia vel Anglia custodiae mancipaverat, libere relaxavit; Willielmo filio suo regnum Angliæ, Roberto primogenito comitatum Normanniæ, Henrico vero filio quasdam terras cum thesauro assignavit; & in ecclesia sancti Stephani apud Cadomum, quam a fundamentis extruxerat, prout jusserrat, sepultus est.

SUCCESSIT ergo in regnum Willielmus Rufus filius ejus, qui festinato Angliam petens, duxit secum Morcarium, & Wlnotum; sed mox, ut Wyntoniam venit, illos, ut prius, carceri tradidit custodiendos. Ipse die Dominica, sexto kalendarum Octobris, apud Westmonasterium a Lanfranco archiepiscopo consecratus in regem, multamque pecuniam, ut pater assignaverat, per Angliam pauperibus largitus est & ecclesiis. Wlsum ¹ & Haroldi regis quondam filium, & ² Cunecanum Malcolmi regis filium, a custodia laxatos, & armis militaribus donatos abire permisit. Cnutus rex Danorum fugiens ad altaris cornu, a suis occiditur.

ANNO MLXXXVIII. Gravis in Anglia exorta est seditio, tumultuante Odone episcopo Bajocensi: volebant enim omnes, tam Angliæ quam Normanniæ, comites & procures, Willielmo expulso, Robertum primogenitum regem constituere; sed non perfecerunt.

ANNO MLXXXIX. Obiit magister Lanfrancus archiepiscopus Cantuariensis, vacavitque sedes quatuor annis & paucis mensibus. Ingens terræ motus per totam Angliam tertio idus Augusti horrendo modo, ut ædificia omnia eminus resilirent, & mox pristino modo residerent. Secuta est inopia omnium fructuum, tarda maturitas frugum, ut vix ad festum sancti Andreæ reconderentur messes.

ANNO MXC. Rex Willielmus castrum sancti Walerici, & portum Biccium, & oppidum quod Albamarla vocatur, solertia sua adquisivit, pecunia custodes corrumpens: nec fuit comiti animus, ut resisteret; sed domino suo regi Franciæ conquerens,

¹ *Lege etiam.*

² *f. Dunecanum.*

auxilium ejus petiit, qui primum plurima spondens, sed accedente regis pecunia, resiliens, comitem reliquit.

IN hoc tempore Ingulphus abbas Croylandiæ corpus sancti Walteni statuit de capitulo in ecclesiam transferre, & aquam, unde ossa lavarentur, calefieri; sed postquam tumuli coopertorium revolutum est, corpus decimo sexto anno suæ dormitionis integrum, sicut in die quo sepeliebatur, & caput corpori conjunctum reperitur; tantummodo quasi filum circa collum pro signo decollationis rubicundum apparuit. Hoc omnibus, tam monachis quam secularibus, visum est, qui aderant. Translato ergo corpore in ecclesiam, & juxta altare tumulato, miracula fieri sæpius inceperunt.

ANNO MXCI. Pax facta est inter regem Willielmum ¹ tali conditione, ut comiti rex Cinomannes adquireret, comes regi castella, quæ habebat, & cœnobium Fiscanum, concederet. Ad hæc explenda rex adiit Normanniam, ut unitis viribus ambo Cinomanniam aggrederentur: unde Henricus frater eorum iratus contra utrumque, quod paternas possessiones dividentes ipsum parvi penderent, Montem sancti Michaelis occupat, & crebris excursibus fratrum exercitus suorum contristat. A quodam milite Henrici ibi rex de equo dejectus est, & fere interfectus; nesciente milite, quousque diceret se esse regem, quod rex esset. Mons ergo obsidetur, ut tandem aqua deesset obsessis; misitque nuncios Henricus comiti, qui eum de siti sua convenirent, quod aquam fratri negassent, quæ esset communis omnibus mortalibus. Tunc comes miseratus, laxius suos se habere jussit, ne frater siti periret: quod cum relatum esset regi, dixit ad comitem, "Qualiter pugnas tu, qui pascis ad-
"versarium?" Et comes ad hoc, "Quem alium fratrem ha-
"bebimus, si istum amiserimus?" Hoc responso rex emolitus, obsidionem dissolvit, & cum ambobus fratribus in Angliam ad Scotos tumultuantes festinavit. Malcolmus enim Northanhumbriam vastaverat, cui rex in provincia ² Londois occurrit, quos comes Robertus tali pacto pacificavit; quod rex Scotiæ regi Angliæ obediret, & rex Willielmus regi Malcolmmo duodecim villas, quas sub patre suo habuerat, redderet, & duodecim marcas auri singulis annis daret. Gravis dissensio

¹ & comitem Robertum.

² Loidis, *Flor. Wig.*

inter Urbanum papam & Henricum imperatorem; sed Matildis marchisa semper Urbanum validissime fovit armis. Monasterium Croylandiæ totum combustum est.

ANNO MXCII. Remigius episcopus transtulit episcopatus sedem de Dorcestria ad Lincolniam. Rex vero Willielmus Karleolum restauravit. Adwinus factus est abbas de Ramesey. Idibus Octobris apud Winchelcumbam fulminis ictus turrim ecclesiæ tanta vi confregit, ut debilitata materia in tecto ingens foramen faceret ad modum humanæ grossitudinis, & ingressus trabem maximam frangeret, quam pertransiens etiam, caput crucifixi cum tibia dextera dissipavit: odor foetidissimus sequutus est, & aspersione aquæ benedictæ fugatus est.

ANNO MXCIII. Ex abbate Beccensi Anselmus factus est archiepiscopus Cantuariensis, & regis cancellarius. Robertus Bloet factus est episcopus Lincolnienfis, Remigio defuncto. Res, i. e. Ricardus rex Wallanorum juxta castellum, quod Brekenau nominatur, occisus est in bello, & desierunt reges regnare in Wallia. Malcolmus rex Scotiæ cum primogenito suo Edwardo a militibus Roberti Moubray, Comitis Northanumbriæ, in bello occiditur. Scoti Dunenaldum Malcolmi fratrem regem faciunt; sed Dunecanus filius Malcolmi, qui Willielmo militabat, acceptis a rege auxiliis, regnum recepit, expulso Dunenaldo. Mater ejus, regina Scotiæ, sancta Margareta, audita morte domini sui, obiit.

ANNO MXCIV. Herbertus Losinga, id est, adulator, episcopatum Tedforth emit, sicut prius abbathiam Ramesey, unde dicebat quidam poetice,

Surgit in ecclesia monstrum, genitore Losinga.
Filius est præsul, pater abbas; Simon uterque.

Dicitur tamen, quod postea pœnitentia ductus, domino papæ baculum simoniacum resignaverit, ita tamen ut nullum statim reciperet. Hic tamen ad Norwychum sedem episcopalem transtulit, insuper sedem celebris religionis viris insignivit. Rex Willielmus fratri Normanniam auferre nititur, sed auxilio Philippi regis Francorum, conatus ejus frustratur. Wallenses ubique regi resistunt, unde rex, illuc ducto exercitu, homines & equos perdidit; aeris intemperie & soli inæqualitate impeditus. Scoti, Dunecano occiso, Dunenaldum regno restituerunt. In Anglia,
propter

propter graves exactiones, quas rex fecerat, agricultura defecit; fames sequuta est, post famem, e vestigio, mortalitas hominum adeo crebra, ut deesset morituris cura & mortuis sepultura. Wallenses & Cestrensem comitatum & partem Scrobesbiriae depopulati, Anglesiam etiam super Normannos optinuerunt.

ANNO MXCV. Petrus Heremita de Jerusaleme veniens, legationem pauperum Christi patriarchae Simeonis, & aliorum sub eo Christianorum, detulit ad papam Urbanum; qui facto apud Clarum Montem concilio generali, de Jerosolymitano itinere fecit, statuitque, ut qui voto illic ire disponderet, vestem suam cruce publice signaret. Signati ergo sunt, episcopus Podiensis Aymar, Godefridus Boloniensis, filius Eustachii comitis, dux Lotharingiae; sequebantur eum Frisones, Lotharingi, Saxones, & caeteri Germani: Raymundus etiam comes de sancto Aegidio, sub quo Gothi, omnesque Hispani, ac Wascos: Boamundus dominus Calabriae & Apuliae, sub quo omnes Italici militabant. Normanniae comes Robertus istud iter arripuit, & cum eo Robertus comes Flandrensis, Stephanus comes Bleffensis, pater Stephani regis Angliae, & Baldwinus junior, frater Godefridi: istos sequebantur Angli, Normanni, Flandrici, & occidentales Franci, Hugo magnus, & alii multi. Disseminato enim hoc verbo per regnum Francorum, Teutonum, & Siciliae, nobiles & potentes, divites & pauperes, mira devotione cruce signati sunt. Sanctus Wlstanus Wycciorum episcopus obiit.

WALTERUS episcopus Albanensis, legatus Romanus, palium in Anglia, ad petitionem Willielmi regis, quo Anselmus archiepiscopus infulatur, attulit. Rex etiam Willielmus ducens exercitum in Northanhumbriam, Robertum comitem, dictum Moubray, & Willielmum de Ow, cum suis, capit apud Tenomittam, eo quod seditionem movere eos audisset meditari; & apud Wyndesore custodiae traduntur.

ANNO MXCVI. Willielmus de Ow in duello de conspiratione convictus, oculis privatur & virilibus; & caeteri consentanei convicti diversis poenis afficiuntur. Robertus comitatum Normanniae pro mille marcis invadiat regi Willielmo fratri suo; pro qua pecunia levanda fracti sunt calices, & alia ornamenta ecclesiarum infiscantur, vasa & aurea & argentea comitum & baronum conferuntur, milites, mercatores, & villani, spoliati sunt.

sunt. Motio magna versus Jerusalem. Willielmus Dunelmensis episcopus obiit. Willielmus rex Giforcium construxit in Marchia Normanniæ & Franciæ.

ANNO MXCVII. Christiani Nicæam urbem capiunt decimo quarto kalendarum Junii. Anselmus, eo quod ecclesiam ecclesiastice tractare non licuit, mare transit. Willielmus rex aulam regiam Westmonasterii fecit, & murum circa turrin Londoniæ construxit, & Clitonem Edgarum, Malcolmi filium, misso exercitu, in regem levavit, Dunenaldo jam secundo expulso. Cometa visa est quindecim diebus, kalendis Octobris, majorem crinem mittens versus Orientem, & minorem versus Euro-Austrum. Apparuerunt & aliæ stellæ, quasi jacula inter se emittentes. Nonnullis signum quasi ardentis crucis est visum. Willielmus exercitum in Walliam movet, sed frustra.

ANNO MXCVIII. Antiochia per Christianos capitur tertio nonarum Junii, feria quarta: & lancea passionis Domini per miraculum invenitur. Walcelinus episcopus Wyntonienfis obiit. Urbanus papa consilium celebrat apud Barum, ubi Anselmus archiepiscopus quæstionem de Spiritus Sancti processione contra Græcos elegantissime disseruit. Rex Norwagiæ Magnus, Olavi regis fratris Haroldi filius, Orcadas insulas & Menavias adjecit suo imperio, jamque Angliam per Anglesiam petebat; sed occurrerunt ei comites Hugo Cestrensis, & Hugo Scrobesbirienfis, & antequam terram caperet, armis eum expulerunt. Occisus est in illo conflictu Hugo Scrobesbirienfis.

OBIIT Turaldus abbas Burgi, qui milites feodavit de terris ecclesiæ, & castellum juxta abbathiam construxit, & alia multa mala fecerat: hic erat alienigena. Monachi elegerunt Godricum, sed eodem anno per Anselmum de partibus transmarinis reversum depositus est, cum pluribus aliis, vacavitque ecclesia quinque annis.

ANNO MXCIX. Urbanus papa, Romæ generali synodo celebrata, in hebdomada Paschæ, communi omnium consensu, laicos investituras ecclesiarum aut episcopatuum dantes, clericos ab illis recipientes, & omnes ecclesiarum dignitates vendentes aut ementes, anathematizavit. Jerusalem capitur per Christianos sexto idus Julii, feria sexta, hora quasi nona. Decem milia Turcorum in templo Salomonis cæsa sunt; ergo infinita multitudo in aliis locis. Ordo Cisterciensis cœpit Hardingo primum monacho Scireburnensi, deinde post scholarum frequenta-

quentationem Molifinensi in Burgundia monacho, qui tunc Stephanus dictus est, assumptis paris propositi sociis cum abbate suo sancto Roberto Cistercium adeunte & fundante. Robertus tot penuriarum, ac alii multi, impatientes, ad Molifinum cito reversi sunt; octo tantum monachi primæ devotionis tenaces remanserunt, qui sibi eligentes prælatum, Albericum quendam senem præficiunt; ipso etiam post modicum facto de medio, Stephanum priorem in abbatem extollunt. Ipse constituit cartam caritatis, quæ causa est unitatis illius ordinis. Cumque, omnibus in vicinia tantam austeritatem ordinis abhorrentibus, desperaretur de successoribus, subito probatorium Cisterciense sanctus Bernardus, postea primus abbas Clarevallensis, cum triginta sociis ingressus est: ex illa die crevit ordo ille. Godefridus Boloniensis, dux Lotharingiæ, factus est rex Jerusalem. Urbanus papa obiit; cui successit Paschalis. Mare litus egreditur, multaque dampna facit, tertio nonarum Novembris. Osmundus episcopus Sarisbiriensis obiit, & vacavit sedes annis Ranulphus, regis placitator, fit episcopus Dunelmensis: iste conscripsit quendam librum, quem titulavit, De legibus Angliæ.

ANNO MC. Wibertus antipapa obiit. Willielmus rex in Nova Foresta, cum sagitta, a Waltero Tirello occiditur, quarto nonarum Augusti; ante cujus mortem in Berkshire fons dicitur sanguine fluxisse tempore multo tam ubertim, ut vicinum vadum inficeret. Sanctus etiam Anselmus pulsus exilio, cum sanctum Hugonem, abbatem Cluniacensem apud Merciniacum visitasset, & causam sui exilii exposuisset; sanctus Hugo dixit, "Rex ille proxima nocte ante Deum ductus & adjudicatus, tristem dampnationis sententiam accepit." Ipso mane diei, cum quidam monachus Roberto filio Haymonis horridum sompnum, quod ipsa nocte viderat, tanquam principi palatii narrasset, ut ipse ad regem vel pro periculo illo die vitando inferret; videlicet, somniaret quod rex mordicus crucifixum aggrediens, primo brachia deinde crura corrodens, fere truncaret; unde crucifixus diu patiens, tandem regem pede repulit, ut supinus caderet, de oreque prostrati tantus fumus erupit, ut cælum & sidera obtenebraret: Somnium, Robertus intrat ad regem, & narrat; audiensque, in fine rex ait, deridens, "Monachus est, & causa nummorum monachaliter somniat: date illi centum solidos." Causa hujus somnii, necnon

& aliorum quæ ipse eadem nocte viderat territus, ante prandium ipsa die a venatione continuit; post vero prandium, saltum ad venandum cum præfato Waltero ingressus, occisus est. Successit frater ejus Henricus, & nonis Augusti consecratur a Mauricio Lundoniensi episcopo; sed postea ab archiepiscopo Eboracensi Thoma coronatur Lundoniæ. Hic ecclesiam liberam fecit, consuetudines pravas remisit, & earundem inventorem, Ranulphum episcopum Dunelmensem, in vincula conjecit; pro sancto Anselmo transmittens velocem nuncium, ad revocandum. Anselmus vero reversus, Matildem, filiam Malcolmi regis Scotorum & sanctæ Margaretæ neptis Edmundi Yrenfide regis Anglorum, quam duxerat in uxorem, die sancti Martini episcopi coronavit in reginam. Obiit Thomas archiepiscopus Eboracensis: successit Geraldus Herfordiensis episcopus. De laude Willielmi dixit quidam,

“ Laus brevis est, si qua, successor post tot iniqua.

ANNO MCI. Ranulphus dictus, episcopus Dunelmæ, de custodia lapsus, Normanniamque adiens, Robertum comitem ad invadendum armis Angliam incitavit: erant & alii plurimi, qui ad idem stimulabant. Collecto ergo exercitu, Angliam veniens, regnum petiit: rex autem præmunitus, portus omnes occupat, exercituque grandi congregato, aut vincere aut occumbere parat. Tandem pax tali pacto reformatur, quod rex comiti tria millia marcarum solveret annuatim: qua conventionem facta, uterque ab altero in pace recessit: hanc summam posteriori anno voluntati reginæ, latus quod illam peteret, condonavit. Apud Jerosolymam sanctus ignis, qui solebat in vigilia Paschæ ultro sepulchrum Domini illustrare, tardavit plus solito, ut tandem diluculo multis litanis repetitis, Christianos descendens latificaret. Quo tempore stolis navium Januensium & Pisanorum ad Joppen applicantes, Azotum post trium dierum obsidionem ad deditionem coegerunt; deinde Cæsaream Palæstinæ, Dei fretus adjutorio & militum labore non modico, cepit, cum urbis ammirato & episcopo Archadio.

ANNO MCII. Anselmus archiepiscopus, concilio convocato apud Londoniam, rege consentiente, plures deposuit abbates, vel propter simoniam vel propter aliam vitæ infamiam. Depositi sunt ergo Burgenfis, Perforensis, Heliensis, de Sancto Edmundo, Ramefis, Cernelensis, Midiltonensis, Tavestockensis, Michelnensis. Rex autem Henricus dedit Mariam, fororem

fororem reginæ Matildis, Eustachio comiti Bononiensi, seniori fratri Godefridi & Baldwini, regum Jerusalem hoc tempore, in uxorem. Robertus etiam de Belesino, major filiorum Rogeri de Monte Gomerico, seditionem movens contra regem, & castella sua, Brigas & Arundellum, ad bellum sustinendum muniens, post grandes apparatus levi subactus negotio, claves Scrobesburiensis, cæterorumque castellorum suorum, per Radulphum abbatem Sagiensem, postea archiepiscopum Cantuariensem, transfudit, hac conditione; ut integra omnium membrorum suorum salute fineretur Normanniam abire. Rege hoc concedente, Robertus cum fratribus, Arnulfo & Rogero, Angliam perpetuo abjurarunt.

ANNO MCIII. Gravis discordia inter regem & archiepiscopum Anselmum, eo quod non consensit, ut rex investituras ecclesiasticas conferret, nec eos consecrare vellet, quibus rex episcopatus dederat, neque cum eis communicare. Unde rex Gerardo Eboracensi archiepiscopo præcepit eos consecrare, & quidam consecrati sunt; reliqui episcopatus resignare maluerunt, & sic fecerunt, quam contra ecclesiæ & canonicas sanctiones consecrari. Anselmus ergo archiepiscopus, post multas injurias a rege & ministris ejus sibi factas, Romam adivit. Robertus comes Normanniæ, frater regis, in Angliam veniens, ad primas preces reginæ, tributum trium millium marcarum, anteriori anno promissum, & semel solutum, deinceps condonavit. Morina animalium; fruges aeris intemperie perierunt.

MATTHIAS abbas factus est post Godericum abbatem, qui uno anno præfuit ecclesiæ Burgenfi; & eodem die, quo receptus est, anno revolutus, ex hac vita decessit: hic concessit fratri suo Galfrido manerium de Pytteslee ad firmam. Imperator Henricus papam valde minatur & insectatur.

ANNO MCIV. Circuli quatuor circa solem visi sunt albi coloris, circa horam sextam, quasi depicti fuissent. Corpus sancti Cuthberti, quondam Dunelmensis episcopi, incorruptum, & ita flexibile ut vivi hominis, repertum, & in novam ecclesiam est translatus, anno depositionis ejusdem trecentesimo & decimo octavo: Alexander tunc comes, postea rex Scotiæ, eo quod huic revelationi interfuit, capsam ejus corpori ex argento & auro fecit fabricari. Sanctus Wlfius anachoreta & inclusus, primo apud Croylandiam, & exinde oculis fascia ligatis ad Evesham ductus, & ibi moratus obiit: habitu monachali

chali vixerat annis septuaginta & quinque, obiit, dormivit in Domino. Iste villam de Badbi primo Croylandiæ dederat: postea ad Evesham veniens, manerium de Neuhamp, cum Badby, ad ecclesiam Eveshamensem assignavit; ad cujus tum-
bam multa miracula a Domino facta sunt, quæ tribus libris scripsit magister Thomas Norwicus Eveshamensis monachus.

ANNO MCV. Robertus de Belesino, cum suis fratribus, ac Willielmus Comes i Merotolii, seditionibus & incendiis Normanniam depopulantur. Provinciales Roberto comiti, quatenus coherceret seditiosos, conqueruntur, precantes; sed non exaudit eos: unde ad regem Henricum ipsæ quærelæ sat lacrymabiliter, quatenus patriæ parenti succurrat, delatæ sunt. Fluctuantem mandatum domini papæ Paschalis, ad eripiendum natale solum de tyrannide tot prædonum, pietasque comprovincialium id rogantium, regem compellunt. Tandem collecto grandi exercitu, rex Normanniam aggressus ab omnibus latanter receptus est; fratrem, quatenus comitem agat non monachum, multa oratione instigat: comprovincialium vero animos consolatus, in suum amorem pariter & favorem omnes inclinat, vel alliciente regis pecunia, quosdam alios tyrannorum injuria ad ejus gratiam fugere compellente. Itaque omni favore impetrato, in Angliam redit. Visa est cometa mense Februarii.

ANNO MCVI. Obiit Henricus imperator; cui successit filius ejus Henricus V. imperator Romanorum nonagesimus septimus. Stella insolita visa est decimo quarto kalendarum Martii. In cœna Domini duæ plenæ lunæ visæ sunt. Eodem tempore rex Henricus mare transiit, super seditiosos valida manu irruit; cui fere omnes Normanni urbes & castella sua offerentes, comite relicto, se & sua tradiderunt. Interim archiepiscopus Anselmus de Roma rediens, regi reconciliatus est; prius tamen apud Tenerkbray, cum castellum obsedisset, commisso prælio cum comite Roberto fratre suo, qui jam in proprium excidium cum prædictis factiosis fœdus contra fratrem suum fecerat, utrinque diutissime & dirissime pro victoria certatum est; Domino tandem super miseras pauperum & provincialium multipliciter oppressorum miserante, manum victri-

i *Lege Moretonii.*

cem regi concessit. Capti sunt ergo ipse Robertus comes, frater Regis, Robertus de Scutyvill, comes Belesinus, & Willielmus comes i Meretoli, cum multis aliis, in vigilia sancti Michaelis, quos omnes perpetuo carceri tradidit conservandos. Lætus ergo de tam felici victoria, ac Domino tantæ felicitatis largitori regratians, ob immensa ejus beneficia, Deo & sanctæ ecclesiæ investituras ecclesiarum, per annulum & baculum, in manu Anselmi archiepiscopi imperpetuum remisit, retento tantum electionis & regali privilegio.

ANNO MCVII. Normannia stabilita, & in provinciam redacta, rex Angliam redit, adducens secum comites supradictos, quos statim tutæ custodiæ mancipavit; factoque apud Lundonias concilio, in præsentia comitum, baronum, militum, & aliorum procerum, rex investituras prædictas coram episcopis & abbatibus, qui aderant, plene remisit. Unde Anselmus Cantuariensis archiepiscopus uno die sex episcopos sacravit, assistente sibi Gerardo archiepiscopo Eboracensi, aliisque episcopis plurimis; scilicet, Willielmus ad Wyntoniam, Rogerus ad Saresbiriam, Willielmus ad Exoniam, Reginaldus ad Herfordum, Urbanus ad Glamorgam, simul & semel consecrati sunt. Edgarus rex Scotorum obiit; successit Alexander frater ejus. Plures Angliæ magnates mortui sunt.

ARNULFUS prior Cantuariæ factus est abbas Burgi; hic dormitorium, capitulum, refectorium, & necessarium fecit 2 construere, ac viginti libras dedit conventui, ad capas & alia ornamenta emenda.

ANNO MCVIII. Henricus rex, pacificato regno, legem dedit, quod furto deprehensus suspenderetur, & monetam etiam correxit, graviter ulciscendo in corruptores monetæ, ut falsarii ejus absque misericordia oculis & genitalibus privarentur. Philippus rex Franciæ obiit; successit Ludovicus filius ejus. Gerardus archiepiscopus Eboracensis obiit; successit Thomas. Gundulfus episcopus Roffensis obiit; successit Ricardus. Aldwinus abbas Ramesiensis depositus est. Eodem anno abbathia Heliensis mutata est in episcopatum per papam Paschalem, & regem Angliæ Henricum primum.

1 *Lege Moretoni,*

2 *Ita MS.*

ANNO MCIX. Anselmus Cantuariensis archiepiscopus, post multos sudores pro Christi ecclesia toleratos, post etiam multiplices libros ad laudem Dei descriptos, sanctissimus Domini confessor, & egregius doctor, migravit ad Dominum sexto kalendarum Maii, anno pontificatus sui decimo sexto: cui successit ex abbate Sagiensi episcopus Roffensis, Radulfus factus Cantuariensis archiepiscopus; sed hæc postea: nam sedes vacavit quatuor annis. Thomas electus Eboracensis a Ricardo Lundoniensi consecratur, & pallium a legato sedis apostolicæ, Ulfio nomine, ad eum defertur. Rex, abbathia Helienfi in episcopatum conversa, primum ei episcopum Hervæum Wangerienssem constituit, de Norwicensi; sed maxime de Lincolnensi, eo quod satis ampla videbatur, diœcesi ei assignata: & ne Lincolnensis se injuriose diceret mutilatum de rebus Helyensis cœnobii episcopo Lincolnensi assignatis, dominus rex satisfecit. Obiit Ingulfus abbas Croylandiæ; cui successit Goffridus. Obiit sanctus Hugo, abbas Cluniacensis.

ANNO MCX. Henricus rex Angliæ filiam suam, nomine Matildem, Henrico imperatori dedit in uxorem. Plura sunt in Anglia signa ostensa: nam fluvius Tamenfis inter turrim & pontem ita desiccatus est, ut a pueris posset pertransiri. Fluvius etiam Trente apud Notyngham a mane usque ad tertiam siccatus est per spatium milliarii unius, ut sicco posset pertransiri vestigio. Cometa per tres ebdomadas apparuit. Fuit etiam hoc anno hyems gravissima, & mortalitas hominum, animalium & avium maxima morina.

ANNO MCXI. Henricus imperator, ecclesiam Romanam propter investituras ecclesiarum graviter affligens, Romam adit; ubi cum, irata facie, non procederet, conversus ad callida machinan præteritorum delictorum pœnitentiam finxit, absolutionem expetiit, & pace reddita ecclesiæ, se pro unctione sua advenisse, quousque infra muros & in palatium se receptum videret, confidentissime asseveravit. Ibi cum dominus papa, latissimus quasi, totum negotium exactum putasset, subito ab armatis ipse cum tota curia capitur, & ad unctionis officium persolvendum, insuper ad investituras privilegium renovandum & ratificandum imperatori, invitus, omnimodis coarctatur; taliterque pace facta, abinvicem discessum est. Henricus rex Angliæ Flandrienses, qui Transhumbriani erant, cum omnibus suis, in Ros transtulit, ut Wallenses per eos refrænaret.

ANNO MCXII. Laterani in basilica Constantiniana synodo convocata generali, dominus papa Paschalis omni consensu quassavit illud privilegium, quod anteriori anno coactus fecerat imperatori; vocans illud pravilegium potius quam privilegium, quod vi & armis, & contra canones, erat sic extortum; & adhærentes imperpetuum anathematizavit, acclamantibus omnibus, Amen, Amen. Obiit Wigorniensis episcopus Sampson; successit Teulphus. Miracula cœperunt fieri ad tumbam sancti Waldeni comitis & martyris apud Croylondiam; quod cum quidam Normannus, genere monachus, professione de sancto Albano, nomine vero Awdinus, audiens & detrahens, ab abbate Goffredo correptus etiam non quiesceret, subitam infirmitatem in dicti abbatis præsentia incurrit, & ad domum suam festinans, infra paucos dies mortuus est. Sequenti nocte, dum abbas hæc animo revolvens in lecto quiesceret, quasi ad loculum martyris, videt sanctum Bartholomæum capud corpori conjunctum tenentem, & dicentem, "Acephalus non est." Cui sanctus Guthlacus, stans ad martyris pedes, respondit, "Noster comes est." Deinde sanctus Bartholomæus versum terminans, sic adjecit, "Modo rex est."

ANNO MCXIII. Monasterium Clarevallense fundatur, duodecim monachis cum sancto Bernardo abbate illorum illuc de Cistercio transmissis. Rex Henricus Robertum de Belesino in arcta custodia posuit apud Warham. Wygornia, cum ecclesia cathedrali & castello, multis etiam de monachis & civibus incendio combustis, per ignis incuriam conflagravit. Rex etiam Henricus celebre cœnobium Redyngense a fundamentis construens inter Kanetam & Tamensem fluvios, monachis Cluniacensibus insignivit, Hugonem abbatem illis præficiens. Lauro prior sancti Pancratii, ac dominus Serlo abbas Gloucestræ, ambo Cluniacenses, claruerunt.

ANNO MCXIV. Matildis filia regis Henrici, & Henrico imperatori desponsata, in imperatricem Maguncie consecratur. Thomas Eboracensis archiepiscopus obiit; successit Turstinus. Radulphus episcopus ad Cantuariensem eligitur archiepiscopatum; Arnulphus abbas Burgi ad Roffensem. Ipse fecit conventionem inter monachos & milites ecclesie Burgi, viz. quod quilibet miles duas partes decimæ suæ dabit annuatim secretario Burgi. In fine vero vitæ tertia pars substantiæ morientis ad sepulturam defuncti cum militaribus indumentis, tam in equis quam

quam in armis, cum corpore deferetur, & ad altare Deo & sancto Petro offeretur. Conventus autem corpus defuncti cum processione recipiet, & ab omnibus ipso die celebrantibus plenarium servitium persolvetur pro eo: uxor autem ejus & filii de omnibus bonis, quæ in dicta ecclesia in futurum fient, Deo annuente, participes erunt. Nova ecclesia Croylandiæ fundatur.

ANNO MCXV. Imperator Coloniam obsidet. Conanus, sanctæ Romanæ sedis legatus, Catalannis concilium celebrat. Anselmus, ejusdem sedis legatus, in Angliam pallium Radulfo archiepiscopo a Roma defert, a quo statim ¹ consecratur. Dominus Johannes de Sais electus est in abbatem Burgi. Regnelmus Herfordensis episcopus obiit: successit Galfridus. Hyems erat asperissima. Civitas Cicestræ, cum principali monasterio, cum flammis fere tota consumpta est: item monasterium Sam-guiacense.

ANNO MCXVI. ² Oswinus rex occiditur Wallensis. Comites & Barones totius Angliæ Willielmo filio regis hominum fecerunt, & fidelitatem juraverunt. Turstinus electus Eboracensis, post longam contra episcopum Cantuariensem decertationem, archiepiscopatu juxta quosdam renunciavit; rege cum baronibus decernente, ut, vel obedientiam faceret ac debitam professionem Cantuariensi archiepiscopo, vel resignaret. Secundum alios, nolens professionem facere, mare cum rege transiit, & deinceps a sacris se continuit. Anselmus legatus iterum de Roma rediens, vices apostolicas in Anglia scripto bullato defert. Monasterium Burgi, cum magna parte villæ adjacentis, combustum est secundo nonas Augusti, die Veneris.

ANNO MCXVII. Terræ motus per quadraginta dies durans apud Italiam, ut muri, domus, turreſque corruerent: villa etiam quædam prægrandis de loco ad locum longe remotum transposita resiliret. Mediolani etiam, cum patritiæ dignitatis plures de republica sub turre quadam tractarent, vocatus est unus eorum nomine suo, ut exiret; quo tardante, venit quidam precibus optinens ut exiret; vix exierat, & ecce turris cadens reliquos oppressit in ruina. Luna visa est quasi in sanguine. Robertus Steffordensis obiit. Fundamentum novæ ec-

¹ Ita MS.

² Lege Owinus.

clesiæ Burgi ponitur quarto idus Martii. Cisterciensis ordinis abbathia fundatur, Pruliacus nomine.

ANNO MCXVIII. Piæ memoriæ Paschal papa obiit: iste concessit magnam indulgentiam sancti Bartholomæi Colcestriæ: successit Gelasius. Iste in via patrum suorum incedens, cum investientes & investitos pariter dampnaret, & prædecessorum sententias ratificaret: Henricus imperator Romam adit, & Bracarensem archiepiscopum, nomine Mauricium, cognomento Burdinum, virum hoc excepto schismate satis in cæteris insignem & prædicabilem, antipapam fecit, & Gregorium nominavit; expulsoque Gelasio, in sedem papalem istum intrusit. Gelasius vero per naves ad Burgundiam vectus, Francorum ecclesiam de sui injuria informat. Matildis regina Anglorum obiit. Dissensio inter Ludovicum regem Franciæ & Henricum regem Anglorum. Baldewinus rex Jerusalem obiit; cui successit Baldwinus cognatus ejus.

ANNO MCXIX. Obiit papa Gelasius apud Cluniacum, & ibidem tumulatur. Successit Gwydo archiepiscopus Viennensis, & dictus est Calixtus. Hic Remis concilium celebrat, ad quod plures episcopi de Anglia a rege transmissi interfuerant. Turstinus etiam electus Eboracensis regis licentia illuc venit, fide data, quod ab apostolico non consecraretur; sed ille fidei immemor, Romanis per munera victis, consecratus est. Unde rex furore commotus, eum cum omnibus suis ab Anglia arcet. Pace inter reges facta, scilicet, Angliæ & Franciæ, Willielmus filius regis Angliæ Normanniam de rege Franciæ tenendam accipit dono patris sui, & prædicto regi Franciæ pro ea hominum suum facit. Terræ motus per Angliam. Monasterium ordinis Cisterciensis, Eleemosyna nomine, fundatur.

ANNO MCXX. Bis venit lumen ad sepulchrum Domini. Henrico rege, ad libitum patratis omnibus propter quæ ierat in Normanniam, jam in Angliam redeunte, ac prospero cursu ipso in Angliam applicante, Willielmus filius ejus, cum uxore sua filia Fulconis comitis Andegavensis, & frater suus nothus, cum Ricardo comite Cestriæ, & multi alii nobiles, tam viri quam fœminæ, apud Barbeflet submersi sunt, cum quibus centum & sexaginta milites, & quinquaginta nautæ, cum tribus gubernatoribus præter nobiles, perierunt. Dictum est, & scriptum reperi, quod merito tam regius adolescens perierit, quippe qui, contra suam generositatem & hominis naturam,

vitio Sodomitico incessanter laborabat, ac collactaneos suos omnes, postposito naturali usu foeminae, petulantissime polluerat: perit ergo in scelere suo. Northbertus ordinem Præmonstratensem instituit. Eodem anno Hospitalarii & Templarii facti sunt.

ANNO MCXXI. Consilio omnium procerum de Anglia, rex Henricus duxit in uxorem Hadelizam, filiam Godefridi, ducis Lotharingæ; puellam virginem vultu pulcherrimam, & corpore decentissimam, quam Radulphus archiepiscopus coronat. In ejus decorem dixit quidam versificus sic:

Anglorum regina, tuos, Hadeliza, decores
 Ipsa referre parans musa stupore riget.
 Quid diadema tibi pulcherrima? quid tibi gemma?
 Pallet gemma tibi, nec diadema nitet.
 Deme tibi cultus, cultum natura ministrat,
 Nec meliorari forma beata potest.
 Ornamenta cave, nec quicquam luminis inde
 Accipis; illa micant lumine i namque tuo.

Radulphus archiepiscopus Robertum Cestrensem, Ricardum Herefordensem, Gregorium Dublinensem, episcopos consecrat. Rex Angliæ Henricus Wallenses sibi subjicit.

ANNO MCXXII. Obiit Radulphus Cantuariensis archiepiscopus, cui successit Willielmus 2 Johannes Batoniensis episcopus obiit. Iste totam urbem Batoniensem a rege Henrico pro quingentis libris argenti emerat. Civitas Glavornia, cum principali monasterio, conflagratur incendio; & non multum post iterato cremata est. Eleemosyna abbathia Cisterciensis ordinis fundata est in Francia. Sedes episcopalis Wellensis transfertur Batoniam.

ANNO MCXXIII. Obiit Robertus Bloeth episcopus Lincolnensis; cui successit Alexander. Willielmus archiepiscopus Cantuariensis Romam pro pallio cum Turstino Eboracensi adiit. Godefridus fit episcopus Batoniensis. Alexander rex Scotorum obiit: successit David frater ejus. Tiulphus Wygorniensis episcopus obiit. Goffridus abbas Croylandiæ obiit: successit Waldenus monachus ejusdem loci. Baldewinus secundus

1 *Aliis, clara tuo.*

2 *Supple, de Corboyl.*

rex Jerusalem, non longe ab Jerosolyma equitans & inermis, subito a Turchis insidiantibus captus est.

ANNO MCXXIV. Arnulphus episcopus Roffensis, quondam abbas Burgi, obiit. Ranulphus, regis cancellarius, & episcopus Dunelmensis, miserabili obitu vita decessit. Baldewinus rex Jerusalem, per milites audacissimos speciem negotiatorum mentitos, armis sub vestibus occultatis, oppidum ubi custodiebatur ingredienti, a carcere eripitur & liberatur. Tyrus per Christianos capitur. Calixtus papa obiit: hic Burdinum antipapam, captum Sutrii, ignominiose satis, in monasterio quod Canea dicitur, reclusit. Tandem Henricus imperator amicus ejus factus, eo quod proximus ejus erat sanguinis linea, Deo & sancto Petro investituras per annulum & baculum remisit, retentis sibi tantum regalibus. Confirmatum est hoc utrumque, tam privilegio imperiali quam apostolico. Hic etiam oblationes fidelium, antea potentium libitu direptas, ad usum ecclesiasticum revocavit; & Anglis ac Scotis, pro viarum periculo, pro una peregrinatione Romana bis sanctum Davidem petere concessit. Successit Honorius, ab omnibus fere cardinalibus repulsus, eo quod minus canonice per contentionem fuerit immanatus; sed duodecimo die coram universis, cum insignia papalia summa humilitate deposuisset, cardinales vero unanimi assensu quod deerat officii addiderunt, eum in papatum promoventes.

ANNO MCXXV. Justitia de monetariis fit per Angliam; quibusdam suspensis, quibusdam dextris manibus amputatis, & aliis testiculis mutilatis. Mutatio monetæ sequitur. Caristia magna victualium, mortalitas hominum. Obiit Henricus imperator: successit Lotharius Romanorum nonagesimus octavus. Consecrantur episcopi, Sigefridus Cicestrensis, Simon Wygorniensis, Johannes Roffensis, a Willielmo Cantuariensi archiepiscopo. Celebrata est synodus generalis a Johanne de Crema, apostolicæ sedis legato, apud Westmonasterium; in quo concilio cum rigidissime contra presbyterorum incontinentiam & sacerdotissas procedens, & quasi censuram importabilem aliis imposuisset, ipse proxima nocte deprehensus est cum publica meretrice in lecto suo, nudus cum nuda: unde summo mane insalutato concilio, turpissime confusus mare petiit, & transiit non rediturus. Unde archiepiscopus Willielmus Romam adiit, & legationem per Angliam & Scotiam ipse sortitus est.

est. Fundata est abbathia
Johannes de Sais, abbas Burgi, obiit. Ipse dedit quadraginta
marcas pro Pitiflee.

ANNO MCXXXVI. Robertus Pethee, episcopus Conventren-
sis, obiit. Hic thesauris & ornamentis ecclesiæ Conventren-
sis inhians, quæ a prima fundatione sua, dono Lefrici comitis,
aliorumque fidelium oblationibus, congesta in magna copia
erant, illuc sedem episcopalem Cestrensem, quæ quondam erat
apud Lichefeld, transferre molitus est; unde se Conventrensem
& vocari vivum fecit, & ibi sepeliri se mortuum jussit. Rege
Henrico apud Wyndeshoram natale Domini tenente, cum Ebo-
racensis ex æquo cum Cantuariensi archiepiscopo coronare vel-
let, repulsam passus est: Crux etiam, quam ante se ferri fece-
rat, prostrata est; asserentibus cunctis, non licere metropoli-
tano in aliena diœcesi crucem sibi præferre.

ANNO MCXXXVII. Ricardus Herfordensis episcopus obiit.
Willielmus Cantuariensis archiepiscopus, apostolicæ sedis lega-
tus, Concilium Londoniæ celebrat, plura ibi proponens capi-
tula. Rex vero, convocatis omnibus regni primatibus, ad
præceptum ejus Willielmus archiepiscopus, cæterique Anglici
episcopi omnes, cum abbatibus, principibus, ac magnatibus
universis, filiæ suæ imperatrici Matildi hominium facere; & fi-
delitatem jurare jussi, si superviveret; & nisi de legali conjugio
prolem masculinam possideret, & quod contra omnes homines
eam defensarent; quam eodem anno comiti Andegavensi, Gal-
frido Plantagenet, filio Fulconis, dedit in uxorem.

ANNO MCXXXVIII. Ricardus Londoniensis episcopus obiit;
successit Gilbertus. Iste sequentibus annis fortissimus erat ad-
versarius contra sanctum Thomam archiepiscopum Cantuarien-
sem. Willielmus comes Flandrensis obiit. Henricus abbas
Andegavensis precibus obtinuit a rege Henrico abbathiam Bur-
gensensem. Ordo Cisterciensis primo venit in Angliam. Abba-
thia de Waverlee fundata est, filia domus de Eleemosyna; hoc
est, tramissis illuc de Eleemosyna duodecim monachis cum
abbate; ei subjectionem & obedientiam, sicut filia matri, debet.

ANNO MCXXXIX. Willielmus Wyntonienfis episcopus obiit:
successit Henricus Henrici regis nepos, frater regis Stephani se-
cundum quosdam. Rogerus episcopus Cistrensis, una cum
Henrico Wyntonienfi, consecratur. Honorius papa obiit:
successit Innocentius. Schisma Petri Leonis antipapæ. Iste

Petrus, Petri Leonis filius, cardinalis, a multum paucioribus & per ambitionem electus, & dictus Anecletus, cum armis ecclesiam beati Petri invasit, & aureum crucifixum, pendentesque coronas regum, cum toto thesauro auri & argenti, & lapidibus pretiosis, deprædatus est; hoc idem faciens apud sanctam Mariam Majorem, & alias urbis ecclesias, ubi thesauri erant, spoliavit; unde, conductis Romanis, Innocentium petere Franciam coegit. Isto tempore sanctus Bernardus, abbas Clarevalliæ, clarus doctrina & miraculis, magnus apud omnes habebatur. Boamundus junior, princeps Antiochenus, in bello occiditur. Ordo Cisterciensis in Angliam venit; fundata abbatia de Waverlee, filia Eleemosynæ.

ANNO MCXXX. Ecclesia Christi Cantuariæ magno apparatu dedicatur a Willielmo archiepiscopo, episcopis plurimis cismarinis & transmarinis cooperantibus. Hugo abbas Redingensis ad archiepiscopatum Rotomagensem eligitur. Obiit Mauricius abbas Eveshamensis: cui successit Reginaldus monachus Glavornia, & comitis Herfordia Milonis nepos. Concilium Stampis celebratur per regem Ludovicum & regni Franciæ clerum universum; ubi, perorante sancto Bernardo electionem Innocentii, & merita electi ac vitia adversarii, omnes Innocentium recipere, & rejicere Petrum Leonis, unanimiter consenserunt. Fecit ergo Innocentius virum religiosum, & a toto concilio approbatum, Galfridum, Carnotensem episcopum, legatum apostolicæ sedis in Francia. Geraldus vero Engolismensis episcopus, antea functus hoc officio, super hoc indignatus, a Petro Leonis illud officium impetravit, & statim aggressus pecuniis & mendaciis, Willielmum comitem Pictavensem solum de magnatibus Francorum in partem ejus traxit. Comes Murranensis, cum suis, a Scotis occisus est. Abbatia Furnensis facta est.

ANNO MCXXXI. Baldewinus II. rex Jerusalem tertius, obiit: cui successit Fulco comes Andegavensis, filiam regis ducens in uxorem. ¹ Hervæus episcopus Elyensis obiit. Ricardus episcopus Herefordiensis obiit: cui successit Robertus, prior de Lanton. Innocentius apud Leodium Lothario imperatori occurrit, qui cum restitutionem investiturarum, jam quasi nactus opportunitatem, ab Innocentio pete-

¹ MS. Henricus, *sed perperam.*

ret, per sancti Bernardi industriam placatus, & petita dimisit. Insuper omne suum auxilium contra Petrum Leonis christianissime promisit. Redit ergo papa per Clarevallem in Franciam, & Remis celebrato concilio, ac parte Petri Leonis penitus dampnata, ad Italiam ascendit. Cui Lotharius imperator, juxta conductum, cum grandi exercitu de Alemannia collecto occurrens, papam Innocentium in papali cathedra collocat, & deinde Lateranis ab eodem Innocentio in imperatorem coronatur.

ANNO MCXXXII. Willielmus episcopus Pictavenfis per comitem Willielmum, & Geraldum Engolismensem episcopum, ejectus erat. Unde Galfridus episcopus Carnotensis, legatus domini papæ in Francia, assumpto secum sancto Bernardo, statuerat & comitem schismaticum revocare, & episcopum ejectum restituere. Diu per internuncios elaboratum est, & nihil effectum: acriora ergo arma assumit sanctus Bernardus, intrat ecclesiam & missam percelebrat; tandem post Agnus Dei dictum super patenam, corpus Domini tollit, & ad comitem exiit vultu flammeo, quem aggressus, ita locutus est: “ Supplicavit tibi fervorum Dei multitudo, & sprevisi; ecce venit ad te Jesus Christus, qui est caput ecclesiæ quam tu persequeris; adest judex tuus, in cujus nomine omne genu flectatur, coelestium, & terrestrium, & infernorum; adest judex tuus, in cujus manu illa tua anima deveniet; numquid & ipsum spernes?” Hæc & hiis similia sancto viro dicente, omnibus lacrymantibus qui aderant, comes dirigit & corrui, quem quasi epilepticum & jacentem abbas pede pulsans, Dei jubet audire sententiam, & surgere. “ Præsens est, inquit episcopus Pictavenfis, quem de ecclesia sua expulisti: vade & reconciliare ei, restituas etiam suæ sedi, subdere Innocentio papæ, cui tota sancta obedit ecclesia.” Comes accurrens, omnia sibi injuncta complevit. Gerardus episcopus Engolismensis, sanctæ ecclesiæ fortissimus pugil, in schismate quondam Burdini, tantæque auctoritatis, ut in concilio Lateranensi quando Teutonicum privilegium cassabatur, ipse missus pro toto concilio surgeret, & jubente domino papa, sententiam legeret; jam vero in senio maximus adversarius schismaticus moritur, & per Galfridum Carnotensem corpus ejus defossus extra ecclesiam projicitur. Henricus, abbas Burgi de Burgo, quam dimisit, ad Andegavensem rediit. Abbathia Ryevalle fundatur

fundatur, filia Clarevallia. Item abbathia de Fontibus.

ANNO MCXXXIII. Robertus, comes quondam Normannorum, & frater regis Henrici, obiit in custodia. Terræ motus per Angliam. Eclipsis solis quarto nonarum Augusti, feria quarta. De principibus transalpinis solus Rogerus Siculus se contra Innocentium extollebat: unde Lotharius cum Innocentio Siciliam intrantes, prædictum Rogerum fugabant, & comiti Ranulpho regnum commiserant. Huic victoriæ Pisani navigio suo
1 astiterunt: unde attendens eorum pro ipso & pro ecclesia labores, Pisanum archiepiscopum & primatem totius Sardinia fecit, & Januensem episcopum in archiepiscopum commutavit: ipseque Rogerus, 2 imperator cum papa Romam reversus, in Ranulphum comitem vires suas exerebat. Ad bellum tandem ventum est, affuit sanctus Bernardus inter discordes, satagens componere pacem, catholicis promittens victoriam, & schismaticis dissuadens bellum; quia, si bellarent, prædixit stragem & fugam; nec minus accidit. Cum rex in militum multitudine confideret, & comes catholicus paucissimos haberet, abbate tandem orante juxta locum certaminis, cum clamor cadentium se extolleret, unus de monachis abbatis exiens, & a quodam milite fugante præcurrentes, nova belli petiit; qui respondit, "Vidi impium superexaltatum & elevatum, & transivi, & ecce non erat." Mox ipse comes adveniens, & monachum videns, equo defiliit, & adorato Deo in monacho, equum repetens, fugientes insequutus est; sed periit ipforum memoria cum sonitu. Abbathia de Fontibus fundata est, filia Clarevallia; & abbathia de Geredon fundata est, filia de Waverlee. Et Martinus de Becco in abbatem Burgi est electus, & in die sancti Petri est receptus.

ANNO MCXXXIV. Combusta est ecclesia sancti Pauli Londonia. Per idem tempus in Francia tanta siccitas fuit, ut flumina, lacus, fontes, & putei siccarentur. Ignis quoque, qui per rimas terrarum subintraverat, nec imbribus, nec frigore, nec alia arte, biennio extinguere poterat. Romani contra voluntatem Innocentii papæ senatum renovare conati sunt. Moritur tandem Petrus Leonis in scelere suo, cujus fautores alium sibi succedentem papam constituunt; qui in nocte ad sanctum

1 *Supple ex Martino Polono, summo pontifici quamplurimum.*
peratore——reverso.

2 *Lege, im-*

Bernardum

Bernardum tunc Romæ positum veniens, reconciliationem petit, renunciationem promittit. Adductus ergo per virum Dei, sed insignibus pontificalibus projectis, veniam, quam pœnitentissime petiit, meretur. Latatur ergo tota civitas, tam fœlici fine tanti schismatis gratulabunda. Ipse papa monasterium Cisterciensis ordinis ad aquas Salinas, in honore sancti Anastasii martyris, fundavit: conventusque duodecim monachorum adductus est, quibus Bernardus, olim ecclesiæ Pisanae vicedominus, abbas a sancto Bernardo præfertur. Iste postea cardinalis diaconus, tandem promotus est in papam, dictus Eugenius: sed hæc postea. Swynesheued fundatur, filius Furnesii.

ANNO MCXXXV. Henricus rex Angliæ obiit in Normannia, anno regni sui trigésimo quinto. Cum enim de venatu venisset apud sanctum Dionysium in sylva Leonum, muræna recens, eo quod libenter vescebatur, apposita est; & quamvis eam prohiberet medicus, vicit concupiscentia, & mortem intulerunt vetita cibaria: obiit ergo, cui pro laude sufficiat epitaphium, quod Henricus Huntyngdon apponit.

Rex Henricus obiit, decus olim, nunc dolor orbis:

Numina flent, numen deperiisse suum.

Mercurius minor eloquio, vi mentis Apollo,

Jupiter imperio, Marsque vigore gemunt.

Janus cautela, minor Alcides probitate,

Conflictu Pallas, arte Minerva gemunt.

Anglia quæ cunis, quæ sceptro numinis hujus

Ardua splenduerat, jam tenebrosa ruit.

Hoc cum rege suo, Normannia cum duce marcet:

Nutriit hæc puerum, perdidit illa virum.

Sepultus est apud Redynges: cui successit Stephanus, Teobaldi comitis Blefensis frater junior, comes Bononiæ & Moretonii, non multum post, contra suum, & omnium, qui cum coronaverunt, sacramentum. Hic in coronatione sua omnia, quæ vel ecclesiæ vel regno privilegiare exposcebantur, benignissime contulit. Abbathia de Bildewasch, item de Forda, item de Stanford, fundantur.

ANNO MCXXXVI. Secundo kalendarum Januarii coronatus est rex Stephanus, & in missa coronationis suæ per negligentiam pax non datur in populum, nec pacem habuit omnibus diebus

diebus vitæ suæ. Monasterium de Melros restauratur, & Cisterciensibus monachis confertur, a destructione sua anno sanctusque Walteus fit eorum i primus abbas ex sacrista Ryevall. David rex Scotorum pacem facit cum rege Stephano, filiusque ejus regi Stephano homagium facit. Willielmus archiepiscopus Cantuariensis obiit. Translatio sancti Guthlaci ab Alexandro Lincolnienſi episcopo ſolemniter celebrata. Erat enim iſte Alexander munificans valde, potentiffimus erat & in Anglia, & in Romana curia: unde inter cætera magnifica opera ſua, ordinem Sempynghamenſem ardentiffime promovit. De Cisterciensibus tria monasteria fundavit, ac etiam tria caſtella a fundamentis fecit, i. e. Banbyn, Newerk, & 2 Lafford: & abbathia de Wardon fundatur.

ANNO MCXXXVII. Stephanus Normanniam adiit, qua pacificata, pacem cum rege Francorum componit, omnibusque prospere pactis, Angliam redit. Turſtinus archiepiscopus Eboracensis ad Rokysburgh pergit, impetrans a rege ne Northumbria vaſtaretur, datæque ſunt induciæ treugarum; quibus finitis, David cum grandi exercitu inundans totam Northumbriam, depopulatur, & revertitur. Rex Stephanus hoc audiens, vicem reddit, & australes partes regni David cædibus & flammis dedit, ipſo vidente, & congredi non audente. Johannes imperator Constantinopolitanus ſeipſum ſagitta toxicata vulnerans, obiit; cui ſucceſſit filius ejus Emanuel optimus. Abbathia de Thama & de Cocofale fundantur.

ANNO MCXXXVIII. Teobaldus ab Alberico, ſedis Romanæ legato, in Cantuarienſem archiepiscopum conſecratur. Rex Stephanus infringere cœperat quæ in coronatione ſua Deo & regno promiſerat; unde ultione divina inſurrexerunt in eum per totam Angliam non ſolum magni, ſed etiam mediocres, caſtella contra eum firmantes: Scoti etiam cum multitudine maxima aquilonares partes iterum depopulari aggrediuntur; quibus archiepiscopus Eboracensis Turſtinus cum magnatibus illius provinciæ occurrit, & eos uſque ad internecionem apud Standard cecidit. Rogerus episcopus Sarum incarceratur. Concilium apud Weſtmonaſterium tentum eſt: unde Alexander episcopus Lincolnienſis ad regem pacifice accitus, in cuſtodia

i Ricardus fuit primus abbas Melros. *Chron. de Mailros ſub anno 1136.* Ricardus ſucceſſit Walthevus, anno 1148. 2 Lege Sleford.

detinetur, & irregulariter jejuniō affligitur, donec castella sua regi redduntur.

ANNO MCXXXIX. Matildis imperatrix, filia regis Henrici, cui Anglici fidelitatem juraverant, per Robertum comitem Gloverniæ, fratrem suum, accersita, venit in Angliam. Ubique ergo in terra cædes & incendia, & "plurima mortis imago; nufquam tuta quies." Generale Concilium Lundoniis, ubi Waldevus, abbas Croylandiæ, deponitur ab Alberico legato; cui successit Godefridus, prior sancti Albani. Obiit Rogerus episcopus Sarum. Abbathiæ vero istæ, scilicet, Kyrkestede, Parchus Lude, & Kyngeswold de Cisterciensibus, Thorneton super Humbram de nigris canonicis, & Sempyngham de sanctimonialibus inclusis, fundantur.

ANNO MCXL. Bellum inter regem Stephanum & Robertum comitem Gloverniæ, apud Lincolniam, die purificationis beatæ Mariæ, ubi rex Stephanus victus est & captus. Imperatrix ergo omnes Anglos subiectos, hiis exceptis Kentensibus, quos regina uxor regis Stephani adhuc retentabat, in elationem erecta, multorum animos, & maxime Londonensium, a se avertit, unde proximo bello inter alios captus est Robertus comes Gloverniæ, & sic rex pro eo dimittitur, eo quod sub ejus custodia apud Bristoliam rex teneretur. Rex vero David & imperatrix ab illo prælio evaserunt sine periculo. Abbathia de Pypwell fundatur.

ANNO MCXLI. Rex Stephanus imperatricem obsidet apud Oxonias; sed illa, grandi nive de cælo nocte cadente, & fluvio Tamenfi congelato, in veste candida regis manus evasit, & Wallingford contendit. Castellum vero Oxoniæ post ejus fugam mox captum est. Albericus de Ver occiditur Londoniis, seditione civium. Combusta est ecclesia Lincolnensis in festo sancti Albani. Fulco rex Jerusalem, dum, præsentē regina, leporem infectaretur, equo cadente in terram corruens, cerebrum per oculos, aures & nares effudit. Successit filius ejus Baldewinus III.

ANNO MCXLII. Obiit Innocentius papa, cui successit Celestinus secundus: sub isto fundata est abbathia de sancto Laurentio de Revysby, filia Reivalle, sancto Alredo primo ejus abbate. Celestino mortuo, successit Lucius II. Henricus, Wyntonienfis episcopus, apostolicæ sedis legatus, concilium magnum Londoniæ celebrat. Galfridus de Mandavilla, expulsis monachis,

chis, Ramefeienſe cœnobium cepit, & in caſtrum convertit; unde pro vindicta, ut creditur, ſanguis de clauſtri parietibus ebullivit.

ANNO MCXLIII. Obiit Celeftinus papa; cui ſucceſſit Lucius II. ut prædicitur. Sanctus Bernardus, abbas Clarevallia, clarus habetur. Godefridus abbas Croylandia obiit; cui ſucceſſit Edwardus prior de Rameſey. Ordo Præmonſtratenſium venit in Angliam, & Neuſom de illis fundatur. Rex Stephanus obſedit Lincolniam; a qua obſidione, timore Ranulphi comitis Ceſtrenſis, rex confuſus receſſit. Conventus Burgi hoc anno intravit in novam eccleſiam. Hildegardis in Alemannia prophetavit.

ANNO MCXLIV. Robertus comes Glovernia, & cæteri regis adverſarii, caſtellum apud Farendon conſtruxerunt, quos cum grandi exercitu de Londonia congregato rex adveniens fugere compulſit, & caſtrum funditus evertit. Tandem pax inter regem & comitem Ceſtrenſem facta eſt, ſed ficta: nam cum ad concilium apud Northampton pacifice a rege citaretur, & ipſe ſibi nihil metuens adveniſſet: ſubito capitur, & quouſque caſtrum Lincolnia redditum eſt, cuſtodia commendatur. Abbatia de Wouburne hoc tempore fundatur.

ANNO MCXLV. Obiit Lucius papa; cui ſucceſſit Eugenius papa II. Iſte fuit albus monachus, & ſancti Bernardi ex vice-domino Piſano alumpnus; deinde abbas ſancti Anaſtaſii, ac cardinalis factus, tandem papa creatus. Cum ſimplex ante fuiſſet, mirabiliter a Deo eloquentia inſignitur, & poſt mortem ſanctus Dei creditur, & miraculis coruſcare perhibetur. Cometes hoc tempore apparuit. Saffredus episcopus Ceſtrenſis deponitur. Comes Ranulphus Lincolniam aggrediens, percuſſo duce ſui exercitus in boreali porta viro fortiffimo, fugere cum reliquis eſt compulſus.

ANNO MCXLVI. Rex Stephanus Lincolnia coronatur. Eugenius papa ad iter Jerofolymitanum in Franciam deſcendit. Signatur Ludovicus rex Francia; Theodorus comes Flandria, & comes de ſancto Ægidio, cum multis aliis, ſignum crucis accipiunt. Concilium Remis celebratur, & Sammenſes monachi Ciſterciensibus incorporantur. Conradus cum multis in Alemannia cruce ſignatur. Hilarius factus eſt episcopus Ciceſtrenſis. Eccleſia Croylandia, cum multis officinis, concrematur.

ANNO

ANNO MCXLVII. Imperator Conradus cum magno apparatu Jerosolymam petit; sed insidias in itinere, ut dicitur, dolo Græcorum perpeffus, vix cum paucis de tanta multitudine evasit. Rex etiam Franciæ Ludovicus cum uxore proficiscens, casum confimilem expertus est. Damascus sine effectu obsidetur, factione Templariorum causante; peregrinatione ergo facta, Conradus & Ludovicus ad sua redeunt. Alexander episcopus Lincolnienfis obiit; cui successit Robertus de Cheyneto. Brueria & Biclesden fundantur. Abbathia de Salteria fundatur.

ANNO MCXLVIII. Robertus episcopus Herford obiit: successit Geraldus. Drugo vicecomes Lincolnæ, miles fortissimus, & dominus de Holm juxta Grymesby, repetundarum reus exlegatur; qui, non contemptibili manu collecta, Norwagiam petiit & subjugavit; filia regis, & ejusdem hærede, sibi assumpta in uxorem, superstite in Anglia legitima uxore sua, sed oblivioni tradita. Hujus Drugonis mira gesta leguntur, quomodo ad regnum viribus & industria ascenderit, & quomodo tandem maleficiis Bellæ de Wathe Angliam redierit; sed hæc postmodum. Sanctus Gilbertus instituit ordinem Sem-pynghamensem.

ANNO MCXLIX. Henricus filius imperatricis, filiæ Henrici primi regis Anglorum, de comite Andegaviæ genitus, David regem Scotorum adiit, a quo honorifice receptus, etiam militaria arma suscepit: unde quasi tirocinium suum dedicaturus cum proceribus occidentalibus, & David cum Scotis, quasi irruptionem in regales facturi congregantur. Eustachius filius regis Stephani, juvenis alacer, terras procerum, qui cum Henrico erant, deprædatur & comburit, civitatem Wyntoniæ incendit, nec tamen castellum capit.

ANNO MCL. Theobaldus archiepiscopus Cantuariensis Londoniæ concilium celebrat, cui rex interfuit; iterumque castellum Wyntoniæ obsidet, sed frustra. Galfridus comes Andegaviæ obiit; Henricus filius ejus in comitatum successit Normanniæ & Andegaviæ: factoque divortio inter Ludovicum regem Franciæ, & Alienoram, filiam & hæredem comitis Pictavenfis & Aquitaniæ, uxorem suam, quia proximi erant sanguine; Henricus eam ducit in uxorem, cum Pictavia & Aquitania illam consequentibus. Ludovicus dedit sororem suam Eustachio, filio regis Stephani, in uxorem, & Henricum debellat. Cumba fundatur.

ANNO

ANNO MCLI. Obiit Conradus imperator; cui successit Fredericus primus. Obiit Saffredus, quondam ¹ episcopus, in insula Mer, ubi privatus vixit. Rex Stephanus filium suum Eustachium satagit omnimodis coronare; sed mandato apostolico id prohibente, episcopi & praelati resistunt universi. Gratianus monachus, de Clusa civitate Tusciae natus, decreta compilavit. Floruit Ricardus de Sancto Victore, & magister Hugo de Sancto Victore; sed & Petrus Lombardus, qui compilavit libros sententiarum. Hic finit Chronica Henrici Huntyngdon. Abbathia de Holm juxta Scotiam fundatur.

ANNO MCLII. Obiit Matildis uxor regis Stephani. Obiit Henricus filius regis Davit. Obiit ² Willielmus episcopus Londoniensis; cui successit Hugo. Turci Jerusalem veniunt obsidere; sed Christiani erumpentes, eos usque ad Jordanem prosequuntur, caesis quinque millibus, & spoliis eorum direptis. Matildis vero imperatrix in castello de Bristollio per annum & dimidium praesidium tenuit. Interim inter regem & ducem Henricum multae congressiones factae sunt; tandem pax, mediantibus episcopis & praelatis, reformatur.

ANNO MCLIII. Pax inter regem & ducem facta est. Obiit Eustachius filius regis, & Simon comes Northamtoniae, discordiae maximi incentores. Obiit rex David Scotiae: successit Malcolmus cognatus ejus. Obiit Eugenius papa: successit Anastasius IV. Obiit sanctus Bernardus abbas Clarevalliae, qui in quadraginta annis, quibus monasterio suo praefuit, fecit centum & quadraginta monasteria, & de suis monachis unum papam, duos cardinales, sexdecim episcopos & archiepiscopos, viz. ante mortem suam. Hic finit Chronica Alredi.

ANNO MCLIV. Obiit rex Stephanus: successit Henricus filius imperatricis. Obiit sanctus Willielmus archiepiscopus Eboracensis: successit Rogerus Cantuariensis archidiaconus, & [in] archidiaconatus officium successit sanctus Thomas. Obiit Anastasius papa: successit Adrianus, Anglicus genere. Ludovicus rex Franciae filiam Alfonsi, regis Hispaniarum, duxit in uxorem. Thomas regis Angliae factus est cancellarius. Ascalon a Christianis capitur, & aliquanto tempore possidetur. Barlynge fundatur de Praemonstratensibus.

¹ Lege Cestrensis.

² De hac re quere.

ANNO MCLV. Rex Henricus, filius secundus imperatricis, coronatur apud Lincolniam in Wygford. Henricus filius regis nascitur. Willielmus Peverelle exhæredatur. Robertus Exoniensis episcopus obiit: successit Robertus. Obiit Martinus abbas Burgi: successit Willielmus de Watervyle. Adrianus papa urbem Warmaciam in Alemannia, ob vulnerationem cardinalis, usque ad condignam satisfactionem, posuit sub interdicto suo. Stanleya fundatur de Cisterciensibus.

ANNO MCLVI. Elienora regina peperit filiam, nomine Matildem, matrem postea Henrici ducis Saxoniae & Othonis imperatoris. Obiit Willielmus regis Henrici primogenitus. Signum crucis in luna apparuit. Johannes Salisbiriensis scripsit Polycraticum suum. Sanctus Alredus abbas Rievallensis ex abbate Revelbyensi epitaphium regum Scotorum scripsit; Arnulphus episcopus Luxoviensis claruit; 1 putatores eloquentissimi.

ANNO MCLVII. Ricardus filius regis mense septimo nascitur: pater ejus duxit exercitum in Walliam. Ecclesia de Freston, cum omnibus officinis, combusta est. Roulandus in Wallia capitur. Rex Scotorum Malcolmus veniens Karleolum ad regem Henricum, apud Cestriam regem prosequutus, fecit homagium suum; scilicet, qualem avus suus fecerat avo suo Henrico primo, salvis sibi dignitatibus suis & honoribus universis.

ANNO MCLVIII. Rex Angliæ Henricus & rex Scotiæ Malcolmus apud Karleolum occurrentes, discordes ab invicem recesserunt. Rex Henricus primo ad Lincolniam in Wykford, secundo apud Wyntoniam coronatur; exinde mare transiens, honorifice a rege Francorum Parisius suscipitur. Galfridus frater regis obiit. Galfridus comes Britanniae nascitur. Monetarii per Angliam mutilantur; ditiores pecunia multantur.

ANNO MCLIX. Adrianus papa obiit: successit Alexander III. Hic vicit quatuor schismaticos: 2 Octavianum, Guidonem, Johannem Strumensem, & Laudonem. Primus se fecit vocari Victorem, secundus Paschalem, tertius Kalixtum, quartus Innocentium, quorum tres fuerunt presbyteri cardinales, qui per papam excommunicati, mala morte perierunt: Fredericum

1 *Forſan* disputatores.

2 MS. Octovianum.

Romanorum, & Emanuel Græcorum imperatores, Willielmum Siculum, & Lumbardos, ad unitatem ecclesiæ revocavit. Willielmus comes Boloniæ, Stephani regis filius, obiit.

ANNO MCLX. Rex Henricus cum grandi exercitu Tholosam obsidet, contra comitem sancti Ægidii efferatus, mansitque in obsidione a nativitate sancti Johannis usque ad festum omnium sanctorum, mortuique sunt multi in exercitu, pestilentia sæviante. Questor exercitus erat sanctus Thomas, cancellarius Angliæ, cui Johannes Sarum Polycraticum suum obtulit. In illa obsidione comes sancti Ægidii regi Henrico tandem se submisit. Ludovicus rex Franciæ filiam Theobaldi comitis Campaniæ Alam duxit in uxorem.

ANNO MCLXI. Theobaldus Cantuariensis archiepiscopus obiit. Dissensio inter reges Franciæ & Angliæ; sed, median-
tibus episcopis & proceribus, pacificati sunt; Henricusque, filius Henrici regis, filiam regis Franciæ duxit in uxorem, cui territorium Vilcassinum datur in dotem, Gisorciumque regi Angliæ redditur. Adam prior de Bermundseye factus est abbas Eveshamiæ: iste multa bona opera operatus est domui suæ, & locum ædificando & ornando.

ANNO MCLXII. Sanctus Thomas archidiaconus Cantuariensis, & præpositus Beverlacen-
sis, factus est archiepiscopus Cantuariensis. Regina Elienora filiam peperit, quam Elienoram appellavit. Baldewinus rex Jerusalem obiit; cui successit Amalricus frater ejus. Rex Henricus honorifice recepit papam Alexandrum versus Gallias venientem, inductus ad ejus obedientiam per literas Arnulphi episcopi Luxoviensis, & maxime viva voce sancti Alredi abbatis Ryevalliæ.

ANNO MCLXIII. Concilium Turonense per papam Alexandrum celebratum est: acta ejus contra schismaticos in Almania, & contra hæreticos in Aragonia & Navarria, prout plurimum versabantur. Translatio sancti Edwardi regis & confessoris, procurata per Laurentium, ex priore Dunelmensi, Westmonasterii abbatem, celebrata est per sanctum Thomam archiepiscopum Cantuariensem. Sanctus Alredus abbas huic translationi interfuit, offerens vitam regis & Omeliam super *Nemo accendit lucernam*, &c. ad laudem ejusdem sancti mirifice dictatam. Concilium Northamptoniæ contra archiepiscopum.

ANNO MCLXIV. Sanctus Thomas Cantuariensis archiepiscopus, ob intolerabiles injurias per regem & suos consen-
taneos

taneos sanctæ ecclesiæ factas recessit in exilium, & in Flandriam applicuit. Tres circa solem circuli videntur, quibus evanescentibus, quasi duo soles creantur, unus ad dextram, & alius ad solis sinistram. Rex Henricus omnes milites suos jurare fecit, ut quot militum feoda quisque teneret palam diceret, volens pro numero feodorum cuilibet servitia imponere.

ANNO MCLXV. Rex Henricus duxit tertio exercitum in Walliam, fretus ingenti manu Flandrensium, Andegavensium, Pictavensium, & Scotorum; cepitque famosum castellum de Karadigan, filiosque regis Ris duos, & filios ac filias nobilium ejus captos exoculavit, nares ac aures præcidit crudelissime. Tempestas maxima fulguris & tonitruï, apud Skarburghe maxima, sed in aliis locis, præcipue in locis juxta mare hæc tempestas invaluit.

ANNO MCLXVI. Obiit Robertus episcopus Lincolnienfis; cui successit Galfridus Item sanctus Alredus abbas Ryevallie migravit ad Dominum, qui terras, & tenementa, opes & ornamenta ecclesiæ suæ saltem duplicata in tempore suo, mores & alia spiritualia monumenta multiplicata in obitu suo dereliquit. Obiit dominus Philippus primus post sanctum Alredum abbas de sancto Laurentio; cui successit Galo. Johannes filius regis, postea rex Angliæ, nascitur.

ANNO MCLXVII. Matildis imperatrix quondam, & Henrici regis Angliæ filia, & Henrici II. mater, obiit. Amalricus rex Jerusalem cepit Babyloniam, & plures civitates Ægypti, ac inter cæteras Alexandriam; sed non sibi. Civitas Mediolanensis ab imperatore Frederico circa hæc tempora obsessa est; tandem muri ejus altissimi funditus suffossi sunt; cætera in cinerem redacta. Radulphus vero archiepiscopus Colonienfis trium magorum corpora de Mediolano transtulit Coloniam.

ANNO MCLXVIII. Fredericus imperator schismaticus cum grandi exercitu Romam petit; sed ultione divina Radulphus Colonienfis archiepiscopus & Maguntinus intrusus, Leodicensis & Ratispontensis episcopi, cum magna parte exercitus, qui consilarii imperatoris extiterant, percutiuntur, & ipse confusus recedit. Henricus rex Angliæ dedit Matildem filiam suam

† *Alibi* Gualterus de Constanciis.

Henrico duci Saxoniae in uxorem, matrem Henrici postea ducis & Othonis imperatoris. Obiit Willielmus archidiaconus Northamptoniae.

ANNO MCLXIX. Ricardus comes de Strigul, per regem Henricum paternae hereditatis extorris, grandi juvenum manu collecta, invadit Hiberniam, capitque Waterford & Dubliniam, ac multa castella alia maritima. Ducit etiam in uxorem filiam cujusdam reguli illius terrae, cujus connubio multum prosperatus est: Genuit de illa filiam, quam Marefcallus Willielmus comes de Penbrok postea duxit in uxorem, de qua in sequentibus dicitur.

ANNO MCLXX. Rex Henricus de Normannia transiens in Angliam, in mari fere periclitatus est: unde fecit coronari filium suum Henricum a Rogero archiepiscopo Eboracensi, contra privilegia ecclesiae Cantuariensis, ejus archiepiscopo exultante: dedit etiam ducatum Aquitaniae, cum pertinentiis, Ricardus filio suo tenendum de rege Franciae: comitatum vero Britanniae concessit Galfrido filio suo, qui heredem duxerat in uxorem filiam Coitani comitis, ex sorore Willielmi regis Scottorum. Alexander papa suspendit Robertum archiepiscopum Eboracensem, Sarum & Londoniensem episcopos.

ANNO MCLXXI. Rex Henricus apud Burum in Normannia, in die natalis Domini, constitutus, multum confusus est, eo quod archiepiscopus Cantuariensis noluit absolvere episcopos causa sua ab officio suspensos; unde quatuor milites de regis familia, ipso hoc ignorante, in archiepiscopum efferati, latenter & citissime in Angliam transfretabant; venientesque Cantuariam quinto natalis die, neque tempori neque loco neque personae deferentes, in ecclesia cathedrali sanctum Thomam archiepiscopum cruentissime occiderunt.

ANNO MCLXXII. Coronatio Philippi regis Franciae, vivente adhuc Ludovico patre suo. Rex Henricus, accitus a comite Ricardo, in Hiberniam cum quadringentis navibus & valido exercitu applicuit decimo sexto kalendarum Novembris; cui dictus Ricardus totam terram, quam ceperat, ab ejus gratia impetranda tradidit; ceterique reguli fere omnes suis viribus diffidentes, gratiam ejus quam guerram experiri malentes, tributa promiserunt: confirmatumque est regnum Hiberniae ab Alexandro papa regi Henrico, & heredibus suis. Obiit sanctus Godrekus.

ANNO MCLXXIII. Orta est gravis dissensio inter regem Henricum patrem, & Henricum regem filium: partem filii contra patrem adjuvabant omnes fratres sui; fovebant eos Ludovicus & Philippus reges Franciæ, Willielmus rex Scotiæ, Philippus comes Flandriæ; quorum fretus auxilio fecit irruptiones multas in Normannia, parumque prosperatus est: nam in illa controversia comes Boloniæ est occisus, comes Flandriæ, frater ejus, vulneratus est, comes Cestriæ captus, alique barones Britonum. Sed & reginam Elianoram, seditionem moventem in Pictavia, rex cepit blanditiis circumventam, & turre quadam inclusit. Flandrenses cum tribus stolis navium Angliam deprædantes victi & cæsi sunt. Canonizatio sancti Thomæ archiepiscopi per Alexandrum papam. Ricardus prior de Dowre electus est in archiepiscopum Cantuariensem. Mediolanum evertitur.

ANNO MCLXXIV. Flandrenses quatuor applicantes Norwicum, diripiunt. David, frater regis Scotiæ, comes Huntynghdoniæ, Leycestriam adiens, associatis sibi oppidanis, patriam depopulatur. Willielmus rex Scotiæ simili furore in Northumbria prædas agit. Rex autem Henricus audiens Angliam sic turbari, illuc festinat; statimque Cantuariam devotus & discinctus pœnitens vadit, ubi precibus & lacrymis Deo sanctisque ejus placatis, contra hostes aciem movens, miraculose triumphavit. Eodem enim die captus est Willielmus rex Scotiæ apud Appilby, omnibusque adversariis conterritis, pax tandem per episcopos reformata est. Canonizatio sancti Bernardi abbatis Clarevallia. Ricardus Romæ in archiepiscopum Cantuariensem consecratur, deditque domino papæ decies mille marcas. Combusta est ecclesia Christi Cantuariæ, cujus restorationi dedit quadraginta marcas. Obiit sanctus Petrus archiepiscopus Tarentasiensis.

ANNO MCLXXV. Concilium apud Londoniam. Willielmus rex Scotiæ, & David frater ejus, comes Huntynghdoniæ; episcopi, comites, & barones, de novo fidelitatem Henrico regi Angliæ patri juraverunt; & sic ad sua redire permissi sunt. Conacces vero rex potentissimus in Hibernia fidelitatem fecit Henrico regi, concessitque regi singulis annis, de singulis decem animalibus, unum corium placabile mercatoribus, tam de terra sua quam de alia, ballivis domini regis persolvendum. Ricardus archiepiscopus Cantuariensis deposuit Willielmum de

Watervyle,

Watervyle, abbatem Burgi. Rex Siciliae accepit in uxorem Johannam filiam regis Henrici. Amalricus rex Jerusalem obiit; cui successit Baldewinus filius ejus, sed paralyticus.

ANNO MCLXXVI. Henricus rex Angliae, propter necem sancti Thomae martyris, miserat solempnes nuncios ad papam Alexandrum, qui jurantes pro ipso in animam suam, ut ipsum excusarent de praedicto facto; sed dominus papa, auditis nunciis, misit duos cardinales ad regem, innocentiam ejus investigare, scilicet, Albertum & Theodinum, coram quibus rex juravit, quod nunquam de consilio suo vel jussu fuerit interfectus; sed quod occasione turbationis, quam erga ipsum habuerat, occisus erat. Optulit ducentos milites ultra mare per annum in Terra Sancta exhibere; ipse vero crucem suscipiens, infra triennium promiserat transfretare. De isto voto resiliens, procuravit postea absolutionem, eo quod de corde non emanaverat: unde venit Hugo cardinalis tituli sancti Michaelis, Romanae sedis legatus, qui cum rege de praedicto voto dispensavit, & in ejus praesentia Johannem filium suum regem Hiberniae fecit.

ANNO MCLXXVII. Salomon prior Helienfis factus est abbas Thorneyensis, & Benedictus prior Cantuariensis factus est abbas Burgi, qui fecit construere totam navem ecclesiae Burgi ex lapide & ligno, a turre usque ad frontem; & capellam in honorem sancti Thomae martyris, ad portam monasterii. Concilium Romae celebratum est, praesidente papa Alexandro III. in quo concilio imperator Fredericus, cum omni gente sua, sufflato schismate, ad catholicam rediit unitatem. Acta synodi de papae electione, & de haereticis Tholosanis & Albegensibus, versabantur. Waltham pro secularibus regularibus canonicis confertur.

ANNO MCLXXVIII. Eclipsis solis, idus Novembris. Submersio Holandiae, inundatione maris solitum cursum diffusius excedente; unde infinita hominum & animalium multitudo aquis intercepta est. Isto tempore Andronicus, imperator Constantinopolitanus, pro tyrannide sua & superbia intolerabili, a Graecis comprehensus, & de palatio, procerum suorum judicio, per equos indomitos tractus, tandem patibulo suspensus est: Occiderat enim dolose consanguineum suum, filium Emanuelis imperatoris, tutelae suae commendatum, & multa alia commiserat.

ANNO

ANNO MCLXXIX. Peregrinatio Ludovici regis Franciæ, & aliorum magnatum ejusdem regni, ad sanctum Thomam Cantuariensem archiepiscopum & martyrem, qui optulit aureum calicem appendentem . . . libras, & centum modios vini, perpetuo, ad natalitium diem celebrandum in lætitiâ, singulis annis; in hoc, sive in vita sive in morte, pro se & regno suo, beato martyri quasi annum tributum statuens persolvendum. Civitas Eborum combusta est per incuriam cocorum.

ANNO MCLXXX. Translatio sanctæ Frideswidæ virginis Oxonia. Obiit Alexander papa; cui successit Lucius III. natione Tuscus, qui sedit annis quatuor, diebus octodecim. Ad ejus preces, & instantiam Henrici regis Angliæ, imperator Fredericus cum Henrico duce Saxonæ, qui huc usque rebellaverat, reconciliatur. Obiit Ludovicus rex Franciæ post annos quadraginta & quinque in regno exactos; omni tempore sancti Thomæ, tam vivo quam defuncto, constans amicus & devotus; cui successit Philippus filius ejus. Obiit Rogerus Eboracensis archiepiscopus, præfatus martyri semper adversarius.

ANNO MCLXXXI. Henricus rex Angliæ per omnes terras suas transmarinas edidit statutum de armis habendis; postea vero etiam Anglos eidem statuto subjecit, i. e. quicunque haberet feodum militis unius, haberet lorica, cassidem, clypeum & lanceam; & quot feoda militum quis haberet, tot militaria arma haberet. Et post multa, quilibet liber laicus, qui haberet in catallis valorem decem marcarum, haberet habergellum, capellum ferreum, & lanceam; & unusquisque juraret non vendere, nec alienare arma sua.

ANNO MCLXXXII. Rex Henricus reconciliavit Philippum comitem Flandriæ cum Philippo rege Francorum. Galfridusque filius regis Henrici electus ad episcopum Lincolnensem, maluit episcopatu renunciare, quam onus sibi importabile suscipere. Juri ergo suo in manibus Ricardi archiepiscopi Cantuariensis renunciavit, & Walterus de Constantia electus in episcopum successit. Obiit Henricus rex junior, & Rotomago sepultus est. Margareta uxor ejus Belo regi Hungariorum postea nupsit. Floruit Petrus Comestor.

ANNO MCLXXXIII. Obiit Ricardus archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Baldewinus, quondam archidiaconus Wellensis, deinde monachus abbasque Fordensis, deinde episcopus Wygornensis, tandem archiepiscopus Cantuariensis.

riensis. Saladinus rex Babylonis vastavit Terram Sanctam; nec erat qui resisteret, quia Baldewinus rex Jerusalem infirmus & paralyticus jacebat; qui, inito consilio cum Templariis & Hospitalariis, misit per legatos ad regem Angliæ vexillum regium, cum clavibus sepulcri Domini, & turris David, & civitatis Jerusalem, tanquam ad hæredem terræ illius.

ANNO MCLXXXIV. Baldewinus rex Jerusalem deposuit se a regimine regni, & constituit Baldewinum, filium Willielmi Marchisii & Sibyllæ sororis suæ, regem in loco suo, & paulo post obiit. Et Baldewinus puer regnavit fere per duos annos. Combusta est abbatia de Glasguncbyry. Et in Scotia quidam fons fluentis aquæ, non longe a castello de Yrewyn, manavit sanguine per octo dies & totidem noctes, sine intermissione. Rex Henricus fecit homagium Philippo regi Franciæ pro terris suis transmarinis. Jocelinus episcopus Sarum factus est monachus Cisterciensis apud Fordam.

ANNO MCLXXXV. Heraclius patriarcha Jerosolymitanus, & prior hospitalis de Jerusalem, cum magno mœrore & labore venerunt ad regem Henricum in Angliam, auxilium & consilium ab eo contra Saracenos humillime postulantes, quos neque ut debuit, neque ut decuit, recepit. Obiit Lucius papa; cui successit Urbanus III. natione Lombardus, quondam clericus, & comes in exilio individuus sancti Thomæ quondam Cantuariensis archiepiscopi & martyris. Obiit Adam optimus abbas de Evesham: successit Rogerus nullius monasterii monachus, abbas pessimus.

ANNO MCLXXXVI. Obiit Walterus episcopus Lincolnien- sis; cui successit sanctus Hugo prior Wythamiæ, ordinis Cisterciensis, ex collatione regis, & totius capituli Lincolnien- sis electione. Galfridus filius Henrici regis, & comes Britannia, in conflictu militari apud Compendium Parisius pedibus equorum contritus obiit, & in cathedrali ecclesia est sepultus. Baldewinus rex Jerusalem puer obiit, cujus regnum cepit Sibylla mater ejus, ut hæres, quæ, defuncto Willielmo le Marchis viro suo, nupsit Guidoni de Lizinant.

ANNO MCLXXXVII. Comes Tripolitanus videns, quia prædictus Guido duxerat hæredem Jerusalem in uxorem, anxius quia putabat eam habuisse, & per illam in regem elevari, conspiravit cum Saladino rege Babylonæ, & inito fœdere, quomodo Terram Sanctam perderent, machinabantur. Unde Saladinus

cum ingenti exercitu Christianos aggreditur, comesque Tripolitanus conferto proelio fugit; fugerunt mox cæteri, patriarcha multisque aliis cæsis. Rex Guido, cum cruce Domini, captus est. Jerusalem, omnesque cæteræ Christianorum civitates & castella, per Saracenos occupantur, præter Tyrum, Tripolim, & Antiochiam. Hoc audito, Urbanus papa obiit; cui successit Gregorius VIII.

ANNO MCLXXXVIII. Obiit sanctus Ricardus episcopus Cicestrensis. Obiit Gregorius papa, cui successit Clemens III. ad cujus hortatum Philippus rex Franciæ, & Henricus Rex Angliæ, Ricardus comes Pictavenfis, Philippus comes Flandriæ, Theobaldus comes Blesensis, Henricus comes Trecentis, dux Burgundiæ, cum multis aliis Franciæ; Willielmus comes de Mandavilla, Ranulphus de Glanvilla, Robertus comes de Leycestria, & comes de Ferrariis, & multi alii comites & barones; sed & viri ecclesiastici, archiepiscopi Remensis, Rothomagensis & Cantuariensis; episcopi Belluacensis, Salisbiriensis, & Norwicensis, & inferiorum gradus multi, cruce signati sunt. Imperator etiam Fredericus, cum centum & quinquaginta millibus, iter istud accepit. Obiit sanctus Gilbertus Sempyngham.

Ricardus rex.

ANNO MCLXXXIX. Obiit Henricus rex Angliæ apud Chinonem castellum suum, secundo nonarum Julii, sepultusque est apud moniales Fontis Ebrardi; cui successit Ricardus comes Pictavenfis, filius ejus. Mores Henrici regis scripsit Radulphus Niger, hujus temporis verus historiographus. Rex Ricardus coronatur Londoniæ a Baldewino archiepiscopo, cujus coronationi Judæi se ingerentes, ejecti & male tractati sunt, ut circiter triginta Londoniæ occiderentur. Apud Eboracum ad castellum regis quadringenti fugientes, sese mutuo peremerunt. Ponderato thesauro patris sui, invenit rex Ricardus novies centum millia librarum in auro & argento, post debita soluta, & satisfacto ejus testamento. Imperator Fridericus in quodam fluvio versus Terram Sanctam demersus est.

ANNO MCXC. Philippus rex Franciæ & Ricardus rex Angliæ, & Philippus comes Flandriæ, archiepiscopus Baldewinus, cum multis aliis, versus Terram Sanctam iter arripuerunt.

Reges

Reges vero prædicti in Sicilia apud Messanam hyemabant. Baldwinus archiepiscopus Cantuariæ, Radulphus Fulgers comes de Perche, comes Blesensis, Stephanus comes frater ejus, Conradus filius Frederici imperatoris, comes de Ferrariis, comes de Leycestria, cum multis aliis, Achon applicantes, ex pestilentia obierunt.

ANNO MCXCI. Obiit Clemens papa; cui successit Celestinus III. qui primo die pontificatus sui Henricum filium Frederici coronavit imperatorem, & infra primum annum suum canonizavit sanctum Petrum archiepiscopum Tarentasiensem, & & sanctum Alredum abbatem Ryevallensem, ambos Cistercienses. Inventa sunt ossa regis Arthuri apud Glastoniam. Philippus rex Franciæ ad Achon transfretavit: Rex vero Ricardus pro victualibus quærendis in Cyprum appulsus, eam sibi subjecit. Ibi duxit in uxorem Berengariam, filiam regis Navariensis, per matrem suam illuc adductam: tandem in omnibus prospere agens, ad Achon in Pentecosta venit; captaque Achon, rex Franciæ, morbo simulato, repatriavit.

ANNO MCXCII. Marchisus de Monteferrato incautius per Tyrum equitans, a duobus Saracenis, i. e. hassasinis, occisus est; cujus uxorem rex Ricardus dedit Henrico comiti Trecensi, cum regno Jerosolymitano, Guidone rege consentiente, cui rex Ricardus dedit Cyprum insulam. Multa bella prospere gessit rex Ricardus in Terra Sancta hoc anno.

ANNO MCXCIII. Cum rex Ricardus totam Terram Sanctam, præter solam Jerosolymam, quæ merces erat laborum, subjugasset, ac ipsam obsidere, & bello finem imponere decrevisset, subito a duce Burgundiæ & exercitu Franciæ deceptus & desertus est. Interim audiens fratrem suum Johannem regnum Angliæ affectare, & Philippum regem Franciæ Normanniam bello invasisse, treugis a Saladino sæpius postulatis in triennium consensit; & commendata Terra Sancta Henrico comiti Trecensi, cum per Alemanniam redire disponderet, non in coquina ducis i Istriæ, ut refertur, sed in lecto suo dormiens meridie, per pueri, qui dux erat itineris, imprudentiam capitur; & duci Limpoldo, deinde imperatori Henrico oblatus, primo Treveris, deinde Warmaciæ, strictius observatur, usque-

i Lege Austriæ.

quo centum & quinquaginta millia marcarum imperatori & duci persolveret. Hubertus Walteri factus est archiepiscopus Cantuariensis. Obiit Benedictus abbas Burgi; cui successit Andreas. Saladinus apud Nazareth inter epulas subito obiit.

ANNO MCXCIV. Rex Ricardus liberatus a carcere, venit in Angliam, adoratisque sanctis Cantuariæ & Londoniæ, contra conspiratores & complices Johannis, qui se Nothyngam incluserant, se movit; visaque persona regis, ultra resistere non ausi sunt. Iterum ab Huberto archiepiscopo Londoniis coronatur, & statim in Normanniam se transtulit; ubi applicanti frater suus Johannes supplex occurrit, & cum lacrymis veniam commissorum petens, gratiose optinuit. Henricus imperator regnum Apuliæ sibi subjecit, ibique rebelles & episcopos variis pœnis excrucians, Tancredum filium Tancredi, cum Margareta matre sua, & rege Epiri, captivos secum in Alemaniæ duxit.

ANNO MCXCV. Terra ducis Istriæ pro captione regis Ricardi a Celestino papa interdicatur, ipseque dux, divina ultione, cum in die sancti Stephani spatium equitaret, equus nivibus conglobatus cecidit super ejus femur, & ita contrivit, ut igne infernali percussus, consilio medicorum a corpore detruncaret; & nec sic sanatus, agnoscens manum Domini, & pœnitens se de hiis, quæ in regem Ricardum commiserat, absolutisque pecuniæ residuæ Anglicis obsidibus, obiit. Miramolinus rex Maurorum, cum triginta regulis ex Africa, Libya, & Ægypto, in Hispaniam venit; fueruntque in exercitu suo, ut proceres Hispaniæ scripserunt Cisterciensi capitulo generali, sex decies centum millia hominum; qui paucis annis moratus, tandem confusus rediit.

ANNO MCXCVI. Comes de sancto Ægidio duxit sororem regis Ricardi Johannam, quondam reginam Siciliæ, in uxorem. Rex Ricardus contra regem Francorum ubique felicissime dimicaverat. Orta est gravis discordia inter Ricardum regem & archiepiscopum Rothomagensem pro constructione castelli de Andely, qui locus erat juris archiepiscopi; sed rex loci decetiam ad castellum construendum contemplatus, in sui juris dictionem ab archiepiscopo abstulit, & castellum construxit. Inter vero Ricardum & Philippum, reges Angliæ & Franciæ, mediantibus multis, pax facta est, sed ficta; pœnaque statuitur quindecim millium marcarum a pacis violatore persolvenda; fidejus-

fidejussores obligantur. Pax per Philippum Franciæ frangitur, a fidejussoribus pœna regi Ricardo solvitur.

ANNO MCXCVII. Johanna comitissa de sancto Ægidio peperit Reymundum. Rex Ricardus cepit villam sancti Walerici; & destructa villa cum monasterio, corpus sancti Walerici secum in Normanniam tulit. Henricus imperator misit exercitum magnum in Syriam, qui, violatis treugis quas rex Ricardus composuerat, bellum iniit cum Saracenis; at illi pro pace violata efferati, Joppen armis capiunt, & viginti millia Christianorum occiduntur: prælium tandem committitur, Saphadinus, frater Saladini, vulneratur letaliter; duo filii Saladini capiuntur, & sexaginta admiralli, cum multis civitatibus & castellis. Hoc tempore obiit Henricus imperator in sententia pro Ricardo rege; & ideo non est permillum sepeliri corpus ejus. Sicilia, Calabria, Apulia, & magna pars Tusciæ, quas imperator Henricus abstulerat domino papæ, reducitur; obituque imperatoris ventilato, exercitus rediit de Terra Sancta, & iterum a Saracenis urbes relictæ occupantur.

ANNO MCXCVIII. Obit Celestinus papa; cui successit Innocentius III. juvenis triginta annorum, dictus Lotharius: qui factus papa, statim decrevit, quod capella, quam Baldewinus archiepiscopus Cantuariensis primo extra Cantuariam, deinde apud Habyngdon, tandem apud Lamethye contra Westmonasterium construxerat, & in ea canonicos seculares instituerat, eos de possessionibus, ecclesiis & redditibus monachorum Cantuariensium præbendans, eo quod ante promotionem suam in causa illa monachorum procurator extiterit, destrueretur: Insuper successor Baldwini, Hubertus archiepiscopus, multum promoverat, funditus eversa est. Ricardus rex, in multis congressionibus cum rege Franciæ semper victor, firmavit castellum in Sequana, quod Butanant appellavit. Fulco, sanctus sacerdos de Noily, cœpit prædicare in Francia, & miracula operari. Sanctus Dominicus instituit fratrum prædicatorum ordinem. Corpus beati Edmundi, archiepiscopi Cantuariensis, repertum est integrum.

ANNO MCXCIX. Captis treugis inter regem Ricardum & Philippum regem Franciæ, Ricardus rex movit exercitum contra vicecomitem Lemovicensem: causæ variæ relatæ sunt; cumque terras vicecomitis ferro flammaque vastaret, veniens ad quoddam parvum castellum Chalychapel, expugnata turre

per triduum, quarto die cum jam esset capienda, & fere inermis, cum ad murum accederet, per quarellam arcubalistæ in sinistro humero percussus, nono die de vulnere mortuus est, & juxta patrem sepultus. Ejus acta scripserunt dominus Milo abbas de Pynn, eleemosynarius regis, & Anselmus capellanus regis comes ubique intus & foris: cui propria factione successit Johannes frater ejus in regnum. Otho vero cognatus ejus, sua procuratione imperator, Aquisgrani est coronatus, Innocentio ei favente.

Rex Johannes.

ANNO MCC. Constantinopolis capitur a Francis & Venetis versus Jerusalem, ad prædicationem Fulconis Noily, proficiscentibus; & Baldewinus comes Flandriæ factus est imperator per Latinos. Obiit sanctus Hugo, episcopus Lincolnienfis; cui successit magister Willielmus Blesensis, Lincolnienfis ecclesiæ præcentor, consecratus a Willielmo episcopo Londoniensi. Johannes rex Angliæ devenit homo regis Franciæ pro terris transmarinis; & statim dedit Ludovico, cum cognata sua domina Blanchia, filia Potiti regis Hispaniæ, omnes terras, urbes & castella, quas rex Philippus habuit in Normannia in morte regis Ricardi; qui Ludovicus mox desponsavit eam. Arthurus etiam, filius Galfridi ducis Britanniae, devenit homo regis Johannis de Britannia, & aliis terris suis, de consensu regis Franciæ. Divortium fit inter Johannem regem & Hawysiam uxorem suam, quia consanguinea erat. Obiit Andreas abbas Burgi; cui successit Acharius sancti Albani i. Clyna fundatur, filia Revesby.

ANNO MCCI. Eustachius abbas Flainatensis per Angliam diem Dominicum feriandum prædicat, & a mercaturis eodem die abstinere hortatur; & omnes fere ad hoc voto constringit. Mirabilia magna per Angliam acciderunt: Sanguine vel de vestibus, vel ex aliis rebus, stillante. Aeris intemperies maxima, fulgura invisa, tonitrua crebra, & inundationes excessivæ. Circa hæc tempora Tartarorum dominium initium habuit.

Pontificante ergo Innocentio papa in urbe Romana, regnantibusque in Francia Philippo, & in Anglia Johanne, regibus; apud Alemannos Othone, & apud Græcos Baldewino, imperantibus; in civitate vero sancta Jerusalem dominante Safadino; in urbibus Christianorum Almarico de Lizinant, rege Cypri; Leone in Armenia, Cnuto in Dacia, Suero in Norweia, Wilhelmo in Scotia, Guthredo in Man, Johanne Curcy in Ulneſtria. Doctores nostri prædicaverunt diabolum esse solutum, juxta Apocalypſin Johannis c. xii. Hic finit chronica Rogeri de Hoveden.

ANNO MCCII. Fulco Presbyter de Noily, qui plures ad iter Jerofolymitanum ſollicitaverat, obiit. Iterum orta eſt diſcordia inter Philippum regem Franciæ & Johannem regem Angliæ, ſemper ipſo Philippo terris Johannis tranſmarinis inhiante; unde Gurnatum, cum aliis multis urbibus & caſtellis capit; Arthurum etiam faciens militem cum Pictaviensibus contra regem Johannem mittit, quem ipſe apud Mirabel cum ducentis & quinquaginta militibus, & aliis ſervientibus, capit: qui Arthurus in cuſtodia patruſui Johannis regis Angliæ, dubium quo caſu, obiit; nec eſt inventum ſepulchrum ejus uſque ad diem hanc. Vulgatiffimum eſt, quod in mari peremptus piſcibus eſt projectus. Tranſlatio ſancti Gilberti magiſtri Sempynghamiæ.

ANNO MCCIII. Canonizatio ſancti Wlſtani epiſcopi Wygornienſis, catalogo ſanctorum per Innocentium inſcripta, & per Malgerum epiſcopum Wygornenſem procurata. Alienora primo regina Franciæ, poſtea Angliæ, mater vero trium regum, Henrici, Ricardi, & Johannis, obiit. Philippus rex Franciæ, judicio curiæ ſuæ, pro morte Arthuri cognati ſui, de terris ſuis tranſmarinis regem Johannem privat. Robertus comes Leyceſtriæ obiit, cujus comitatum Simon de Monteforti & Saerus Quency inter ſe dividunt; eo quod Saerus, & pater Simonis, ſorores prædicti comitis duxiſſent in uxores. Obiit Hubertus Cantuarienſis archiepiſcopus; cui, contra regis voluntatem, ſucceſſit magiſter Stephanus de Langeton, apud Romam a monachis Cantuarienſibus electus, & a papa confirmatus. Monachi Cantuarienſes exulant, bona eorum conſiſcantur.

ANNO MCCIV. Rex Angliæ Johannes fecit, ex omnibus portibus Angliæ, claſſem maximam, & in victualibus ac armis apparatus copioſum apud Porceſtriam congregari; fortiffimo-
rumque

rumque militum exercitu grandi collecto, ad transfretandum, & revocandum patrias amissas in partibus transmarinis; subitoque exercitus redire jubetur, & naves suis portibus restituuntur, cum maxima omnium indignatione. Rex Philippus lætus effectus, Normanniam, Andegaviam, sine sanguine fere capit: Rothomagi muros & castella, post inducias concessas, nemine defensione, solo tenus evertit, cives supplices sine misericordia cædit. Dancastria integre combusta est. Abbathia de Bello Loco Regis fundata est.

ANNO MCCV. Magister Willielmus de Bramfeld, subdecanus Lincolnæ, septimo kalendarum Octobris, die dominica, in majori ecclesia occisus est. Willielmus Blesensis, episcopus Lincolnienfis, obiit; cui successit Hugo II. Visæ sunt duæ lunæ in cælo ejusdem quantitatis, quarum cornua sibi cohærebant ex una parte, ex alia separatim fluctuabant; sed tandem conveniebant, scilicet, eclipsis particularis. Stephanus Presbyter cardinalis ad titulum sancti i Grisogoni, natione Anglicus, qui in curia Romana theologiam legebat, a domino papa in archiepiscopum consecratur. Baldewinus imperator Constantinopolitanus, cum multa prælia in Græcia strenue gessisset, in obsidione Adrianopolis a fratre suo occisus est latenter, & imperavit pro eo.

ANNO MCCVI. Johannes [Ferentinus] apostolicæ sedis legatus venit in Angliam, & apud Redynges concilium celebrat; ubi Joselinus consecratus est in episcopum Bathoniensem a prædicto legato, Johanne Ferentino. Robertus abbas de Ramesey renunciavit abbathiæ: Gravisque querela monachorum Eveshamensium proposita est coram legato, de abbate loci illius; sed legatus argento ligatus, negotium reliquit infectum. Johannes rex expeditionem movet, & captis paucis munitionibus, statim redit. Circa vero purificationem sanctæ Mariæ facta est taxatio tertiæ decimæ partis omnium catallorum, tam religionum quam cæterorum, exceptis Cisterciensibus, pro adquirendis terris transmarinis. Sanctus Franciscus fecit ordinem fratrum minorum.

ANNO MCCVII. Diu expectato, & sacris epistolis crebro regis assensu ad electionem Stephani requisito, dominus papa,

1 *Alias* Chrysogoni.

data benedictione, eum ad ecclesiam suam mittit. Rex vero pro viribus obstitens, hostem publicum proclamat, qui eum vel nomine archiepiscopi honoraret. Monachi a Cantuaria expulsi, pedites in Franciam recedunt, ubi non deseruit in se sperantes Deus. Regina Angliæ peperit filium nomine Henricum, postea regem Angliæ. Otho rex Romanorum venit in Angliam, accitus a rege Johanne cognato suo; sed cito redit in Alemanniam. Brachium sancti Oswaldi regis & martyris ostensum est regi Johanni apud Burgum.

ANNO MCCVIII. 1 kalendarum Aprilis generale interdictum, ab adventu sancti Augustini in Angliam omnino incognitum, per Angliam & Walliam, propter expulsionem archiepiscopi, & monachorum Cantuariensium ejectionem, extitit promulgatum. Exulabat Galfridus archiepiscopus Eboracensis, eo quod regi contradiceret, ab ecclesiasticis sicut a laicis tertiam decimam extorquenti. Cistercienses suis privilegiis innitentes, interdicto non obediunt. Episcopi & omnes personæ ecclesiasticæ disseisantur. Rex Franciæ capit barones Flandriæ. Regina Angliæ peperit filium, nomine Ricardum, postea regem Alemanniæ.

ANNO MCCIX. Cistercienses mandato domini papæ interdictum observant. Johannes rex, post plures ammonitiones, tandem anathemati subicitur; unde episcopis omnibus fere exulantibus, præter Wyntonensem, qui negotia regis instantissime procurabat, viri ecclesiastici supra modum vexantur. Monachorum nigrorum possessiones confiscantur. Clerici, laicorum more, crucibus ac gladiis condempnantur. Ecclesiis tandem 2 proventualibus per Angliam inductum est, semel in ebdomada celebrandi divina, exclusis tamen secularibus, voceque submissa. Otho Romæ a papa Innocentio in imperatorem solempniter sublimatur.

ANNO MCCX. Johannes rex, congregato exercitu magno, Hiberniam petit, captisque castellis, & Hugone de Lasey, qui magna parte Hiberniæ occupata rebellaturus putabatur, fugato, pacata terra redit. Wallensibus etiam tumultuantibus, Willielmi Branse uxore & filiis fame necatis, siluit terra in conspectu ejus. In reditu isto Cistercienses in multis locis usque ad

1 *Supple Nono.*2 *Ita MS.*

nates denudantur. Imperium Constantinopolitanum, occiso comite sancti Pauli secundo imperatore Latinorum, propter crebras mutationes fere exterminatum est. Gravis discordia inter papam & imperatorem Othonem. Acharius, abbas Burgi obiit; cui successit Robertus de Lyndesey.

ANNO MCCXI. Johannes rex Angliæ contra Leulinum in Wallia exercitum ducens, citissime rediit; eo quod Wallenses, adventum ejus metuentes, omnia exterminio tradidissent: sed rex, in magna copia victualibus comparatis, ad Walliam reversus est, hostibusque ad deditionem compulsis, cum gloria remeavit. Jam in Hibernia, Wallia, & Scotia, non erat, qui regi contramutiret; quod nulli patrum suorum contigisse notum est: foelix ergo, nisi terræ transmarinæ recessissent.

ANNO MCCXII. Londoniæ tria millia hominum igne & aqua perierunt. Reguli Wallensium, papa eos provocante, & a fœdere anno præcedente cum Johanne rege inito recedere, nec non a ligancia & juramento ei præstitis absolvente, insuper interdictum per Walliam ea conditione relaxante, eundem regem infestant: unde vehementer commotus, suspensis obsidibus, exercitum magnum contra eos parat; sed vulgato quosdam magnatum Angliæ, literis domini papæ annuentibus, contra eum conspirasse, omnes in sua tabernacula revertuntur. Capti sunt nonnulli ejus familiarissimi sola suspicione. Castellum Banguardi evertit: Mittit etiam nuncios, qui dominum papam placarent; ipse nusquam, nisi manu armata, procedens. Petrus de Wakefeld, pseudopropheta, carceri mancipantur.

ANNO MCCXIII. Episcopi Angliæ trans mare exulantes papam adeunt, de injuriis sibi multipliciter illatis conquerentes; unde papa Philippo regi Franciæ & cæteris principibus transmarinis scribit, quod nisi rex Johannes resipisceret, ipsi in remissionem peccatorum terram de tyranno liberarent. Ipsi rem votis mille petitam audientes, classem & victualia parant. E contra, Johannes rex de omnibus portibus Angliæ, ad partes australes in anchoris naves cum exercitu coadunat. Tandem cum nunciis regis nuncius etiam domini papæ, Pandulphus nomine, venit; deferens in mandatis, quod si judicio ecclesiæ obedire vellet, quatuor de primis regni in animam regis jurent, formam satisfactionis, quæ assignanda esset, se adimpleturum. Juraverunt ergo, comes Boloniæ, Willielmus comes de

de Warennæ, Willielmus comes de Ferreris, Willielmus comes Sarum, frater regis. Conditio talis erat: quod regnum Angliæ de domino papa, per redditum mille marcarum annuatim persolvendum, teneret: & rex consentit, & cartam confirmavit, absolutusque est a sententia. Præfata vero classis Anglica, cum Franci ad alia intenderent, classem Francorum invadit, captis trecentis navibus, pluribus etiam combustis, cum gloria redierunt: residuum indignatus rex Francorum gratis combussit; reverſique sunt de exilio, archiepiscopus Stephanus, Willielmus episcopus Londonienſis, Eustachius Helienſis, Ægidius Herefordienſis, Jocelinus Bathonienſis, Hugo Lincolnienſis, monachi Cantuarienſes, omneſque clerici & laici hac cauſa exulantes. Petrus de Wakefeld cum filio pseudopropheta ſuſpenduntur.

ANNO MCCXIV. Vacabant ſedes cathedrales, Eboracenſis, Dunelmenſis, & abbathia de Wytheby: in Cantuariæ vero provincia, episcopatus Ceſtrenſis, Wygornenſis, Exonienſis, Cicelſtrenſis; abbathiæ ſancti Edmundi, ſancti Auguſtini Cantuariæ, Redyng, ſancti Benedicti de Holmo, ſancti Martini de Bello, Rameſey, Burgi, Cirenceſtriæ, & Eweſham, quæ in manu regis erant univerſæ. Rex libenter conceſſit, ut iſtis eccleſiis vacantibus paſtores providerentur, dummodo ſecundum formam & conſuetudinem regni fieret; ſed contra nitentibus episcopis, & querentibus, ut juxta canonum ſcîta talia fierent, remanſerunt viduatæ omnes eccleſiæ cathedrales. Abbathiæ nonnullæ ad electionem proceſſerunt, ut rex nullum intruderet, neminem nominaret, ſed tantummodo regalia in ſignum conſenſionis conferret: Interdictumque ſic, quod ſex annis, tribus menſibus, ſexdecim diebus duraverat, relaxatum eſt ſexto nonas Julii, viris religioſis non facta reſtitutione bonorum; Pandolphus regis nutui tam favebat.

ANNO MCCXV. Dominus papa, pro Terræ ſanctæ ſubventione, & univerſæ eccleſiæ Dei proviſione, decrevit generale concilium Romæ agendum: quare in omnem terram Chriſtianorum ſtatuit viros virtutis a latere ſuo tranſmittendos; unde in Angliam miſſus eſt Nicolaus Tuſculani episcopus, legatus domini papæ, ut in ejus præſentia rex promiſſum, quod ſanctæ eccleſiæ fecerat, adimpleret; quod & fecit: nam ei vice domini papæ hominium fecit & ligantiam, dans cartam ſuam auro bullatam, & mille marcas argenti, in ſubjectionis ſignum, & annum cenſum, quem ei annuatim promiſerat, perſolvendum.

vendum. Deposuit iste legatus abbatem Westmonasterii, & præfecit Willielmum priorem Frontoniæ. Deposuit etiam Rogerum, nullius monasterii monachum, abbatem pessimum de Evelham, & præfecit loco ejus Ranulphum priorem Wygornia; Rogerum de priore de Chirebure præfecit Burtonia, & Ricardum abbatem de Selby præfecit Ramesey: abbatem vero de Bardeney se gratis dimittentem deposuit, & Petrum priorem, hominem pessimum, de Lentone, loco viri optimi collocavit. Hoc tempore rex Arragonia vocatus ab hæreticis contra Simonem de Monfort, qui erat dux exercitus Domini contra hæreticos, a cruce signatis, in bello cum multis occisus est. Romæ concilium Lateranense secundum celebratum est, ubi episcopi quadringenti, abbates & priores octingenti & ultra, procuratorum non erat numerus. Iterum discordia orta est inter regem Johannem & proceres regni, pro scutagio a quibusdam negato.

ANNO MCCXVI. Contra regem stabant viriliter Galfridus de Mandavilla comes Essexia, Saerus Quincy comes Wyntoniam, Rogerus comes Clarensis, Henricus comes Herfordensis, Rogerus Bygot comes Norfolcia, David comes Huntyngdonia, & Robertus comes de Ver, & Ægidius episcopus Herefordensis, ex proceribus; Robertus filius Walteri, Eustachius de Vesci, & multi alii. Isti fugientes ad Philippum regem Francia, Ludovicum primogenitum suum in regem & dominum elegerunt. Interim rex Rossense castrum captum subvertit: præsidium etiam Colcestria capit; cumque quasi sola Londonia restaret, venit Ludovicus cum manu valida Francorum; primo Cantuariæ, deinde Londonia, cum magno gaudio exceptus, fidelitates capit, castra multa & urbes capit, quas suis distribuit. Rex autem Johannes, & Gualo legatus, cum gladio materiali & spiritali contra pugnantes modicum profecerunt. Recesserunt etiam a rege proximi ejus, & amici ejus, timore magis quam amore; viz. comes de Warena, cognatus regis, & comes Sarum, frater regis, comes de Arundel, comes de Almarle, & Robertus comes de Ver. Rex vero cadibus & incendiis vacans, de Northfolk versus Lyndesey per abbathiam Swyneshevede venit; ubi, secundum quosdam, potionatus transiit Slafford, ubi supra modum dissenteria vexatus, in lectica ad castellum de Newerk portatus obiit; cujus viscera apud Crokeston condita sunt, corpus vero Wygornia delatum, ac in ecclesia cathedrali sepultum est. Successit ei in regnum filius ejus

Henricus,

Henricus, novem annorum puer, quem Willielmus Mariscallus, comes de Pembrok, & Ranulphus comes Cestriae, cum cæteris, qui patrem sequebantur, vivacissime fovebant, & prælati universi, cum legato: Wallici Ludovicum sequebantur. Rex Henricus Gloverniæ coronatur in festo apostolorum Simonis & Judæ. Obiit Innocentius papa; cui successit Honorius.

Rex Henricus tertius.

ANNO MCCXVII. Prævaluerunt regales contra Ludovicum, eo quod Franci, qui cum illo erant, terram radicitus devorabant; unde corda populi contra illos maxime provocaverant. Apud Lincolniam cominus pugnatum est, ubi comes Perticensis cæsus est, cum multis aliis. Comes Wyntoniae, comes Herefordia, comes Northfolk, & Robertus filius Walteri, totius exercitus capitanei, capiuntur; cæteri nudi Londoniam fugerunt. Postea navale bellum regales cum novo exercitu Ludovici committentes, victores existunt. Eustachius le Moyne, pirata cruentus, cum multis aliis, occiduntur. Tandem inter partes pax facta est, procurante archiepiscopo Stringonensi, & abbatibus Cistercii & Clarevallia, qui mediatores venerant, ut pacem formarent. Pacata pecunia Ludovico, nomine expensarum, quas veniendo fecerat, absolutus est: redditis omnibus munitionibus, & suis captivis receptis, tandem cum pace recessit. Rex Londonia hominia & fidelitates recepit. Obiit Otho imperator; cui successit Fredericus II. Honorius papa ordinem fratrum prædicatorum confirmat: sanctum etiam Hugonem Lincolnensem canonizavit, Petrumque Altisiodorum comitem in Constantinopolitanum imperatorem coronavit, & imperatorem Alemannia Fredericum Siculum fecit, & postea rebellem excommunicavit.

ANNO MCCXVIII. Stephanus archiepiscopus, regno pacato, reversus est in Angliam, quia tempore concilii generalis Romæ moratus est, deferens secum literas commendatitias regi & regni tutoribus, a quibus, & a toto regno honorifice & amantissime receptus est. Sylvester episcopus Wygorniensis ecclesiam Wygornia cathedrali dedicavit septimo idus Junii; & ipso die corpus sancti Wlstan episcopi transtulit, præsentibus quinque episcopis, abbatibus & aliis prælatis multis; qui post

paululum ægrotans, apud Ramesey obiit: corpus vero ad propriam sedem est relatum, & honorifice tumulatum. Simon etiam de Monteforti in obsidione Tolosæ dimicans contra hæreticos, lapide percussus obiit. Galo legatus diligentem fecit inquisitionem de observatione interdicti per eum tempore guerræ promulgati; pro qua transgressione tam clericis quam religiosi varias & graves pœnas inflixit, & maxime pecuniarias. Obiit David comes Huntynghdoniæ.

ANNO MCCXIX. Galo legatus a domino papa vocatus Romam, cum infinita pecunia est reversus, Pandulpho Norwicensi electo loco ipsius subrogato. Obiit inclytus comes de Penbrok, Willielmus Mariscallus, tutor regis, cujus tutela commendata est per legatum Ranulpho comiti Cestriæ, & Hugoni de Burgh, summo Justiciario regni. Cassata autem electione magistri Roberti Eboracensis, & Galfridi archidiaconi Norwycensis, ad episcopatum Eliensem electorum; scripsit dominus papa scilicet, archiepiscopo Cantuariensi, & Pandulpho legato, ac episcopo Sarum, quatenus ecclesiæ Helienfi virum ydoneum providerent: qui mandatum exsequentes, post varias altercationes Johannem abbatem de Fontibus elegerunt. Ranulphus vero comes Cestriæ, & Ranulphus comes de Ferreris, & Willielmus Mariscallus junior, & Johannes Constabularius Cestriæ, cum multis aliis cruce signatis, iter Jerosolymitanum adorsi sunt; post quorum adventum Damietta capta est, magis miraculo divino quam opere humano. Occiduntur Saraceni absque numero, Christianorum sanguine nullo effuso; Domino pro eis contra incredulos dimicante, & mirabilia operante.

ANNO MCCXX. Circa mediam Quadragesimam Pandulphus legatus convocavit concilium tam procerum quam prælatorum, propter quædam negotia regis & regni; ubi Johannes abbas de Fontibus in Heliensem episcopum est consecratus, & in annunciatione dominica in sede sua honorifice receptus. Post octabas Paschæ iterum Londoniæ proceres & prælati convocantur; ubi Robertus quondam abbas de Thorney, propter quosdam excessus depositus, de Roma veniens, literas domini papæ secum detulit; in quibus idem papa mandavit Pandulpho legato & Stephano Cantuariensi archiepiscopo, quatenus rex Henricus, regis Johannis filius, in regem sublimaretur, iterum coronandus, eo quod prima ejus coronatio, propter regni turbationem, minus solempniter quam decuit facta fuerit. Quapropter quia

Stephanus

Stephanus archiepiscopus regem, propter ejus innocentiam, tenerrime diligebat, ex hoc mandato plurimum exhilaratus, convocatis ecclesiæ prælatiis & regni primoribus, legati consilio, Londoniæ die Pentecostes ab eodem solempniter est inunctus, & in regem sancti Edwardi regali diademate fullimatus, anno tertio decimo ætatis suæ nondum expleto: sedatoque quodam tumultu Willielmi comitis de Albamarle; postquam Ranulphus comes Cestriæ & sui redierant, celebrata est translatio sancti Thomæ archiepiscopi Cantuariensis, præsentibus ipso rege Henrico, & Pandulpho legato, cum tribus archiepiscopis, i. e. Remensi, Cantuariensi, & Stringonensi de Hungaria, septendecim episcopis, prælatiis, & magnatibus plurimis, de tota Christianitate congregatis, & plebe innumerabili, a venerabili archiepiscopo Cantuariensi, scilicet, nonas Julii, anno passionis suæ quinquagesimo, venientibus ad translationem, vel infra quindecim dies accedentibus, mille quingenti & quadraginta dies, ab archiepiscopis & episcopis qui aderant, indulgentiæ computantur. Saierus Quency & Robertus filius Walteri apud Dami-etam obierunt.

ANNO MCCXXI. Post natale Domini, Willielmus comes de Albamarle pacem regiam fregit; non contentus de malis, quæ sui in castello de Byam perpetrabant, etiam castellum de Foderynghey furtim invadebat, & positis custodibus protervis, guerram contra regem motam prædicabat, ipsumque ducem belli: insuper scribens civitatibus, se conductum omnibus mercatoribus præstaturum cum mercimoniis offerebat. Excommunicatur a legato Pandulpho & septem episcopis, in concilio quodam Londoniæ post octabas epiphaniæ celebrato, nominatim, cum omnibus fautoribus præsentibus & futuris. Ranulphus comes Cestriæ se ducem belli contra rebellem pollicetur: cumque omnes prædictum comitem nimis exosum propter suorum violentias unanimiter persequerentur, terga vertens ad suas munitiones in borealibus desertis se subtraxit. Willielmus Londoniensis episcopus præ senio episcopatu cessit, & Eustachius de Faucunberg, regis thesaurarius, successit. Alexander rex Scotiæ apud Eboracum duxit in uxorem Johannam, regis Henrici sororem, Waltero de Gray, archiepiscopo Eboracensi, solempnitatem celebrante. Walterus legatus signa legationis deposuit, & cito post ab Anglia recessit: Stephanus vero archiepiscopus Cantuariensis de Roma reversus est, & pro rege contra pacis violatores

tores potenter laborat. Damietta redditur Saracenis pro cruce Christi, & pro captivis Christianis quotquot in vinculis habebant.

ANNO MCCXXII. Stephanus archiepiscopus Cantuariensis celebravit concilium generale Oxoniis, in ecclesia de Oseney, episcopis suffraganeis & aliis praelatis totius provinciae generaliter comparentibus; ubi quaedam instituta concilii generalis sub Innocentio papa celebrati, cum quibusdam adjectionibus, pro emendatione cleri & populi, solempniter sunt recitata: quorum duo nobilia hic insinuanda sunt; unum ad praelatos, viz. quod omnes praelati, tam episcopi quam abbates, ad annum suos camerarios mutare teneantur, ut plures habeant testes suae sanctionis & castitatis. Aliud ad subditos; quod omnes tam monachi quam moniales, quamcunque regulam professi, semel in anno professionem suam in capitulis suis palam omnibus recitabunt, ut semper illius memores fiant ad Deum devotiores. In concilio illo sacerdos quidam & diaconus sunt degradati a domino Cantuariensi archiepiscopo; sacerdos pro homicidio, diaconus pro sacrilegio & furto. Diaconus alius, qui ad Judaismum a fide apostataverat, & se fecerat circumcidi, extra ecclesiam degradatus fuit a domino Cantuariensi coram populo, & post degradationem traditus iudicio laicalis curiae, igne comburitur. In degradando, cum archiepiscopus casulam, vel stollam, vel aliud quid baculi pastoralis extremitate sullevando amoveret, hiis terminis usus est: *Exautoramus te*. Ductus est etiam in concilio laicus quidam, qui se promiserat crucifigi, in quo omnia cicatricum vulnera Christi in manibus, & pedibus, & latere perforatis, apparuerunt. Adducta est etiam quaedam mulier, quae se Mariam nominabat, & dixerat, quod missam poterat celebrare, ad quod calicem & patenam habebat: hii duo in muris lapideis inclusi, vitam terminarunt, non cum Domino resurgentes. Obiit Robertus de Lindesey, abbas Burgi; cui successit Alexander abbas. Pandulphus consecratur in episcopum Norwycensem.

ANNO MCCXXIII. Obiit Philippus rex Franciae; cui successit Ludovicus primogenitus ejus. Dominus Johannes de Brethnes, rex Jerusalem, venit in Angliam, Terrae Sanctae subsidia procurans; promissumque est & concessum communi consilio regni ad Terrae Sanctae subsidium, quod a singulis comitibus tres marcae darentur, a singulis baronibus una marca, a singulis

gulis militibus duodecim denarii, a singulis domos habentibus unus denarius. Henricus rex Angliæ, cum ad annos discretionis pervenisset, consilio fretus subtiliori, castella multa, ab alienigenis & indigenis detenta, ad suum dominium revocavit: Unde Falchafius de Brutena [*vulgo* de Breant] Normannus, quem, pro strenuitate sua in suo servicio, Johannes rex Angliæ a satellite paupere etiam comitibus parificaverat, donando ei in conjugium comitissam de With, cum vidisset se super cedros exaltatum, etiam in Libano, dedignabatur habere parem: tam superbus ad magnates, tam injuriosus ad cives & pauperes, quod tam majores quam minores mala illi imprecantur, maledicentes; ut dicebatur, suggessit Ludovico regi Franciæ, ut Pictaviam invaderet; promisitque ut regem ita in medio terræ suæ occuparet, ut ad alia negotia tractanda extra regnum non sufficeret. Interim Willielmus de Brente, frater ipsius Falchafii, qui custos erat ex parte Falchafii castelli sui de Bedford, quod inexpugnabile credebatur, & de jure spectabat ad Willielmum de Bellocampo, assumptis secum satellitibus, justiciarium domini regis itinerantem, Henricum de Baybrok, captum, in dicto castro in vinculis conservat: unde regis ira, & totius regni indignatio, vehementer in Falchafium exarserunt.

ANNO MCCXXIV. Rex, communicato cum proceribus regni consilio apud Northampton, ad castellum de Bedeford expugnandum, cum omni bellico apparatu, profectus est. Confestim castris in gyro circumpositis, locum obsidendo vallavit; machinis ergo petrariis delonge, deprope vero suibus aquas fossarum emungentibus, deinde arietibus muros quatientibus, non tamen sine cæde suorum & magnatum sanguine multo, ad extremum perventum est; obsessi, quamvis inviti, tandem se dederunt: rex vero omnes in castro repertos vita privavit; octoginta enim in patibulo sunt suspensi. Uxor dicti Falchafii custodiæ committitur comiti Warennæ; castrum dirutum solo coæquatur. Ipse Falchafius abjurat terram, nunquam rediturus in illam; qui, cum apud Fescamp applicaret, ibi captus, & ad regem Ludovicum adductus, incarceratur apud Compendium, nec absolutus nisi per mandatum apostolicum regi Franciæ Ludovico pro eo directum. In illa obsidione concessum fuit ab omni clero & populo, domino regi, viz. de singulis carucis episcoporum & abbatum in baronia, similiter & hominum suorum, dimidium marcæ, & a singulis carucis omnium non

tenentium in Baronia, & hominum suorum, duo solidi darentur. Eodem anno, O dolor & plusquam dolor! O pestis truculenta, fratres minores venerunt in Angliam.

ANNO MCCXXV. In concilio apud Londoniam rex Henricus concessit libertates, tam ecclesiæ quam regni, a forestis, sicut cartæ suæ inde confectæ testantur. Item in eodem concilio, pro prædictarum libertatum concessione, quinta decima domino regi omnium mobilium, de communi assensu, per totam Angliam concessa est; exceptis de equitaturis, & caretariis, armis, granariis, vasis, utensilibus, lapidibus, jocalibus, & libris clericorum, & ornamentis ecclesiarum: Et ad hanc quindecimam fideliter persolvendam obligati sunt, per sententiam excommunicationis, totius regni uterque sexus, præterquam de ordine Cisterciensium, Præmonstratensium, Templariorum & Hospitalariorum. Obiit Honorius papa; cui successit Hugolinus, Hostiensis episcopus, in papatum electus, & vocatus Gregorius IX. Iste sanctam Elizabetham, filiam regis Hungariæ, & relictam Langravii ducis Turyngiæ, canonizavit. Compilavit etiam iste, per fratrem Raymundum ordinis prædicatorum pœnitentiarum, & capellanum suum, ex pluribus voluminibus unum librum decretalium; mandans ubique doctoribus illo uti: Sententiam etiam, quam Honorius in Fredericum, ecclesiæ Dei oppressorem fulminaverat, roboravit. Galfridus episcopus Helienfis consecratus est.

ANNO MCCXXVI. Obiit Alexander abbas Burgi; cui successit Martinus. Obiit sanctus Franciscus, adinventor ordinis fratrum minorum. Ricardus etiam comes Cornubiæ, frater regis, cum magno exercitu adivit Pictaviam. Hoc tempore Falchafius curiam Romanam adiens, gravem querelam de justitiariis regis Angliæ, & totius terræ episcopis, in audientia domini papæ proposuit, dicens: “ Piissime pater, cum ex injusta
“ archiepiscopi Cantuariensis & omnium episcoporum senten-
“ tia, multa mihi dampna provenerunt, sicut amissio castri mei,
“ & rerum interius contentarum; interfectio fratris mei, & a-
“ liorum consanguineorum meorum, nec non & aliorum, qui
“ [ad] me jure familiæ pertinebant; & infamia gravis, qua inter
“ vicinos meos, apud quos clarueram, per detestationem ipso-
“ rum prælatorum aspersus sum; spoliatio uxoris meæ, filii mei,
“ & aliorum consanguineorum meorum; detentio bonorum
“ meorum, ac demum exilium, quod absque culpa mea sustineo:
“ cum

“ cum nulla ratio patiatu, ut terra defensa per me carere de-
 “ beam; supplico sanctitati vestræ, quatenus mihi famulo ve-
 “ stro, in honorem crucifixi, & in memoriam devotionis,
 “ quam semper habui ad ecclesiam Romanam, & habiturus
 “ sum, talem mihi procuretis justitiam reddi, quod manifeste
 “ pateat prodesse, sub vestra vixisse fiducia; & periculosum esse
 “ injustis & calumpniosis prælatis, abjecta sedis apostolicæ re-
 “ verentia, legem facere pro suæ voluntatis arbitrio, qua bo-
 “ num & malum & e converso censeant, ponentes lucem tene-
 “ bras, &c. In omnibus autem prædictis imploramus officium
 “ benignitatis vestræ, ut status meus, qui generaliter concussus
 “ est & læsus, per vestræ pietatis auxilium reformetur.”

ANNO MCCXXVII. Orta est gravis discordia inter Henri-
 cum regem, & Ricardum Mariscallum, & Gilbertum Basset, &
 Hubertum de Burgo; eo quod, alienigenæ in terra dominantes,
 indigenas ad pulverem humiliabant: isti enim pro indigenis
 æmulabantur. Ricardus etiam speciali causa iratus, eo quod
 avitam hæreditatem Mariscallorum, jam ad ipsum devolutam,
 rex in manu sua teneret, & illi non redderet; quare ad arma
 processum est. Hugo de Burgo, comes Canciæ, capitur, &
 in castro de Divisis custodiæ mancipatur; unde custodum incu-
 ria evadens, ad ecclesiam confugit: castellani vero, ecclesiæ
 libertatem parvi pendentes, eum de ecclesia extrahunt, & in
 carcerem retrudunt; sed per episcopum Sarisburiensem de vin-
 culis ereptus, ecclesiæ restituitur. Ricardus Mariscallus in Hi-
 berniam secessit. Martinus abbas Burgi solvit ad scaccarium
 regis, pro disforestatione Nassa de Burgo, quinquaginta mar-
 cas argenti. Obiit Brianus de la Mare; & dominus rex tran-
 siens per illas partes, fecit seiscire in manu sua terram dicti Bri-
 ani, quia fuit forestarius de Kesteven & de Hoyland: Et abbas
 Martinus quæsit breve regis ad Hugonem Nevyle, tunc Justi-
 tiarium forestæ, de inquisitione facienda, utrum prius fuerunt
 prædecessores dicti Briani feoffati de domo Burgi, an de fo-
 resta: Et capta inquisitione apud Bernak per duodecim legales
 homines, & regi transmissa, adjudicata est warda dicti Briani
 abbati de Burgo, & suis successoribus imperpetuum. Et idem
 abbas statim concessit eandem wardam domino Radulpho Ne-
 vyle, episcopo Cicestræ, tunc regis cancellario 1.

1 Hæc de warda Briani narratio desumpta est ex Rob. Swaphamo, in vita Mar-
 tini abbatis Burgi.

ANNO MCCXXVIII. Obiit magister Stephanus archiepiscopus Cantuariensis sexto idus Julii. Cum dominus papa celebraret concilium Romæ, viæ per mare & per terram ad concilium venientium præcluduntur: unde duo cardinales, & multi prælati, episcopi, & abbates, & alii clerici, maxime per mare venientes, per imperatoris fautores capiuntur. Dominus papa imperatorem excommunicavit, & omnes barones Alemanniæ a sua fidelitate absolvit. Franci cruce signati sunt in pectore contra Albigenes. Obiit episcopus Londoniensis Eustachius; cui successit Rogerus. Obiit Galfridus de Burgo, episcopus Heliensis. Miracula creberrime facta sunt ad fere-trum sancti Thomæ, archiepiscopi Cantuariensis.

ANNO MCCXXIX. Ricardus Magnus in archiepiscopum Cantuariensem consecratur quarto nonas Augusti. Willielmus Mariscallus junior obiit. Dominus papa literas suas supplicatorias & comminatorias domino regi Angliæ, pro suprædicto Falchasio, cum magistro Othone, subdiacono & capellano suo, destinavit; & post nonnullas prædicationes, supplicationes, & exhortationes pro prædicto Falchasio domino regi factas, supplicat papa & rogat, ut omnia quæ amiserat, tam in rebus mobilibus quam immobilibus, exceptis mortuis, sibi restituantur: Et dicit papa pro prædicto Falchasio, ex quo quod in aliquo excessit, & quod imprudenter offendit; sed grandia merita, quæ præcesserant, sibi etiam gravis culpæ debuerunt veniam impetrare, & a pœna ejus commotionem tuam vel omnino retrahere, vel saltem digno moderamine mitigare. Scholares Parysienses cessabant legere per annum pro infestatione civium. Insuper hoc anno erat Simon prior primo præfixus in priorem prioratus Spaldynḡ.

ANNO MCCXXX. Rex Henricus cum magno exercitu transfretavit in Britanniam, in spe hæreditatis suæ recuperandæ; unde infecto negotio, & amissis pro pestilentia multis de magnatibus suis, sine laude & gloria cito reversus est. Reymundus de Burgo, Gilbertus de Clare, & alii multi, ibidem obierunt. Gregorius papa, cum ab imperatore, qui tunc ex magna parte patrimonium ecclesiæ occupaverat, in urbe obsideretur, videns etiam pene omnes Romanos per pecuniam corruptos esse, excipiens capita apostolorum, & processionem a Laterano usque ad sanctum Petrum faciens, animos Romanorum sic revocavit, ut pene omnes Romanos contra imperatorem

cruce

cruce signaret; quod imperator, qui jam credebat se urbem intraturum, audiens, ab urbe longius timens recessit.

ANNO MCCXXXI. Obiit Ricardus Magnus, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Edmundus de Abyngdonia, thesaurarius Salisbiriensis. Obiit sanctus Antonius de ordine fratrum minorum. Factus est magnus terræ motus parumper ante mediam noctem, sexto kalendarum Februarii. Hoc tempore, in regno Ferandi regis Tholetani, in Hispania, quidam Judæus comminuendo unam rupem pro vinea amplianda, in medio lapidis invenit concavitatem unam, nullam penitus divisionem vel scissuram habentem, & in concavitate illa reperit librum, quasi folia lignea habentem; qui liber tribus linguis scriptus, viz. Hebraice, Græce, & Latine, tantum literarum continebat quantum unum Psalterium; & loquebatur de triplici mundo ab Adam usque ad Antichristum, proprietates hominum cujuscunque mundi exprimendo. Principium vero tertii posuit in Christo, scilicet, "In tertio mundo Filius Dei nascetur ex virgine Maria, & pro salute hominum patietur." Quod legens Judæus, cum domo sua baptizatus est. Scriptum etiam erat, quod tempore Ferandi, regis Castellæ, liber deberet inveniri.

ANNO MCCXXXII. Compositio prima facta erat inter Constantium abbatem Andegavensem, & prædictum Symonem priorem Spaldyngiæ. Insuper eodem anno, sive anno proximo sequenti juxta quosdam, obiit Ranulphus, comes Cestriæ & dominus de Bolyngbrok, apud castrum suum de Walyngford, in vigilia Simonis & Judæ. Iste fuit inclytus & gloriosus valde in toto regno: cujus hæreditas, quia non habuit prolem, divisa est inter quatuor sorores; scilicet, Matildem, uxorem David comitis; Mabiliam, uxorem comitis de Arundel; & Agnetem, uxorem Willielmi comitis de Ferrariis; & Hawysiam, quæ nupsit Roberto Quyncey, comiti Wyntoniæ. De terris ejus, senior soror sortita est comitatum Cestriæ; i. e. Matildis, quæ peperit Johannem de Scotia, postea comitem Cestriæ. Iste Johannes habuit quatuor sorores; scilicet, Margaretam, quæ nupsit Alano de Galwey, & habuit filiam nomine Deynagelam, quæ nupsit Johanni de Balyolf. Secunda soror Johannis,

¹ Futilem hanc historiolum ipsissimis verbis narrat Martinus Polonus, sub anno 1249. unde noster transtulit.

dicta Isabella, nupsit Roberto Breus, quæ peperit Robertum regem. Tertia soror, Matildis, obiit innupta. Quarta soror, Ada, nupsit Henrico Hastyng, quæ peperit Henricum Hastyng juniorem. Isti tres cognati postea posuerunt clameum in regno Scotiæ: Johannes filius Johannis Balyolf, Robertus filius Roberti Breus, & Henricus filius Henrici Hastyng. Hawysia vero Quyncey, quarta soror Ranulphi, sortita est comitatum Lincolnia, quæ peperit Margaretam, 1 Mariscalli comitis de Penbrok, 2 quo mortuo, nupsit Johanni de Lacy, constabulario Cestria, cujus filius fuit Edmundus Lacy, cujus filius Henricus Lacy, cujus filia & hæres erat Alefia de Lacy, quæ obiit anno Domini MCCCXLIX.

ANNO MCCXXXIII. Gregorius papa Reate beatum Dominicum, inventorem & magistrum ordinis fratrum prædicatorum, Bononyæ sepultum, & miraculis multis coruscantem, canonizavit, a confirmatione ejusdem ordinis anno decimo octavo, & a morte ejus anno undecimo. Frater etiam Jordanus, totius ordinis prædicatorum magister, vita & scientia laudabilis, & doctrina admirabilis, ultra mare, ubi ad prædicandum Saracenis ierat, in portu maris obiit. Martinus etiam abbas Burgi obiit; cui successit abbas Walterus. Super Angligenas invalescentibus alienigenis, indigenæ gravissime molestantur. Sanctus Edmundus archiepiscopus Cantuariensis, qui compatriotarum oppressionibus condolebat, & postposito Dei timore, sanctam ecclesiam suis maleficiis ancillari cotidie anxius considerabat, tandem pro domo Domini se offerens defensorem, exilio pellitur. Ricardus Mariscallus, cum omnibus suis abaregiis & alienigenis, exlegatur. Obiit Gregorius papa; successit Celestinus IV. Iste fuit episcopus Sabinensis, vita & scientia laudabilis: senex & infirmus, cito moritur.

ANNO MCCXXXIV. Celestino papa mortuo, successit Innocentius IV. Hic sedes cardinalium a multo tempore vacuas, electis personis de diversis mundi partibus, restauravit. Sanctus Edmundus ad Romanam curiam se transferens, ut dominum papam de negotiis suis consuleret, vel forte quia in Domino confidens, munera non præmisit: dum in festo sancti Benedicti dominus papa omnes prælatos, qui aderant, ad poculum

1 Forte uxorem Walteri.

2 Forte quæ primo nupsit.

caritatis invitavit, ibant singuli: ipse sanctus, vel forte quia non rogatus solus, cum cæteris non advenit. Accidit autem, quendam juvenem coram omnibus occidi; quod ipse audiens, Deo gratias agit, quod eum morti funestæ noluit interesse. Omnes Edmundum mirantur, quod fuit absens. Ricardus etiam Mariscallus, cum Hiberniam adisset, & sua defensare armis decrevisset, subito cum contra regales aciem disposuisset, a suis desertus, ad mortem cæsus est; cui successit in comitatum, sed post multam difficultatem, frater ejus Gilbertus. Innocentius IV. confirmat ordinem fratrum heremitarum sancti Augustini, dans eis regulam nigrorum canonicorum.

ANNO MCCXXXV. Henricus rex dedit sororem suam Isabellam Frederico Romanorum imperatori in uxorem: ipse vero filiam comitis Provinciæ, Alianoram, sibi assumpsit in uxorem, sororem reginæ Franciæ; tertiamque sororem duxit Karolus, postea rex Siciliæ, frater Ludovici regis, & proavus Roberti regis, qui ultimo regnavit. Iste comes Provinciæ carens masculo hærede, divisit terras suas istis tribus filiabus suis; i. e. seniori filiæ suæ, reginæ Franciæ, terras suas cis imperium; Avinionemque, cum adjacente provincia, secundæ filiæ, reginæ Angliæ; tertiæ vero filiæ dedit terras superiores, uxori Karoli prædicti. Hugo Wellensis, episcopus Lincolnienfis, obiit; cui successit magister Robertus de Grosseteht.

ANNO MCCXXXVI. Prædictus magister Robertus Grosseteht in episcopum Lincolniensem consecratur. Iste erat in omnibus septem artibus liberalibus eruditissimus.

ANNO MCCXXXVII. Otho, cardinalis legatus, venit in Angliam, & celebravit concilium Londoniæ in cathedrali ecclesia sancti Pauli. Ruina ecclesiæ Lincolnienfis, propter artificii insolentiam. Item quarto nonarum Octobris dedicata est ecclesia de Burgo sancti Petri a duobus episcopis, viz. a sancto Roberto Lincolnienfi, & 1 Exoniensi. Obiit dominus Henricus de Longo Campo, abbas Croylandiæ, ad cujus petitionem magister Petrus Blesensis, archidiaconus Bathoniensis tunc eloquentissimus, vitam sancti Guthlaci heroico stylo, & magister Henricus metrico stylo, venustissime dictaverunt. Obiit 2 cui successit Ricardus, cellerarius de Bardeney.

1 Willelmo de la Bruere.

2 Forte iste Henricus abbas.

ANNO MCCXXXVIII. Orta est discordia inter clerum Oxoniensem & familiares legati domini papæ, apud Ofeney, die sancti Georgii martyris; & ibidem interfectus est cocus legati; pro cujus interfectione plures de clericis præcepto domini regis incarcerati sunt. In crastino Epiphaniæ rex Angliæ Henricus Alienoram sororem suam, relictam Willielmi Mariscalli junioris, comitissam de Penbrok, non obstante quod cœlibatum voverat, dedit in uxorem Simoni de Montfort, comiti Leycestriæ; unde comes Ricardus, frater eorum, plurimum indignatur; & sanctus Edmundus Cantuariensis connubium illud dampnat; unde iterum exilio pellitur. Genuit de illa comes Simon quinque filios, & unam filiam, scilicet, Henricum, Simonem, Almaricum, Guidonem, Ricardum, & Alienoram. Quidam clericus infatuatum se simulans, donec secretum regis explorasset, nocte quadam apud Wodestoke clam ingressus per fenestram, regem interficere disposuerat; qui postmodum apud Coventriam tractus in quatuor partes, membratim divisus est. Eodem anno Otho cardinalis, ad reformationem ordinis sancti Benedicti, omnes abbates nigri ordinis Londoniæ convocavit.

ANNO MCCXXXIX. Natus est Edwardus primogenitus, filius Henrici regis, apud Westmonasterium, decimo quarto kalendarum Julii. Obiit Pandulphus legatus; cui successit in episcopatum Norwycensem Willielmus de Raulyngham. Sanctus Edmundus cernens cotidie injuriosorum malitiam prævalere, & privatas ammonitiones ac obsecrationes nihil omnino efficere, cum suffraganeis concilio habito, injustos occupatores libertatum, jurisque Cantuariensis ecclesiæ perturbatores, aperte excommunicat: cumque nec tali modo errantes corrigi conspiceret, sciensque domini papæ legatum nummos ac munera quærere, recedere de medio Babylonis gratis elegit, Pontiniacumque adivit.

ANNO MCCXL. Sanctus Edmundus, Cantuariensis archiepiscopus, apud Francos migravit ad Dominum, & Pontiniaci sepelitur; cui successit Bonifacius Burgundus. Rex Henricus fecit jurari fidelitatem filio suo Edwardo a civibus Londoniæ, & aliis regni magnatibus. Eodem anno regina peperit filiam, Margaretam nominatam; Ricardusque comes Cornubiæ, & frater regis, transfretavit versus Terram Sanctam. Abbathia de Haylis ab eodem circa hæc tempora fundata est, filia de Bello Loco Regis.

ANNO MCCXLI. Rex Henricus aureum feretrum, ad reponendum reliquias sancti Edwardi regis & confessoris apud Westmonasterium, fecit ex sumptibus propriis fabricari. Natus est Edmundus, filius regis, proavus domini Henrici, ducis Lancastriæ, qui obiit anno Domini MCCCXL. Eclipsis lunæ quarto kalendarum Maii, & eclipsis solis erat secundo idus Octobris. Innocentius papa IV. ab imperatore in Roma obsessus, in forma pauperis de manibus hostis evasit, & cum Januensium auxilio in Gallias devenit. Otho legatus in Anglia, & Jacobus Prænестinus in Francia, per Pisanos capiuntur, & imperatori cum multis aliis prælatis commendantur. Obiit domina Hawisia Quyncey, comitissa Lincolnæ.

ANNO MCCXLII. Rex Henricus, ut adquireret sibi terras suas transmarinas, transfretavit in Gasconiam secundo nonas Maii, quem consequuta est domina regina, quæ apud Burdegalam peperit filiam, nomine Beatricem. Ricardus etiam comes Cornubiæ, rediens per Alemanniam de Terra Sancta, ab imperatore Frederico multum honoratur. Crebra miracula fiunt ad tumbam sancti Edmundi archiepiscopi Cantuariensis apud Pontiniacum. Tonitrua magna audita sunt decimo sexto kalendarum Januarii: Insuper eodem anno secunda compositio facta est inter Jacobum, abbatem monasterii beati Nicolai Andegaviæ, & prædictum Symonem, priorem prioratus Spaldyngiæ.

ANNO MCCXLIII. Rediit rex Angliæ de Gasconia, sine gloria vel honore. Templarii apud Acon Hospitalarios hostiliter obsiderunt, & in eorum contumeliam & contemptum, treugas per comitem Ricardum cum Soldano Babylonis per consilium Hospitalariorum prudenter initas, imprudentissime violarunt. Petrus de Rochys episcopus Wyntoniensis obiit.

ANNO MCCXLIV. Misit dominus papa in Angliam quendam pecuniæ extortorem, dictum magistrum Martinum, non legatum, sed legati potestatem in omnibus prætendentem. Nefandissimus proditor, Walterus Byset, cum complicibus, non destitit aures regias incantare, quousque grandi exercitu coadunato, contra Alexandrum regem Scotiæ partes petiit boreales: cui cum innumerabili multitudine occurrit rex Scotiæ usque Pestelant; sed ad instantiam maxime archiepiscopi Eboracensis, & aliorum magnatum, concordati sunt.

ANNO MCCXLV. Innocentius papa IV. celebravit concilium Lugdunense, in quo concilio imperator Fredericus est

depositus, tanquam hostis ecclesiæ condemnatus: ubi etiam dominus papa canonizavit sanctum Edmundum, Cantuariensem archiepiscopum, creberrimis & manifestis miraculis coruscantem; & sanctum Petrum Mediolanensem, de ordine fratrum prædicatorum ab hæreticis interfectum; & sanctum Scavillanum, episcopum, ab iniquo principe cæsum. Obiit Walterus, abbas Burgi; cui successit Willielmus de Hotoft.

ANNO MCCXLVI. Willielmus præpositus Beverlacenſis factus est episcopus Sarisbiriensis. Obiit Ricardus, abbas Croylandiæ, quondam cellerarius de Bardeney; cui successit Thomas de Welle, in abbatem electus. Facta est etiam mutatio monetæ per Angliam. Principes Alemanniæ elegerunt Langravium ducem Turringiæ in imperatorem.

ANNO MCCXLVII. Contigit terræ motus per diversa loca Angliæ, & Franciæ. Similiter decimo nono kalendarum Januarii contigit eclipsis lunæ in nocte sequente, ipso crepusculo incipiente.

ANNO MCCXLVIII. Ludovicus rex Franciæ movet expeditionem in Terram Sanctam, ubi post lætum principium, tristem exitum est sortitus: intrando enim capit Damietam, & per superbiam Roberti comitis Atrebatensis post modicum tempus cæsus est Christianorum exercitus, & ipse captus est Ludovicus: sed hæc postea. Henricus rex petiit subsidium a prælatis, unde Willielmus abbas Burgi dedit ei centum libras argenti, cui cedenti successit Johannes de Kaleto.

ANNO MCCXLIX. Ludovicus rex cepit Damietam, & rex Angliæ cepit crucem pridie nonarum Martii apud Westmonasterium; quod iter filius ejus dominus Edwardus postea pro eo fecit.

ANNO MCCL. Obiit Fredericus imperator, ab Augusto, qui primus fuit, nonagesimus quintus. Ludovicus rex Franciæ in Terra Sancta per Saracenos est captus, & Willielmus Longespee, comes Sarisbiriensis, ibidem cum multis aliis est occisus; Ludovicusque redditur Christianis in escambium pro Damietta, quæ data est Saracenis. In Dacia, Henricus rex Danorum ab Abel fratre suo in mari est demersus.

ANNO MCCLI. Conradus filius Frederici, ut, mortuo patre, regnum Siciliae sumeret, per mare in Apuliam venit, & capta Neapoli, muros illius funditus evertit, qui sequenti anno cum infirmaretur, pro medicina veneno sumpto, mortuus est. Rex

etiam

etiam Danorum Abel, cum Frisones subjugare vellet, occiditur ab eisdem.

ANNO MCCLII. Alexander, filius & hæres Alexandri regis Scotiæ, duxit in uxorem Margaretam, filiam regis Angliæ, apud Eboracum, die natalis Domini. Magna ficcitas, calorque maximus erat. Obiit Symon, prior Spaldyngiæ, qui licet a principio erat dativus, ad instantiam tamen & executionem sollicitam, ac tractatum diligentem, bonæ memoriæ, Hugonis Lincolnienfis, episcopi secundi, & nobilis viri Ranulphi, comitis Cestriæ & Lincolnæ, ejusdem loci patroni, cum Constantio abbate Andegavenfi, mandatum sufficiens a conventu Andegavenfi componendi tunc habente, super nonnullis oppressiombus & gravaminibus dicti prioratus, ad amicabilem compositionem erat ductus. Qui quidem abbas Constantius & Symon prior, de consensu dictorum diocesani, & patroni, sic composuerunt apud Brampton juxta Huntyngdone, ut ex tunc priores Spaldyngiæ per diocesenum instituerentur, ac immobiles permanentes, plenam administrationem in spiritualibus & temporalibus obtinerent. Per quam quidem compositionem, idem prior Symon confirmatus primo erat per dictum episcopum, & pro suo perpetuo institutus. Mortuo quoque memorato abbate Constantio, successit eidem quidam Jacobus; volens hujusmodi compositionem totaliter infirmare, ac etiam penitus ex toto cassare, venit ad prioratum Spaldyngiæ, prædictumque Symonem priorem sic perpetuum, & alios dictæ domus ministros, contra eandem compositionem, voluit finaliter deposuisse. Super quo idem prior Symon, & suus conventus, prædictum Jacobum abbatem, & suum conventum, ad curiam papalem procurarunt evocari; ubi dicti Jacobus abbas, & conventus Andegavenfis, coram domino papa Innocentio IV. proposuerunt, se & monasterium suum, per eosdem Symonem priorem, & conventum Spaldyngiæ, a subjectione prioratus sui in spiritualibus & temporalibus spoliatos, petentes a domino papa ad hujusmodi subjectionem se plene restitui. Qua lite in dicta curia per quindecim annos sic pendente, ac ipsis abbate & conventu extra omnimodam possessionem spiritualium & temporalium prioratus Spaldyngiæ, juxta eorum propriam assertionem judicialiter factam, existentibus; secundo compositum exstiterat inter partes; per quam compositionem eisdem abbati & conventui nihil attribuitur temporale, nisi quædam annua præstatio quadra-

quadraginta librarum, & mora quatuor monachorum: Quæ quidem compositio, per dominum papam facta, Lugduni confirmatur, de verbo in verbum totaliter recitata. Omnes vero priores Spaldyngiæ, ante tempus istius Symonis, primo electi & perpetui missi fuerant ab abbate Andegavenfi, & ad ejus libitum, quando sibi placeret, amovebantur: omnes etiam decanos ecclesiæ instituit & amovit; qui cum sic amoti fuissent, quicquid de officiis suis colligere poterant, versus partes transmarinas asportabant, & in suos proprios usus expendebant. Erat autem iste prior Symon ex genere militari satis clarus, ecclesiamque suam a servitute gravissima liberavit, & jura quamplurima amissa recuperavit. Superborum rusticorum suorum adversus eum erigentium colla ita propria virtute calcavit, ut ex hoc liberi homines terrerentur. In omnibus hiis curiam prioratus ampliavit, domos ædificavit, ecclesiam veterem in novam construxit, & claustrum novum, dormitorium, infirmariam, cameram suam, domos hospitum; & magna vasa ænea in bracia de novo emit: & in omnibus hiis semper fructuose abundavit, & gratia Dei cum illo erat. Erat autem inter omnes prælatos munificus. Ipse autem ad suum convivium in civitate Londoniensi regem invitavit, cum comitibus & baronibus; &, ut hoc obtineret, munera larga diversis magnatibus dedit: quapropter episcopus Lincolnæ multum sibi erat infestus, & eum deposuisse voluit a sede sua. Multa quidem alia bona tempore suo fecit, quæ hic non sunt scripta: rexitque ecclesiam suam, vivens in mandatis Domini, annis viginti tribus; & obiit in senectute bona, pridie idus Martii: sepultusque est in ecclesia, quam ipse construxit, in dextera parte ipsius aulae; cui successit Johannes, domus ejusdem tunc eleemosynarius, & in eadem villa natus & nutritus.

ANNO MCCLIII. Henricus rex Angliæ transfretavit, ut pacaret terras suas transmarinas, quem secutus est Alanus, hostiarius Scotiæ, & hostes regis Angliæ fortissime debellavit. Obiit sanctus Robertus Grosseteth, episcopus Lincolnensis, octavo idus Octobris; & tertia die sequenti contigit inundatio maris maxima, faciens multa dampna. Hoc anno Johannes electus est in priorem Spaldyngiæ, & a Roberto Grosseteth, tunc episcopo Lincolnensi, confirmatus.

ANNO MCCLIV. Dominus Henricus de Lexington consecratus est episcopus Lincolnensis Londoniæ, ab archiepiscopo Cantua-

Cantuariensi Bonefacio. Rediit etiam rex Angliæ de Gasconia, facto milite filio suo Edwardo, & uxore sibi assumpta filia regis Castellæ. Item de mandato domini papæ Innocentii IV. dederunt clerici & religiosi decimas regi, de terris & redditibus suis: & eodem anno obiit Innocentius papa IV. cui successit Alexander IV. Thomas de Welle, abbas Croylandiæ, David abbas de Thorney, & Willielmus abbas de Ramesey, obierunt.

ANNO MCCLV. Crucifixus est quidam puer Christianus, nomine Hugo, ætate novem annorum, apud Lincolniam: quapropter multi sunt suspensi, & duo tracti Londoniæ. Obiit Walterus Eboracensis archiepiscopus; cui successit Sewaldus.

ANNO MCCLVI. Consecratus est magister Sewaldus in archiepiscopum Eboracensem, & suspensus est statim ab officio suo per clericum domini papæ usque ad obitum suum; & hoc papa ignoravit. Principes Alemanniæ imperii electores in duo se dividentes, quidam regem Castellæ, quidam Ricardum comitem Cornubiæ ad imperium elegerunt. Ricardus coronatus est a suis Mediolano die sancti Hilarii.

ANNO MCCLVII. Henricus rex Angliæ Wallenses debellavit, a quibus devictus ad propria rediit.

ANNO MCCLVIII. Obiit magister Sewaldus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Goffridus de Ludham. Obiit Henricus episcopus Lincolnienfis; cui successit magister Ricardus de Graveshend, apud Cantuariam consecratus. Eodem anno provisi duodecim consilarii, qui una cum rege ordinarent de regno Angliæ, qui multa ordinaverunt, & ad ea tenenda omnes de regno tam servi quam liberi juraverunt. Per hos ejecti sunt fratres regis pariter cum multis alienigenis de terra. Magna fames erat in terra.

ANNO MCCLIX. Omnes ad provisiones Oxonienses juraverunt. Dominus Edmundus Lascy, Comes Lincolnæ, obiit; cui successit filius ejus Henricus Lascy. Transfretavit rex Henricus in Franciam, & cum rege Franciæ concordatur. Constantinopolis, quæ olim per Francos & Venetos capta fuerat, per 1 Palilogum Græcorum imperatorem grandi prælio recuperatur.

1 *Lege Palæologum.*

ANNO MCCLX. Interdicta est civitas Eboracensis per archiepiscopum loci propter quasdam injurias, quas cives archiepiscopo & capitulo intulerunt; & duravit interdictum a capite Quadragesimæ usque in ebdomadam Paschæ. Rex Hungariæ procerus, habens in exercitu suo, tam Christianorum quam paganorum, ducenta & quadraginta millia, a rege Boemiæ cum centum millibus equitum occurrente vincitur: ex collisione vero equorum & armorum tantum pulveris movebatur, quod clara die vix homo hominem cognoscebat: tandem Hungari, rege eorum vulnerato, terga vertentes, in quodam flumine quatuordecim mille submersi sunt.

ANNO MCCLXI. Misit dominus papa literas universis principibus Christianis, & archiepiscopis singulis, ut quilibet in sua ditione omnes prælatos adunaret, cujuscunque essent dignitatis seu ordinis, nullusque se excusaret, quin, non obstante aliquo privilegio, ad diem statutum conveniret; & omnes sic adunati, habito invicem diligenti colloquio, rescriberent domino papæ, quid consultius esset agendum Christianis contra Tartarinos, qui in multitudine infinita limites Christianorum fuerant tunc ingressi: quo momento temporis victi sunt Tartari a paganis. Obiit Alexander papa; cui successit ex patriarcha Jerusalem Urbanus IV.

ANNO MCCLXII. Commissa est prædicatio crucis prædicatoribus, & minoribus. Canonizatus est sanctus Ricardus, episcopus Ciceſtrenſis. Guerra etiam incepit, propter provisiones Oxonienses non observatas, inter alienigenas & indigenas: partem alienigenarum fovebat rex & regina, Edwardus filius eorum, Ricardus frater regis, & Johannes Maunsel, & alii; indigenas vero fovebant Symon de Monteforti, & plures comites, & barones, principes Walliæ, cives Londonienses, & tota fere communitas totius terræ.

ANNO MCCLXIII. Urbanus papa regnum Siciliæ, quod Manfredus violenter obtinuerat, Karolo comiti Provinciæ, fratri regis Francorum, ut ab illo eriperet, dedit. Prævaluit pars domini Symonis de Monteforti, & ejecit de terra omnes alienigenas, præter illos, quorum moram fideles regis acceptabant. Rex vero mare transivit, ut consuleret regem Franciæ super provisionibus Oxoniæ, qui arbiter est electus: ipse vero prima vice eas approbavit, voluit tamen ut deprædata injuste restituerentur; secunda vice dampnavit, & quod rex ad nullam earum

tene-

teneretur, decrevit. Altera pars sententiæ contradixit, & acrius instabat, ut conservarentur. Regina in recessu suo de Londonia vix evasit manus improperantium sibi.

ANNO MCCLXIV. Crescente discordia inter regem & barones, commissum est bellum de Lewes die sancti Bonifacii, & ceciderunt regales, captique sunt rex Henricus per Gilbertum de Clare, & rex Alemannia Ricardus per Johannem Giffard; captique etiam comes Herefordia, Philippus Basset, Henricus Persy, Robertus Brus, Johannes Comyn, Robertus Taterfale, Willielmus Bardolf, cum filiis & aliis viris potentibus & magnis, viz. viginti & quinque vexillariis. Fugerunt autem comes de Warena, Willielmus de Valencia, Guido de Lizinum, Hugo Bygot, cum multis aliis. Dominus Edwardus se obsidem dedit pro Henrico rege patre suo, & Henricus de Alemannia pro rege Ricardo patre suo. Obiit papa Urbanus; cui successit Clemens IV. Obiit Godefredus archiepiscopus Eboracensis; cui successit magister Walterus Giffard, episcopus Bathoniensis.

ANNO MCCLXV. Comes Glovernia recessit a comite de Leycestria, ad quem dominus Edwardus de custodia lapsus se transtulit, & junctis viribus, apud Evesham comitem de Leycestria cum suis subito aggrediuntur, & occidunt, cum multis aliis; fuitque numerus exhæredatorum septendecim millia, & amplius. Tenuit ergo rex parliamentum apud Northamptoniam, ubi uxor domini Symonis, soror regis, cum omnibus filiis, exilio condemnantur. Londonienses se vicies mille marcis redimebant, majoribus & ditioribus deprædatis & exhæredatis. Othobonus etiam legatus venit in Angliam, qui in concilio apud Novum Templum Londonia celebrato, Symonem de Monteforti, omnesque fautores ejus & complices excommunicavit; divinis cum, ut asseriebant multi, miraculis coruscabant.

ANNO MCCLXVI. Ceperunt exhæredati civitatem Lincolniam, & interfecerunt omnes Judæos, quos extra castellum invenerunt, & bona eorum diripientes, libros eorum, & cartas, & omnia monumenta eorum, quibus Christianis poterant nocere, in medio civitatis ignibus combusserunt. Obsessum est castrum de Kenylworth a crastino sancti Johannis Baptistæ usque sancti Thomæ apostoli, in quo major fuit dominus Henricus Hastyng; tunc redditum est castellum, salvata ipsorum [vita] & omnibus quæ in castro habebant. Quidam exhæredatorum insulam Helyensem obtinentes, totam patriam in gyrum

gyrum deprædantur, villam Norwyci irrumpentes decimo septimo kalendarum Januarii, de multis divitiis ditati sunt.

ANNO MCCLXVII. Orta est discordia inter regem & comitem Gloverniæ, qui Londoniam ingressus, munitiones ejus occupavit a Pascha usque ad festum sancti Johannis Baptistæ: tandem facta pace, super altare sancti Pauli comes juravit, se arma contra dominum regem, nisi pro sua defensione, nunquam portaturum: Londoniensibus comiti faventibus vitam cum membris rex concessit. Soldanus etiam Babylonæ, Armenia devastata, Antiochiam capit, & omnibus Christianis martyrizatis, eam funditus evertit. Insula etiam Helyensis reddita est domino Edwardo, qui eisdem pacem regiam sub forma de Kenylworth concessit. Decima totius cleri data per dominum papam domino regi per triennium, & sic fere per guerras & exactiones populus periit: sicut populus, sic sacerdos. Legatus commisit prædicationis officium de cruce fratribus prædicatoribus, & minoribus.

ANNO MCCLXVIII. Celebravit legatus concilium in Londonia circa festum sancti Marci, ubi absolvit tam regales quam barones ab omni sententia excommunicationis, & ab omni juramento illicito; & post nativitatem sancti Johannis Baptistæ prædictus legatus Oethobonus, cum dominum Edwardum, & comitem Gloverniæ, ac alios multos cruce signasset, versus Italiam transfretavit. Ricardus etiam rex Alemanniæ versus Terram Sanctam iter suum arripuit. ¹ Conradus vero nepos imperatoris Frederici, parvi pendens domini papæ excommunicationem, cum grandi exercitu Alemannorum, plurimis Lumbardis & Tuscis adjunctis, imperiali more Romam ingressus, solempniter est receptus; unde cum domino Henrico, senatore urbis, fratre regis Castellæ, & Romanis multis, Apuliam contra Karolum regem Siciliae conterens, habensque secum sexdecim millia equorum loricorum, bello inito est devictus, & captus, ac cum nobilibus, proprii oris judicio, ab ipso Karolo decollatus. Obiit Clemens papa: iste uxorem & filios habuit, famosus & consiliarius domini regis Franciæ; tandem uxore mortua, factus est episcopus Podiensis, inde archiepiscopus Narbonensis, tandem Sabinensis episcopus & cardinalis, in

¹ *Lege* Conradinus.

papam est promotus, tumque vigiliis & orationibus intentus in tantum, ut multas ecclesiæ tribulationes Deus ejus meritis tunc extinxisse videretur; vacavitque sedes annis tribus, mensibus duobus, diebus decem.

ANNO MCCLXIX. Edmundus, filius Henrici regis, duxit in uxorem filiam & hæredem comitis Albemariæ. Dominus rex transtulit sanctum Edwardum in novum presbyterium, quod mirifico opere præparaverat, ipsum in Novo Loco recondens die translationis antiquæ. Dominus Edwardus, filius regis, super negotio Terram Sanctam adeundi mutuo recepit a rege Franciæ septuagies mille marcas, cunctis terris Edwardi transmarinis regi Franciæ obligatis; quam summam pecuniæ nisi infra triennium persolveret, dictæ terræ Edwardi perpetuo regi Franciæ remanerent; & quod una cum rege proficisceretur in Terram Sanctam, eidem regi, quasi unus ex propriis baronibus, fideliter obtemperaturus; super quo filium suum Henricum nomine, obsidem regi misit. Obiit Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus; cui successit frater Robertus de Keywardby, prior provincialis fratrum prædicatorum in Anglia.

ANNO MCCLXX. Dominus Ludovicus, rex Franciæ, versus Terram Sanctam cum magno exercitu circa medium Quadragesimæ iter suum arripuit; & dominus Edwardus secutus est eum in autumpno proximo consequenti. Rex Franciæ itinerrando versus Terram Sanctam, in insula quadam, quæ est Timmes, obiit; filii etiam regis, & rex Navarriæ, & legatus domini papæ, & episcopus Albanensis, cum maxima multitudine, in Christiano exercitu pestilentia sæviente, mortui sunt. Dominus vero Edwardus, cum archidiacono Leodiensi, incolumes ad Acon applicantes, cum maximo a Christianis gaudio recepti sunt; ubi moram per annum faciendo, in suo conclavi a quodam Saraceno in brachio suo lethaliter est vulneratus; & audita morte patris sui, captisque treugis decem annorum cum Soldano Babylonis, in Angliam remeavit. Henricus, filius Ricardi regis Alemanniæ, a Guidone de Monteforti & Symone fratre suo, dum rediret a Tripoli, apud Viterbium in ecclesia est occisus. Obiit pater ejus Ricardus rex Alemanniæ, & sepultus est apud Hayles.

ANNO MCCLXXI. Obiit Henricus rex Angliæ apud Londoniam, die sancti Edmundi archiepiscopi & confessoris, & in ecclesia sancti Petri Westmonasterii, quam construxerat a fun-

damentis, honorifice est sepultus. Rediitque, audita morte patris, Edwardus filius ejus de Terra Sancta, solusque de principibus superstes est relictus. Karolus rex Siciliae, tutor Christiani exercitus, qui circa ducenta millia pugnatorum, credebatur sufficiens ad totum paganismum cum Dei adjutorio subjugandum, si probum ducem habuissent. Treugæ per dominum Karolum datæ sunt, sub multis pactis hic non ponendis. Pro expensis domini Karoli quinquaginta millia librarum a paganis persolvuntur, dispersusque est Christianorum exercitus: Cumque Christiani ad sua redissent, treugis & pactis violatis; Karolum versus Siciliam remeantem insequuntur, & capiunt, ac quousque quinquaginta millia librarum restituerentur, cum filio suo pacis obfide, in futurum carceri tradiderunt.

ANNO MCCLXXII. Theodaldus archidiaconus Leodiensis, cum causa devotionis ultra mare in Acon moram faceret, in palatio Viterbiensi in papam est promotus, & Gregorius X. est vocatus. Hic papa miræ fuit experientiæ in temporalibus, & ad numerum cardinalium quinque adjecit, de tota ecclesia personis honestissimis assumptis. Coronatus est dominus Edwardus, filius regis Henrici primogenitus, apud Westmonasterium, in festo assumptionis beatæ Mariæ, a fratre Roberto Cantuariensi archiepiscopo, & ab archiepiscopo Rotomagensi: cui dominus papa concessit decimam ecclesiæ Anglicanæ per biennium, tam religiosorum quam aliorum prælatorum, exceptis Cisterciensibus, Templariis & Hospitalariis.

ANNO MCCLXXIII. Venit dominus papa Lugdunum, ubi frater Bonaventura, minister generalis ordinis fratrum minorum, promotus est in cardinalem, & episcopum Albanensem: in cujus officium successit frater Jeronymus, vir magni nominis inter minores. Obiit Margareta regina Scotiæ, & Beatrix comitissa Britannia, sorores regis Edwardi.

ANNO MCCLXXIV. Celebratum est concilium Lugdunense a papa Gregorio X. cui interfuerunt nuncii imperatoris Constantinopolitani, & Græcorum, pronunciantes & confitentes in Græca lingua fidem catholicam ex parte dominorum suorum, & totius Græciæ, coram papa & concilio. Decretum est in illo concilio, qui ordines mendicantium starent, & qui cessarent. Obierunt ibi multi prælati in redeundo de concilio. Obiit dominus Robertus abbas de Burgo; cui successit dominus Ricardus de Lundonia. Concessa est decima domino

papæ per totam Christianitatem, in subsidium Terræ Sanctæ. Obiit Johannes prior Spaldyngiæ, de quo pauca sunt hic perstringenda. Vir iste, dum vixit, prudens & illustris fuit; sed quia detrimentum patiebatur in natalibus, obviaverunt ei quidam in electione sua, dicentes, eum tali honore non esse dignum: quibus ille respondit, se habere legitimationem a domino papa, quam & ipse ostendit; cujus confirmatione roborati, fratres elegerunt eum in priorem: at ille per episcopum, præsentem abbate & multis aliis viris, ut prædictum est, solempniter institutus est in prioratum. Non est autem silendum, qualiter se gessit in officio eleemosynariæ, in quo stetit, cum eligeretur. Permissione prioris sui emit terras, ædificavit domos & capellam, fecit hortum, plantavit vineam & pomaria, congregavit miseros, præbens eis necessaria alimenta; & si sollerter se gessit in officio prædicto, sollertius se habuit in officio subsecuto: emit autem boscum in Kestevyn, emit terras, quas constituit ad anniversarium suum, statuitque pietantiarium. Convicit etiam sokemannos suos de Pynchebeke, Weston, & Multon, suos esse rusticos, qui ei debita servitia sua & consuetudines denegabant in libertatem proclamantes, per sacramentum duodecim militum, die tertia ante festum sancti Gregorii papæ, apud Lincolniam. Rexit autem domum suam bene & in pace, custodiens eam a lupis irruentibus: & dum compleisset in prioratu annum vicesimum primum, incidit in animum ejus peregrinari apud Pontiniacum in Galliis. Peregrinatione peracta, ipsoque revertente, apud sanctum Dionysium vitam finivit octavo kalendarum Octobris. Fratres autem, qui cum eo erant, deposuerunt solerter corpus ejus in medium pannorum, & sic cis mare transtulerunt, & ad domum propriam portaverunt; ibique sepultus est cum honore in sinistra parte ecclesiæ, ante altare: vixit autem in prioratu viginti & duobus annis. Terras autem, quas senescalli sui ab hominibus suis male adquisierant, ipsas redemit ab hæredibus eorum, ut scriptura adimpleretur, dicens, *De male adquisitis non gaudebit tertius hæres*. Iste fuit Willielmus le Moyne. Cameram autem pedrinam transtulit, & statuit apud Novum Locum. Manerium etiam Quappelande per ipsum factum est. Multa quidem & alia fecit & adquisivit, quæ hic non sunt scripta; sed in libro cartarum plenius intitulata. Successit ei Willielmus de Lyttylport.

ANNO MCCLXXV. Obiit Gregorius X. cui successit de ordine fratrum prædicatorum, Petrus¹ Tarentinus, primo archiepiscopus Lugdunensis, deinde episcopus Hostiensis; tandem in papam est electus, & dictus Innocentius V. cui post menses decem & dies duos obeunti successit Otthobonus cognatus Innocentii IV. dudum sub Clemente IV. legatus in Angliam, ad sedandam guerram inter regem & barones erat transmissus, apud Romam in papam electus, Adrianus V. est dictus, qui sedit mense uno, diebus novem; cui successit Johannes XXI. Scabies maxima venit super oves in Anglia. Uxor Leulini capitur per Bristallones, unde guerra Walliæ cepit.

ANNO MCCLXXVI. Obiit Johannes papa, ruina novæ camerae repente corruentis contritus, & cessavit papatus mensibus sex, diebus septem; cui successit Nicolaus IV. a beato Petro centesimus nonagesimus secundus. Dominus rex Edwardus in quindena sancti Michaelis tenuit parliamentum Londoniæ, ubi prohibitum est ne Judæi terras Christianorum caperent in feodum, nec pecuniam de cætero ad usuram traderent; sed ut labore manuum suarum & mercimoniis viverent. Concessa fuit ergo quindecima omnium mobilium Angliæ, exceptis ecclesiasticis. Hoc anno finit chronica Martini.

ANNO MCCLXXVII. Obiit Walterus de Merton, episcopus Roffensis, qui quandam aulam Oxoniis scholaribus assignavit, & locum redditibus & ecclesiis divitem, ad Dei & sanctæ ecclesiæ honorem, sagacissime instituit. Rex vero² Tarsis misit quatuor nuncios ad regem Angliæ, ut ei auxilium mitteret contra Saracenos, quos validissime tunc debellabat: cujus belli finis is erat, Soldanum Babyloniam in bello interfecit, filium Soldani cum suo exercitu de prælio fugavit; villas, civitates, & castella, vineas lucosque combussit & destruxit: regem autem Edwardum tunc bella Walliæ urgebant; princeps enim Walliæ Leulinus, pro suæ uxoris captione efferatus, Angliam ubique diffidebat: unde rex Edwardus exercitum in Walliam ducens, Bannok sibi subdidit, & Leulinum in Snoudun fugavit. Fames valida tunc oppresserat Wallenses, antequam natale Domini tali conditione concordantur. Princeps concessit tenere Walliam de rege Edwardo & de successoribus ejus, tanquam de domino

¹ *Lege Tarentasius.*

² *Forte Tartarorum.*

capitali per tributum mille marcarum annuatim persolvendarum, deditque in manibus pro transgressionibus retroactis quinquaginta millia librarum argenti.

ANNO MCCLXXVIII. Robertus, Cantuariensis archiepiscopus, factus est episcopus Portuensis, & cardinalis. Episcopus vero Lincolnensis, Ricardus, in sua visitatione deposuit Petrum abbatem de Bardeney; sed abbas appellatione coram prædicto Roberto Cantuariensi archiepiscopo restituitur in statum pristinum: unde prior domus, cum aliis monachis, in dispersionem missi sunt, de quibus duos postea domum revertentes prædictus abbas incarceravit, istorumque alter fame, siti, & inedia, in carcere obiit. Leulinus princeps Walliæ duxit in uxorem filiam Symonis de Monteforti apud Londoniam, rege Edwardo puellam nuptui tradente. Mutatio monetæ per Angliam; mutilatores ejus variis poenis multati sunt. Abbas Jerovalliæ occisus est a quodam monacho. Terminatum est etiam placitum apud Londoniam, coram domini regis justitiariis, inter dominum Radulphum de i Merthe, abbatem Croylandiæ, & dominum Willielmum de Lyttilport, priorem Spaldyngiæ; chirographo levato, & in archa domini regis posito, pro quingentis marcis, quas prædictus abbas prædicto priori, pro omni jurisdictione & clameo in mariscis, persolvebat, i. e. inclusis omnibus penes abbatem remanentibus. Regina peperit filium.

ANNO MCCLXXIX. Apud Kenelworth rotunda tabula per copiosam multitudinem militum & dominarum tenta est in magno apparatu. Roberto, Cantuariensi archiepiscopo, facto cardinali per dominum papam, successit in archiepiscopatum frater Johannes Pecham, minister ordinis fratrum minorum in Anglia, per collationem domini papæ Nicolai III. qui in curia Romana tunc cardinalibus theologiam legebat. Obiit dominus Ricardus, episcopus Lincolnensis; cui successit magister Oliverus de Sutton, decanus ejusdem ecclesiæ, die sancti Dunstani, qui tunc dominica erat, apud Londoniam a Johanne Cantuariensi archiepiscopo consecratus. Editum est statutum de terris religiosis ad manum mortuam non dandis, absque regis & summorum suorum dominorum licentia speciali.

i *Alias Merthe.*

ANNO MCCLXXX. Sanctus Hugo, Lincolnienſis quondam episcopus tranſlatus eſt a Johanne Cantuarienſi archiepiscopo, praesentibus rege & regina, episcopis & magnatibus in maxima multitudine, tranſlationem ejus procurante & expensas festi faciente magistro Thoma Bek, qui eodem die in episcopum de ſancto David eſt conſecratus. Obiit dominus Radulphus abbas Croylandiae, qui multa bona domui ſuae fecerat; cui ſucceſſit dominus Ricardus monachus ejusdem domus, & in eadem villa natus. Obiit Nicolaus papa; cui ſucceſſit Martinus IV.

ANNO MCCLXXXI. Leulinus princeps Walliae bellum contra Anglos reparavit: ac primum Angli, Wallenſium tumultum per Galfridum de Langelee ſeneſcallum regis Anglorum in illis partibus deputatum, & insolentius ſe agentem, magno periculo Anglorum ſuſcitatum, ſedare & pacificare proponentes, uſque ad quindecim millia armatorum, ductu Ricardi filii Walweni, paludum uligine magis quam ferro perierunt. Tandem ipſe Leulinus per Edmundum de Mortuo Mari ſimili arte deluſus & captus, per vexillarium domini Rogeri le Straunge nomine Stephanum de Strangeton decollatus eſt: & David, frater ejus, per Wallenſes princeps Walliae & dux belli contra Anglos conclamatus eſt. Monasterium alborum monachorum apud Oxoniam per dominum Edmundum, comitem Cornubiae, fundatum eſt, & Regalis Locus appellatur.

ANNO MCCLXXXII. Dominus rex Edwardus Walliam adiit, & David novum principem cepit. Facta eſt etiam concordia inter dominum Oliverum episcopum Lincolnienſem, & Ricardum abbatem Burgi.

ANNO MCCLXXXIII. David, frater Leulini, quondam principis Walliae, captus; &, per judicium domini regis Angliae, tractus & ſuſpenſus, ac membratim diviſus eſt; & ſic Wallia regi Angliae ſubdita eſt & conquiſita. Martinus papa mutavit cappas fratrum mendicantium Carmelitarum in album, quae prius erant ſtragulatae, radiatae, & byrrhatae.

ANNO MCCLXXXIV. Tranſlatio ſancti Willielmi, archiepiscopi Eboracenſis per dominum Anthonium Beck procurata & magnifice celebrata eſt: Ipſeque eodem die in episcopum Dunelmienſem, praesentibus archiepiscopis & episcopis, rege & regina, & totius regni majoribus, conſecratur. Alfonſus, filius regis, duodecim annos aetatis habens, obiit, & apud Weſtmonaſterium eſt ſepultus.

ANNO

ANNO MCCLXXXV. Obiit Martinus papa; cui successit Honorius III. Ordo fratrum Carmelitarum ab isto papa confirmatur.

ANNO MCCLXXXVI. Nocte circumcisionis Domini facta est tempestas maxima in mari circa mediam noctem, riparum suarum terminos excedente, homines ac animalia aliaque multa submergente. Obiit dominus Willielmus Parys, prior Burgi; successit dominus Ricardus de Bernewell.

ANNO MCCLXXXVII. Obiit Honorius papa; successit Nicolaus IV. Iste scripsit in Angliam lamentabiles literas pro auxilio habendo contra Saracenos, qui tunc contra Armeniam & Græciam acerrime debellabant.

ANNO MCCLXXXVIII. Combustio nundinarum sancti Botulphi. Fertilitas frugum fuit magna.

ANNO MCCLXXXIX. Incarceratio iustitiariorum per Angliam.

ANNO MCCXC. Obiit domina Alienora Hispana, regina Angliæ; captaque civitas Acon post obsidionem quadraginta & sex dierum, per Soldanum Asserath, habentem in exercitu suo quinquies decem millia Ægyptiorum; & interfecti sunt vices millia Christianorum, & vices millia mulierum & puerorum in captivitatem abducti sunt: reliqui Christiani in Armeniam & Cyprum fugerunt. Judæi ab Anglia sunt expulsi.

ANNO MCCXCI. Obiit Alexander rex Scotiæ; deficienteque linea regali, tredecim comites & barones, maioresque totius regni, regalitatem domino Edwardo, regi Anglorum, tanquam capitali domino suo, dominiumque totius terræ suæ obtulerunt; iudicium ejus deprecantes, quis illorum diceretur rex, & major regni prædicti.

ANNO MCCXCII. Johannes de Baliolo, princeps Galwadiæ, rege Angliæ domino Edwardo adjudicante, tanquam proximus hæres regii stemmatis, in regem Scotiæ coronatus est; homagium cujus rex Edwardus, Scotiam adiens, recepit. Obiit frater Johannes de Peckham, de ordine fratrum minorum, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit ¹

ANNO MCCXCIII. Conflictus magnus factus est in mari inter nautas Anglos & Normannos, Normannique victi sunt.

¹ *Supple, Robertus de Winchelsea, proximo tamen anno.*

Obiit Willielmus de Lyttelport, prior Spaldyngiæ, qui statim post suam creationem, anno videlicet regni regis Edwardi, filii regis Henrici, sexto, de Radulpho abbate Croylandiæ petiit, ut jus ecclesiæ suæ de Spaldyngia, centum & decem acras bosci, & mille septingentas & sexaginta acras marisci, cum pertinentiis, in præcinctibus Croylandiæ, tanquam in parochiis de Multon, Weston, & Spaldyngia, de quibus quidem Wazinus, prior dativus, prædecessor suus, fuit seiscitus; quem quidem numerum acrarum supradictum, per tractatum diligentem, & sui monasterii commodum immensum & quietem, pro quingentis & quinquaginta marcis Sterlingorum, & remissione & relaxatione unius messuagii & unius carucatae terræ in Spaldyngia, ac duodecim acras terræ cum pertinentiis in Wyberton, quas dictus abbas versus eundem Willielmum priorem petiit, tanquam jus ecclesiæ suæ de Croylandia, per quandam concordiam & finem inde levatum præfato abbati & suis successoribus, imperpetuum relaxavit: cum qua etiam pecunia ecclesiam suam conventualem ad Dei laudem mirifice inchoavit & construxit; donavitque fabricæ ejusdem ecclesiæ perficiendæ decimam lini & lanæ de Pyncebek, quas a domino papa, sua propria industria, in augmentum portionis suæ præhabitæ, impetravit. Donavit etiam fabricæ ejusdem ecclesiæ decimam lanæ de Weston. Postquam dictam ecclesiam de Weston, diu ante sua tempora appropriatam, & per crebram præsentationem suorum prædecessorum, in variis vacationibus ejusdem, negligentia & de jure perditam, ab Honorio papa anno suo secundo, hujusmodi appropriationis reformationem gratiose impetravit, & ejus corporalem possessionem, licet per episcopum Lincolnensem plurimum impeditus, prima vacatione ejusdem acceptavit, eam ex tunc pacifice & de jure justo occupando. Item decimam lanæ & lini de Spaldyngia, per priores Symonem & Johannem, ad eorum usum toto eorum tempore occupatam & detentam, officio fabricæ, de quo ipsam, occasione litis & onerum sibi incumbentium, iidem priores abstulerunt, imperpetuum communi sui conventus assensu reassignavit; salvo tamen residuo, si quid esset, in dicto officio super compotum annuatim remanens, fabricæ dictæ ecclesiæ conventuali indilate assignando. Item terras & tenementa multa in Sutton, Spaldyng, Pyncebeck, Weston & Quappelod, tempore suo perquilivit. Ædificia formosa in curia prioratus, & maneriis de Caldebeche, Novæ

Aulæ,

Aulæ, & Quappelode, propriis sumptibus ædificavit. Jura multa per negligentiam prædecessorum diu amissa, ac etiam unum messuagium, cum centum & septem acris terræ in curia de Bolynbroke, per priores dativos minus juste alienatas, recuperavit. Pietantiam conventus sui terris multis, redditibus, & tenementis variis augmentavit: sicque novemdecim annis in cura pastoralis gregem sibi commissum prudenter gubernavit, multisque aliis bonis per ipsum interim perpetratis, & hic de facili seriatim non exprimendis, feliciter in Domino obdormivit octavo kalendarum Februarii, sepultusque est in medio chori coram gradibus magni altaris. Successit eidem Clemens.

ANNO MCCXCIV. Prima discordia inter reges Angliæ & Franciæ mota est pro Vasconia: incepit etiam statim bellum Scotorum.

ANNO MCCXCV. Captio Maddok in Wallia. Obiit dominus Ricardus, abbas Burgi; cui successit dominus Willielmus de Wodeford. Item rex Anglorum cepit in bello Johannem regem Scotiæ, & omnes magnates Scotorum, jurataque fidelitate liberos dimisit; quo facto transivit in Flandriam. Obiit Nicolaus [papa;] cui successit Celestinus V.

ANNO MCCXCVI.

ANNO MCCXCVII. Piratæ Normannorum & Picardorum invaserunt villam Dobrarum, sed victi sunt & fugati.

ANNO MCCXCVIII. Celestinus papa amore vitæ solitariæ de papatu se dimisit; cui successit Bonifacius VIII.

ANNO MCCXCIX. Obiit dominus Willielmus, abbas Burgi; cui successit dominus Godefridus, vir magnificus, & ingentis industriæ in temporalibus tractandis.

ANNO MCCC. Jubilæus, Bonifacio papa Romæ præidente, celeberrimus. Goliardi dicacitate mirabiles in Francia frequentes fuerunt.

ANNO MCCC I. Dominus Edwardus rex Angliæ duxit in uxorem Margaretam sororem regis Franciæ, regesque sic pacificati sunt. Obiit dominus Oliverus, episcopus Lincolnensis; cui successit magister Johannes de Dalderby. Willielmus Waleys Scotos ad rebellandum acuebat, qui cito captus, tractus & suspensus est.

ANNO MCCCII. Flandrenses fugaverunt Philippum regem Franciæ. Obiit Bonifacius papa, accusatus de multis sceleribus

Obiit Willielmus de Lyttelport, prior Spaldyngiæ, qui statim post suam creationem, anno videlicet regni regis Edwardi, filii regis Henrici, sexto, de Radulpho abbate Croylandiæ petiit, ut jus ecclesiæ suæ de Spaldyngia, centum & decem acras bosci, & mille septingentas & sexaginta acras marisci, cum pertinentiis, in præcinctibus Croylandiæ, tanquam in parochiis de Multon, Weston, & Spaldyngia, de quibus quidem Wazinus, prior dativus, prædecessor suus, fuit seifitus; quem quidem numerum acrarum supradictum, per tractatum diligentem, & sui monasterii commodum immensum & quietem, pro quingentis & quinquaginta marcis Sterlingorum, & remissione & relaxatione unius messuagii & unius carucatae terræ in Spaldyngia, ac duodecim acras terræ cum pertinentiis in Wyberton, quas dictus abbas versus eundem Willielmum priorem petiit, tanquam jus ecclesiæ suæ de Croylandia, per quandam concordiam & finem inde levatum præfato abbati & suis successoribus, imperpetuum relaxavit: cum qua etiam pecunia ecclesiam suam conventualem ad Dei laudem mirifice inchoavit & construxit; donavitque fabricæ ejusdem ecclesiæ perficiendæ decimam lini & lanæ de Pyncebek, quas a domino papa, sua propria industria, in augmentum portionis suæ præhabita, impetravit. Donavit etiam fabricæ ejusdem ecclesiæ decimam lanæ de Weston. Postquam dictam ecclesiam de Weston, diu ante sua tempora appropriatam, & per crebram præsentationem suorum prædecessorum, in variis vacationibus ejusdem, negligentia & de jure perditam, ab Honorio papa anno suo secundo, hujusmodi appropriationis reformationem gratiose impetravit, & ejus corporalem possessionem, licet per episcopum Lincolnensem plurimum impeditus, prima vacatione ejusdem acceptavit, eam ex tunc pacifice & de jure justo occupando. Item decimam lanæ & lini de Spaldyngia, per priores Symonem & Johannem, ad eorum usum toto eorum tempore occupatam & detentam, officio sacristiæ, de quo ipsam, occasione litis & onerum sibi incumbentium, iidem priores abstulerunt, imperpetuum communi sui conventus assensu reassignavit; salvo tamen residuo, si quid esset, in dicto officio super compotum annuatim remanens, fabricæ dictæ ecclesiæ conventuali indilate assignando. Item terras & tenementa multa in Sutton, Spaldyng, Pyncebeck, Weston & Quappelod, tempore suo perquisivit. Ædificia formosa in curia prioratus, & maneriis de Caldebeche, Novæ

Aulæ,

Aulæ, & Quappelode, propriis sumptibus ædificavit. Jura multa per negligentiam prædecessorum diu amissa, ac etiam unum messuagium, cum centum & septem acris terræ in curia de Bolynbroke, per priores dativos minus juste alienatas, recuperavit. Pietantiam conventus sui terris multis, redditibus, & tenementis variis augmentavit: sicque novemdecim annis in cura pastoralis gregem sibi commissum prudenter gubernavit, multisque aliis bonis per ipsum interim perpetratis, & hic de facili seriatim non exprimendis, feliciter in Domino obdormivit octavo kalendarum Februarii, sepultusque est in medio chori coram gradibus magni altaris. Successit eidem Clemens.

ANNO MCCXCIV. Prima discordia inter reges Angliæ & Franciæ mota est pro Vasconia: incepit etiam statim bellum Scotorum.

ANNO MCCXCV. Captio Maddok in Wallia. Obiit dominus Ricardus, abbas Burgi; cui successit dominus Willielmus de Wodeford. Item rex Anglorum cepit in bello Johannem regem Scotiæ, & omnes magnates Scotorum, jurataque fidelitate liberos dimisit; quo facto transivit in Flandriam. Obiit Nicolaus [papa;] cui successit Celestinus V.

ANNO MCCXCVI.

ANNO MCCXCVII. Piratæ Normannorum & Picardorum invaserunt villam Dobrarum, sed victi sunt & fugati.

ANNO MCCXCVIII. Celestinus papa amore vitæ solitariæ de papatu se dimisit; cui successit Bonifacius VIII.

ANNO MCCXCIX. Obiit dominus Willielmus, abbas Burgi; cui successit dominus Godefridus, vir magnificus, & ingentis industriæ in temporalibus tractandis.

ANNO MCCC. Jubilæus, Bonifacio papa Romæ præfidente, celeberrimus. Goliardi dicacitate mirabiles in Francia frequentes fuerunt.

ANNO MCCCII. Dominus Edwardus rex Angliæ duxit in uxorem Margaretam sororem regis Franciæ, regesque sic pacificati sunt. Obiit dominus Oliverus, episcopus Lincolnienfis; cui successit magister Johannes de Dalderby. Willielmus Waleys Scotos ad rebellandum acuebat, qui cito captus, tractus & suspensus est.

ANNO MCCCIII. Flandrenses fugaverunt Philippum regem Franciæ. Obiit Bonifacius papa, accusatus de multis sceleribus

per prædictum regem Franciæ Philippum; captusque per capitaneum quendam, nomine 1 Johannem de Longrat, ministrum regis, Columpninis Romanis adversariis ejus datus, & incarcerationis, tertia die mortuus est; cui successit Benedictus VIII. ex ordine fratrum prædicatorum; qui, ut apicem apostolatus accepit, regem Philippum, Johannem ministrum ejus prædictum, & Columpninos omnes, de violentiis, angariis, & injuriis universis prædecessori suo illatis, gratanter absolvit.

ANNO MCCCIII.

ANNO MCCCIV. Captio castelli de Stryvelyn. Deputavitque dominus rex Angliæ, per varios comitatus, Justitios ad inquirendum specialiter de perturbatoribus pacis: quæ inquisitio dicta est Traylebastone. Obiit Benedictus papa; cui successit ex archiepiscopo Burdegalensi Clemens V.

ANNO MCCCIV. Incepit regnum Roberti Brus regis Scotorum, qui statim ut coronatus est, cepit contra regem Anglorum rebellare.

ANNO MCCCVI. Dominus rex Edwardus, dum moveret expeditionem bellicam in Scotiam, apud abbathiam de Holmo ordinis Cisterciensis in confinio Scotiæ obiit; ubi viscera sua sepulta sunt; corpus vero Londonias delatum, apud Westmonasterium honorifice tumulatum est. Successit Edwardus II. filius ejus, dictus de Carnervan.

ANNO MCCCVII. Edwardus II. Londoniæ coronatur.

ANNO MCCCVIII. Templarii, viri religiosi, ac in ecclesia, & in regum & aliorum magnatum curiis potentissimi, ad executionem Philippi regis Franciæ deleti sunt, & per Angliam hospitalarii in possessiones illorum intraverunt.

ANNO MCCCIX. Obiit domina Margareta Longespee, comitissa Lincolnæ, & sepulta est apud Lacok.

ANNO MCCCX. Obiit dominus Henricus Lacy, comes Lincolnæ, & Londoniæ apud sanctum Paulum est humatus.

ANNO MCCCXI.

ANNO MCCCXII. Dominus Petrus de Gaveston, comes Cornubiæ, captus est per proceres regni apud Badyngton juxta Warwicum, & neci traditus: initium multorum malorum futurorum fuit. Natus est etiam Edwardus III. primogenitus regis

1 *Restius* Gulielmum de Nogareto.

Edwardi, apud Wyndeshore, die sancti Briccii episcopi, & a cardinali Albano nomine magistro Arnaldo, die sancti Edmundi archiepiscopi, baptizatus: postea remedium omnium malorum factus est.

ANNO MCCCXIII. Obiit dominus Robertus de Wynchelsee, archiepiscopus Cantuariensis; & successit dominus Walterus Reginaldi, ex procuratione domini regis.

ANNO MCCCXIV. Angli contra Scotos præliantes miserabiliter victi sunt; ubi comes Glovernyæ, Robertus de Clyfford, Ægidius Dargentyn, Paganus Tiptoft, cum aliis innumerabilibus proceribus Anglorum, occiduntur: comes vero Herfordiæ, cum aliis quampluribus, ducti sunt captivi. Hoc bellum de Stryvelyn dictum est.

ANNO MCCCXV. In parlamento tento apud Northampton, quidam plebeius homo, nomine Johannes Poydras, dicens se primogenitum regis Edwardi primi, per iudicium curiæ tractus & suspensus est. Dedicatio capellæ de Oxeney per fratrem Walterum Jors, archiepiscopum Armachanum.

ANNO MCCCXVI. Ex multa inundatione æstivalium pluviarum, facta est fames valida, frugibus ubique pereuntibus; quam mortalitas hominum, sed maxima pauperum, secuta est. Reformatio pacis, sed ficta, inter dominum regem Edwardum, & illustrem comitem Lancastriæ dominum Thomam, pro morte supradicti Petri de i Cauneston, quam semper vindicare rex animo intendebat. Obiit Clemens papa; cui successit Johannes XXII. Antipapa factus est per ducem Bavariæ, de ordine fratrum minorum; qui, rejectis insigniis papalibus, cum corda circa collum ad pedes domini papæ se prosternens, & misericordiam petens, veniam a domino impetravit.

ANNO MCCCXVII. Antipapa, ut supradictum est, ecclesiæ reconciliatur in puppica audientia, assumptis illis verbis, *Erravi sicut ovis, quæ periit*, &c.

ANNO MCCCXVIII. Obiit Clemens de Hattefeld, prior Spaldyngiæ. Vir iste bene a clementia Clemens est dictus, multipliciter morigeratus, qui non solum capellam de Wykham non modice sumptuosam, verum etiam totum manerium sive mansum ibidem, prout ædificatum est, terris ac pasturis dita-

i Lege Caveston, vel Gaveston.

vit, arboreſque in eo decenter plantavit: ac etiam manerium de Thornholm, cum foſſatione & elevatione terrarum, tam ibidem quam apud Wykham, & alibi in diverſis locis, firmavit. Conſtruxit etiam horreum de Golwilw ſumptuoſe, & novam cameram prioris in prioratu. Et licet tempore ſuo acquisitiones terrarum, tenementorum, & reddituum, propter ſtatutum regni de terris & tenementis ad manum mortuam minime devolvendis editum, difficiles forent atque graves: idem tamen Clemens prior terras & redditus apud Obthorp de Ranulpho Drynkedregges adquiſivit, & pietantiariam domus ſuæ accrevit de eiſdem, una cum domibus in villa ſancti Botulphi, quas tempore ſuo de novo conſtruxit. Ordinavit etiam certas minutiones per conventum ipſum dividendo in quatuor partes ſucceſſivas, certum ſolatium tribus in ebdomada diebus eiſdem curialiter aſſignando. Ordinavit inſuper & alia per conventum utilia multipliciter & honeſta, ſicut trenchoria in reſectorio, & alibi pro conventu, & alia commendanda tam in menſa pro comestione, quam poſt reſectionem.

ANNO MCCCXIX. In parlamento tento Londoniæ, præſentibus rege, comite Lancaſtriæ, ac comite Herfordiæ, & Rogeris de Mortuo Mari patre & filio, ac multis aliis nobilibus illuc manu armata venientibus, duo Diſpenſarii, Hugo pater & Hugo filius ejus, tanquam regis proditores, pacis & regni perturbatores, ſub pœna capitis, exilio adjudicati ſunt. Pater mare tranſiit, maledictionem ſuam filio ſuo, cujus cauſa exilio pulſus eſt, acerrime imprecatus. Filius vero per regem, & Quinque Portuum auxilio, in curia permanſit. Obiit dominus Johannes de Daldyrbi, episcopus Lincolniensis; cui ſucceſſit dominus Henricus de Burghaſche, ex collatione domini papæ.

ANNO MCCCXX. Obſeſſio villæ Berwyk per Anglos, ſed inanis: item ſpoliatio maneriorum duorum Diſpenſariorum per comitem Herfordiæ, & alios proceres regni, & barones. Item obiit dominus Godefridus, abbas Burgi; cui ſucceſſit dominus Adam de Botheby, vir magnæ innocentiae & ſimplicitatis.

ANNO MCCCXXI. Per multa loca Angliæ noctanter viſæ ſunt acies armatæ invicem militari more dimicantes in aere, & maxime ſupra caſtellum comitis Lancaſtriæ, ſanguinem illuſtris comitis, ac aliorum nobilium, qui poſtea nequiter effuſus eſt, effundendum indubitanter prognosticantes. Adjudicaverat enim

enim rex perpetuo carceri, consilio Dispensariorum, duos Rogeros de Mortuo Mari, scilicet, patrem & filium, quos fraude cuiusdam fratris confessoris eorundem, in partibus Walliæ delitescerent cepit, Londoniisque incarcerandos cum maximo opprobrio transmisit. Collecto etiam grandi exercitu, Dispensariis comitantibus, obsedit castellum de Ledes, quod erat domini Bartholomæi de Batelesmere, & cepit illud. Circa vero festum purificationis venerunt ad comitem Lancastriæ, pro auxilio suo habendo contra regis tyrannidem, comes Herford, ac alii multi de majoribus regni, quorum miseris illustrissimus comes Lancastriæ compassus, manus ad auxiliandum spondit. Magnates ergo cum illo congregati Totbyry petierunt, regisque exercitus apud Warwicum resedit, ubi concursus partium expectabatur septimo idus Martii; visisque vexillis regalibus, prædicti comites & barones partes boreales petere consuluerunt; quibus Andreas de Herkeley, comes Karleolensis, occurrens cum manu valida, pace regia repromissa, comitem Lancastriæ, qui pacem semper amabat, spontaneum cepit: Comes vero Herford, nec promissis credens, nec paci consentiens, super pontem pugnans, per quendam sub ponte occultatum in inguine cum lancea perfossus, occisus est: comes autem Lancastriæ ad Pontemfractum reductus, duobus Dispensariis adjudicantibus, decollatur; cæteri barones quilibet in sua patria tracti, & suspensi.

ANNO MCCCXXII. Dominus Andreas de Herkeley, proditor regis inventus, de militia exauctoratus, tractus est & suspensus. Adivitque dominus rex, & Dispensarii, partes Scotiæ cum grandi exercitu, ubi multi fame perierunt; Anglosque revertentes Scoti usque ad Eboracum insequuti sunt, patrias in circuitu deprædantes; ibique de Eboracensibus & cæteris compatriotis collectis ad resistendum non modicam stragem fecerunt. Rex ipse de Rievall fugiens, salvatus est per conductum duorum Rievallensium monachorum. Regina & sui de Tynemutha per navigium evaserunt. Ryevalle, ac omnia monasteria occurrentia, direpta.

ANNO MCCCXXIII. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, per cordam de Turre Lundonensi demissus, mortem demeritam distulit, non evasit.

ANNO MCCCXXIV. Dominus Edmerus de Valencia, comes de Pennebrok, & nuncius domini regis, missus in Franciam,

ad pacem reformandam inter reges Franciæ & Angliæ, pro homagio Vasconiæ diffidentes, in Francia in lecto suo subito mortuus est inventus.

ANNO MCCCXXV. Domina Isabella, regina Angliæ, & soror regis Franciæ, pro pace reformanda inter [reges] transmissa est cum domino Edwardo, primogenito filio suo in Franciam, ubi, matre consentiente & rege Franciæ consulente, filius suus duxit in uxorem dominam Philippam, filiam comitis Hanaudiæ; cujus manu fulti, cum magno robore in Orowelle applicuerunt; ac ascendentes pacifice ad Gyppiswicum, & vires cotidie fortiores contrahentes, ad Londoniam nuncios præmiserunt, quatenus matrem & filium, regni perturbatores exterminare molientes, adjuvarent, tanquam angeli de cœlo admissi sunt. Fugit illico rex versus Wallias: mater & filius indies crescentes viribus mature consequuntur. Dispensarii, suæ tyrannidis conscii, cum rege fugerunt. Comes de Arundel, & episcopus Norwicensis, dominus Robertus de Baldok, ac cæteri qui similiter partes regis fovebant, illuc advolabant. Tandem rex captus est: Hugo Dispensarius pater apud Wyntoniam tractus & suspensus est: Hugo filius apud Herford tractus, suspensus, evisceratus, & decollatus, ac in quatuor partes membratim divisus est; viscera vero cremantur, partes corporis ad majores civitates regni transmittuntur; caput autem Londoniæ destinatur.

ANNO MCCCXXVI. Omnes Angliæ magnates Londoniæ adunati de rege Edwardo, per dominum Willielmum Trussel militem, ab omnibus specialiter ad hoc constitutum attornatum, de fidelitate regi facta & sua ligancia relaxationem & dimissionem instantissime petierunt: rex autem lugens & lacrymans, quod regnum male tractaverit, & remissionem a Deo devotissime deprecatus, libenter relaxationem concessit: quod vero filium suum in regem acceptare sunt dignati, aliququaliter confortatus, gratias omnibus egit; coronatusque est dominus Edwardus, primogenitus ejus, apud Westmonasterium, die purificationis sanctæ Mariæ. Et sic, post multos horrores nocturnos, sol ortus est Anglis. Magister Walterus de Stapylton, episcopus Exoniensis & cancellarius domini regis, cum claves Londoniæ, ad capiendum ficarios qui illic grassabantur, sibi tradi minus provide insisteret, per eosdem in ecclesia sancti Pauli captus, & per pedes in proximum vicum extra cœmeterium tractus, ab eisdem decollatus est.

ANNO

ANNO MCCCXXVII. Dominus Edmundus de Wodeſtok, comes Canciæ, accusatus ad adverſariis Johanne Mautravers & aliis pacis perturbatoribus, quod dominum Edwardum quondam regem fratrem ſuum iterum in regem elevare conaretur, prævalente adhuc impiorum nequitia, condemnatus & decollatus eſt. Dominus Willielmus de Melton, archiepiſcopus Eboracenſis, ſuper eodem convictus, & gratis confeſſus eſt, quod ſe & ſua ad hoc libenter exponeret, ſi commodiferum regno ſperaret, tamen impune eſt dimiſſus. Dominus Edwardus, quondam rex, in caſtello de Berkeley vespere ſanus, in craſtino mortuus eſt inventus. Scoti cum exercitu, ductore domino Jacobo Douglas, Angliam intrantes, ſed Anglorum rege novitio occurrente, in parco de Stanhow reſederunt; quos cum Angli ibidem obſiderent, ignium fumo quos omnibus noctibus copioſe agebant, & tandem tecti nocturnis tenebris, evaſerunt.

ANNO MCCCXXVIII. Dominus Rogerus de Mortuo Mari, nimium potens in camera dominæ Iſabellæ, matris regis, prout dicebatur, purpuram affectabat; evidentiiſque quibuſdam conceptis, cum rex & regina ad Notyngham, matre inſalutata, de Kyma feſtinarent, prædictus dominus Rogerus ac mater regis, compendia carpentes, ſimul cum rege caſtellum de Notyngham intraverunt. Domina Iſabella ac dominus Rogerus cum ſuis infra caſtellum, rex vero & regina tantum cum eis infra caſtellum, familia vero regis extra remanente, hoſpitati ſunt: cumque ſuprema nox regis tractaretur, per viam ſubterraneam regales ingreſſi, cameram dominæ Iſabellæ matris regis aggreſſi, capiunt; ubi dominus Willielmus de Trumpyngton, camerarius dominæ Iſabellæ, in ipſo ingreſſu occiſus eſt. Dominus Rogerus de Mortuo Mari captus, & Londoniæ ductus, tractus & ſuſpenſus eſt: tempeſtasque proditorum ceſſare ſic incepit.

ANNO MCCCXXIX.

ANNO MCCCXXX.

ANNO MCCCXXXI.

ANNO MCCCXXXII. Obiit Walterus de Halton, prior Spaldyngiæ; qui licet ſuæ creationis tempore ætatis fuiſſet ſenilis, ſuum tamen prioratum onere æris alieni graviffimo, in videlicet mille & centum libris Sterlingorum & amplius oppreſſum, creditoribus univerſis in brevi ſucceſſive ſatiſfaciendo, propria ſua induſtria liberavit; aulam etiam minutorum, & appen-

appetitiam sibi annexam pro solatio conventus, recreatione & quiete ejusdem perpetuo obtinenda, sumptibus fecit immensis mirifice ædificari. Item pro cameraria cujuslibet monachi annuatim, ad festum Bartholomæi, persolvendas duas marcas Sterlingorum ordinavit. Item terram in Westone, vocatam Bisschoptoft, ad officium pietantiariæ emit & assignavit. Item quod fratres pro recreatione ad aulam minorum seu infirmariæ ordinati, ad aulam non vocentur . . . i per priorem. Item quod supprior, qui pro tempore foret, omnimodas licentias recreationis & solatii, saltem infra i cepta monasterii, fratribus suis absque coartatione prioris libere concedere posset in futurum. Item terras, redditus, proventus, & tenementa multa, ad usum conventus & pietantiariæ ejusdem, in villa de Pyncebek, & Spaldyngia, & alibi in diversis locis, perquisivit, & sub certis censuris, absque diminutione aliquali, imperpetuum perdonavit. Item bona universa prioratus sui, tempore regis Edwardi, filii regis Edwardi, ob causam guerræ inter ipsum & regem Franciæ motæ, per custodes domorum alienigenarum in regno Angliæ, ad manum regis & per ipsius breviam seiscita inter alia, ac si de dominio & potestate esset regis Franciæ, per graves expensas ac labores, & instantiam sollicitam domini Ebulonis le Straunge, comitis Lincolnæ, tunc patroni, per judicium dominorum cancellariorum, thesaurariorum, baronum scaccarii, & aliorum de concilio regis ad hoc specialiter congregatorum, solempniter fecit relaxari; prout manifeste patet libro primo censuali, folio quadragesimo quarto, cum sequentibus. Idem etiam Walterus, ultimo suo tempore, per dominum Thomam de Wake, & ejus potentiam armatam, insultatus, & tædiis innumeris ac injuriis ipsius & suorum, in marisco & alibi, in hominibus, averiis, & bonis suis ubicunque affectus, per sequelam bonam & defensionem virilem, licet magnis sumptibus, jura sui prioratus & domum suam illæsam manu forti evidenter conservavit. Quibus omnibus præmissis, ac aliis multis, propter prolixitatem, hic non inscriptis, in augmentum sacre religionis feliciter consummatis, decimo quinto prælatiæ suæ anno, mercedem præmii æterni recepturus, pro labore, viam universæ carnis est ingressus; cui successit Thomas de Nassyngtone.

ANNO MCCCXXXIII.

ANNO MCCCXXXIV. Bellum de Halydonhill in Scotia, inter Anglos & Scotos, ubi quadraginta millia Scotorum occisa sunt, & villa Berwici ad Anglos est reversa.

ANNO MCCCXXXV.

ANNO MCCCXXXVI.

ANNO MCCCXXXVII.

ANNO MCCCXXXVIII. Permulta loca Angliæ salices ro-
fas germinaverunt. Hoc anno, septimo kalendarum Decem-
bris, in festo sanctæ Katerinæ, obiit piæ memoriæ dominus
Adam de Botheby, nuper abbas de Burgo sancti Petri; cui
successit ⁱ

ANNO MCCCXXXIX. Obiit Benedictus papa; cui succe-
dit Clemens sextus.

ANNO MCCCXL. Bellum navale inter Anglos & Francos
apud Schluse, ubi quinquaginta millia Francorum cæsa sunt &
submersa. Naves eorum direptæ vel demersæ, undecim tamen
evaserunt: mutavitque dominus rex arma sua, assumptis ad
Anglica armis Franciæ. Obiit dominus Henricus, episcopus
Lincolniensis; successit magister Thomas Bek, doctor juris
canonici, & ejusdem ecclesiæ canonicus.

ANNO MCCCXLI.

ANNO MCCCXLII. Dominus Edwardus, Angliæ rex, trans-
fretavit cum exercitu in Britanniam, cepitque multas civitates
& castella.

ANNO MCCCXLIII. Terræ motus factus est magnus quin-
to kalendarum Aprilis, hora quasi sexta.

ANNO MCCCXLIV. Ossa cujusdam gigantis inventa sunt
apud Bardeney, in quodam muro, ubi prædictus gigas erectus
stando tumulabatur, qui quatuor ossa in gingivis loco omnium
dentium habebat.

ANNO MCCCXLV. Dominus Henricus, comes de Derby,
filius & hæres domini Henrici comitis Lancastriæ, missus in
Vasconiam cum exercitu, post multas civitates, villas, & ca-
stella capta, ac magna prælia prospere gesta, ad obsidionem
Calesiæ Caleti domino regi occurrit.

ⁱ *Supple*, Henricus de Morcot.

ANNO MCCCXLVI. Bellum apud Cresy in Francia inter Anglos & Francos, ubi centum millia Francorum cæsa sunt. De conductitiis, rex Bohemiæ & Majoricarum rex, cum plebe infinita, occiduntur. Rex Franciæ Philippus vehementer vulneratus a sagittariis, fugam fecit. Castra omnia direpta, villæ, civitates, & castella innumera deprædata. Dominus vero Edwardus, rex Angliæ, cum suis, ad obsidionem Calefiæ subito declinavit. Cumque talia gererentur in Francia, bellum Dunelmense inter Anglos & Scotos gestum est, vigintique millia Scotorum cæsa sunt. Rex ipse David cum multis Scotorum magnatibus capiuntur.

ANNO MCCCXLVII. Captio Calefiæ, fugaque Philippi regis Franciæ, qui cum ad removendum Anglicos obsidentes Calefiam cum maxima multitudine armatorum advenisset, & rex Angliæ prælio se pararet, subito nocturnis tenebris tectus fugit: mirum dictu, quod tot armati fugerunt; fuerunt enim, juxta æstimationem, centum & viginti millia.

ANNO MCCCXLVIII. Obiit domina Alefia Lacy, comitissa Lincolnæ. Obiit magister Thomas Bek, episcopus Lincolnienfis; cui successit dominus Johannes Gynewell, clericus comitis Henrici Lancastriæ. Successit & ipse comes Lancastriæ post Alefiam in comitatum Lincolnæ. Obiit magister Johannes de Bethford, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Thomas Bradwardyn, doctor in theologia literatissimus.

ANNO MCCCXLIX. Mortalitas hominum, & maxime popularium, incipiens inter Saracenos, usque ad decimum hominem omnes contrivit: hinc terras Christianorum apud Rhodios ingressus, inde in Siciliam & Italiam, per maritima in Franciam & Gasconiam, tandem in Cornubiam intrans, in Angliam, vix plebis tertia parte relicta, versus Scotiam festinavit. Obiit magister Thomas de Bradwardyn, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit magister Johannes de Offord, clericus domini regis; cui facto de medio successit magister Symon de Islep, doctor utriusque juris.

ANNO MCCCL. Dominus Henricus, comes Lancastriæ, Leycestriæ, Lincolnæ, Derby, & Ferrar, factus est dux Lancastriæ.

ANNO MCCCLI. Bellum navale inter Anglos & Hispanos, victique sunt Hispani: classis eorum capta est tota.

ANNO

ANNO MCCCLII.

ANNO MCCCLIII. Obiit Thomas de Naffyngton, prior Spaldyngiæ; qui in Christi ovile pio suo regimini mancipatum, faniori parte conventus electus extiterat gratiose, licet pluribus laboribus & expensis per quendam Jacob de Hagem suum comonachum diu impeditus; qui statum ipsius in curia cancellariæ, ac etiam Romana, postmodum per quatuor confratres, ut asseruit, coelectus, strepitu & figura judicii nitebatur infirmare; ut ipse, cassata prædicti Thomæ electione, in priorem de Spaldyngia canonice præfigeretur. Probatis moribus & honesta conversatione, bonorumque actuum ejusdem Thomæ, probitate ac religione munda atque pura, ut pius pastor ad gregis sibi commissi munimen, & solamen suorum perpetuum, gravi instantia sui conventus, honorifice erat restitutus.

ANNO MCCCLIV. Dux Lancastriæ & episcopus Norwicensis Avinionem adierunt, pro pace regnorum componenda coram domino papa; ubi episcopus Norwicensis potionatus obiit. Dux Lancastriæ, Julii Cæsaris cautela, evasit de curia, & salvus in Angliam venit.

ANNO MCCCLV. Dominus rex adivit Franciam, & dominus princeps Gasconiam. Rex autem, audita captione Berwy-ci, per octo dietas Francia deprædata, rediit; & in ipsa hyeme exercitum in Scotiam ducens, Berwycum recepit.

ANNO MCCCLVI. Dominus princeps equitavit super Franciam usque ad Narbonam, quæ magni maris portus est, omnem terram devastans; per montesque Arragoniæ & Hispaniæ in Gasconiam, prospere cum toto exercitu multis prædiis ditato reversus est.

ANNO MCCCLVII. Dominus princeps equitavit super Franciam usque Parysios, omnibus pontibus Ligeris, ac aliorum fluviorum per Francos fractis, multum impeditus est: tandem juxta Pictavum exercitus congregiuntur, Francique victi sunt. Rex ipse Johannes captus est cum filio suo juniore, & multis aliis magnatibus: senior filius, habens in exercitu suo centum vexilla, cernens patrem suum captum, in Pictavum fugit cum suis.

ANNO MCCCLVIII. Johannes rex Franciæ cum multis aliis magnatibus Franciæ captis, ducti sunt ad regem in Angliam.

ANNO MCCCLIX. Rex Angliæ cum fortissimo exercitu transfretavit in Franciam, equitans usque ad civitatem Parysien-
8 fem,

sem, ad compellendum Francos foederi inter reges inito consentire; medioque tempore Francorum piratae furtim portum de Wynchelfee deprædantes, Anglicis succurrentibus, naves repetere cogeantur.

ANNO MCCCLX. Factus est diligentissimus delectus militum per totam Angliam, ad persequendum Francorum piratas, & ad regem de transmarinis reducendum: nunquam ætate nostra tam sana militia coacta est, desiderantissimi quique ditissimi atque validissimi absque redemptione processerunt, & mari munito, omnes cum rege sani & incolumes ad sua reversi sunt; finalisque concordia inter Angliam & Franciam facta est.

ANNO MCCCLXI. Mortalitas hominum secunda, sed maxime puerorum. Obiit strenuus dux Lancastriæ, dominus Henricus, & dominus Johannes, comes de Rychemondia, & filius regis, qui filiam prædicti ducis Henrici, nomine Blanchiam, duxerat in uxorem, ducatum ejus recepit. Obiit dominus Johannes de Kynnewell, episcopus Lincolnienfis; cui successit dominus Johannes de Rokyngham, archidiaconus Northamptoniæ, & clericus domini regis.

ANNO MCCCLXII. Maximus ventus in vigilia sancti Mauri abbatis percussit terram, Londoniæ sexdecim tures ecclesiarum dejecit, domos & molendina innumera prostravit, arbores & integras sylvas in multis locis a fundamentis evulfit.

ANNO MCCCLXIII.

ANNO MCCCLXIV. Obiit Innocentius papa; cui successit ex abbate sancti Victoris extra Marsiliam Urbanus V. Obiit dominus Johannes rex Franciæ Londoniæ, apud palatium ducis Lancastriæ, quod Sauvoy appellatur, die Lunæ post dominicam in Albis, cum pro negotiis regni sui ad regem nostrum in Angliam venisset: viscera ejus apud sanctum Paulum sepulta sunt, corpus in Franciam relatum est. In Britannia vero bellum gestum est ferocissimum inter Karolum comitem Blesensem, Britanniae ducatum jure uxoris suæ petentem, cum Francis, & Johannem de Montfort, ducem Britanniae, cum Anglis, defendentem, in festo sancti Michaelis; ubi dictus Karolus occisus est cum aliis multis, dictusque Johannes habuit victoriam cum ducatu.

ANNO MCCCLXV. Dominus Petrus rex Castellæ venit in Vasconiam ad dominum principem, pro suo auxilio habendo contra Henricum Bastard fratresque suos, qui ipsum de regno suo vi & armis expulerant.

ANNO

ANNO MCCCLXVI. Obiit magister Symon de Islep, archiepiscopus Cantuariensis; cui successit dominus Symon de Langam, episcopus Helyensis, quondam abbas Westmonasterii. Item obiit dominus Willielmus de Edyngton, episcopus Wyn-toniensis; cui successit dominus Willielmus de Wykham, archidiaconus Lincolnæ, & a secretis regis. Tonitruum terribile kalendis Septembris; item mirabiles aeris coruscationes quarto kalendarum Novembris: prædictas coruscationes gravissimæ tempestates sequutæ sunt grandinis & pluviarum. Item dux Lancastriæ transfretavit versus bellum Hispanicum . . . est primo grossa historia totius sacre pagine in fabulis Ovidii Metamorphosis, a fratre Waltero de Burgo, quondam monacho de Revelby.

ANNO MCCCLXVII. Dominus Edwardus, princeps Walliæ & Aquitaniæ, & frater ejus dux Lancastriæ, cum exercitu Hispanias ingressi, pugnaverunt cum Henrico Bastard ac fratribus ejus, & toto robore Hispanorum, ac innumeris conductitiis, tertio nonas Aprilis, & vicerunt. Sex millia Hispanorum cæsa sunt; auxiliarium vero Francorum, Alemannorum, Herberniæ, & Scotorum, ingens numerus fusus; tria vero millia captivorum sunt abducta, omnibus capitaneis aut cæsis aut captis. Solus Bastardus Henricus, cum fratre suo Tilone, fugerunt: Cornu namque sinistrum, cui dux Lancastriæ præerat, totum bellum peregit. Dominus papa recessit cum curia ab Avinione, & adivit Romam per naves Januenses. Inventa sunt corpora Joseph ab Arimathæa, sociorumque ejus, apud Glastone.

ANNO MCCCLXVIII. Dux Clarenfis, filius regis Angliæ, duxit in uxorem filiam ducis Mediolanensis. Mortalitasque hominum tertia, & maxime alienigenarum Londoniæ fuit; ac in multis aliis indigenarum 1 . . . issima locis villas etiam integras 2 . . . mebat.

1 gravissima

2 perimebat.

